LAHOLMS TIDNING

N:R. 298. ÅRG. 30 | Ansvarig utgivare J. B. Bengtsson | TORSDAGEN DEN 22 DECEMBER 1960 | Laholms Tidnings Tryckeri, Laholm | Lösnummer 25 öre

Riksettan blockerades i fem timmar efter markarydskrock

Bärgningsarbetet efter den på tisdagen inträffade svåra olyckan norr om Markaryd orsakade i går stopp för trafiken på riksettan under fem timmar. Landsfiskalen i Markaryd lät genom Sveriges Radio meddela att man ämnade omdirigera trafiken under den tid bärgningsarbetet pågick och postera ut polismän i Markaryd och Traryd.

Bilisterna fick antingen ta omvägarna över Allaryd eller Hinneryd eller också ställa sig i den kö som bildades på riksettan. Var tjugonde minut gjordes uppehåll i bärgningsarbetet för att släppa fram denna kö.

Polisen i Markaryd meddelade i dag på morgonen att allt förlöpte bra. Inga större stockningar uppstod. Bärgningsarbetet var besvärligt och tog större delen av dagen i anspråk. Det började redan vid 9-tiden på morgonen och strax före kl. 15 var det hela klart. Jourhavande läkaren på Ljungby lasarett betecknade i går kväll den allvarligt skadade fru Karin Georéns, Malmö, tillstånd som tillfredsställande.

Personbilen fick omfattande skador.

Långtradaren var besvärlig att bärga sedan den kört nedför sluttningen.

Svår bilolycka vid Trönninge

En svår trafikolycka inträffade på onsdagskvällen på rikstvåan vid Trönningen, varvid en person skadades mycket allvarligt. En söderifrån kommande personbil hemmahörande bakifrån in i en långtradare, varvid bilen kilades fast under denna. Personbilens förare var ensam i bilen. Han erhöll mycket allvarliga skallskador och infördes i ambulans till Halmstads lasarett, varifrån han senare under kvällen remitterades till neurokirurgen i Lund.

Tillståndet betecknas som mycket allvarligt. Bilen förvandlades till en skrothög. Mycket dåliga siktförhållanden på grund av dis och regn rådde vid olyckstillfället.

18-årig biltjuv dömd till ett år

En 18-årig pojke från en ort utanför Halmstad dömdes på onsdagen av rådhusrätten i Halmstad för upprepade bilstölder till 1 års straffarbete ovillkorligt. Artonåringen har två gånger tidigare stått åtalad för liknande brott men båda gångerna fått villkorliga straff.

Nu tyckte emellertid rådhusrätten att han syndat på nåden länge nog och dömde därför till ett kännbart frihetsstraff. Artonåringen har bland annat gått direkt från polisförhör om bilstölder till nya fordonstillgrepp.

Kyrkofullmäktige i Båstad i går

Kyrkofullmäktige i Båstads församling hade i går sammanträde på Båstadsgården under ordförandeskap av rektor Verner Åkerud.

Till ordförande för år 1961 omvaldes rektor Åkerud och till vice ordförande butiksförest. Hilbert Johansson. Revisorerna landsfiskalsbitr. Edmund Kjell-

(Forts. å nästa sida)

Knäred blir första skolan i Sydhalland med skol-TV?

Om alla planer går i lås kommer kanske Knäreds skola att bli först i Halland med skol-TV. Vid skolstyrelsens sista sammanträde beslöt man nämligen att inköpa en TV för att kunna deltaga i sändningarna.

Sveriges radio planerar nämligen att sändningar för sjätte och sjunde klass under vårterminen 1961. Skolstyrelsen ansåg det vara mycket värdefullt att följa dessa TV-program och därför beslöts inköpet.

Vidare beslöts att ur makarna Perssons donationsfond utdela julgåvor för 400 kr till behövande barn. Småskollärare Elfrida Johansson hade anhållit om avsked från sin tjänst i Knäred från 1 juli 1961, då hon uppnår pensionsåldern. Skolstyrelsen till styrkte hos länsskolnämnden.

Styrelsen beslöt vidare att hos länsskolnämnden anhålla om att med ordinarie befattninghavare få återbesätta två småskollärar-

(Forts. å nästa sida).

Domen i 'konvaljemålet' har nu fastställts av HD

Högsta domstolen har meddelat frikännande dom i det s. k. lijekonvaljmålet och därmed fastställt den nämndemannadom som häradsrätten i Halmstad avkunnade i slutet av förra året. HD:s dom har fastställts med tre röster mot två — de två skiljaktiga ledamöterna ville döma till 30 dagsböter, samma dagsbotsantal som också orföranden i häradsrätten ville utdöma.

Hovrätten i Göteborg hade dömt till 75 dagsböter för vårdslöshet i trafik och vållande till annans död.

Olyckan inträffade i maj på rikstvåan i Holm. En åttaårig pojke stod tillsammans med

(Forts. å nästa sida)

Blydaggsmisshandeln i Ränneslöv behandlades av rätten i Laholm

— Jag skulle bara hjälpa mamma, hävdade den 16-årige yngling, som på onsdagen stod åtalad för misshandel vid häradsrättens extra sammanträde i Laholm. Misshandelshistorian har utspelats i Ränneslöv en natt i september, då ynglingen tillsammans med sin mor, vilken också återfanns på svarandebänken, kommit i bråk med sin styvfar.

Denne och modern låg under skilsmässa, men kvinnan hade med sin son vid tillfället åkt till hemmet i Ränneslöv för att, oaktat den sena tidpunkten, diskutera med sin man i en familjeangelägenhet. Denna diskussion blev emellertid helt handgriplig och slutade med att mannen blev slagen med en blydagg — en gangsterbatong — av styvsonen.

Det sorgliga familjebråket rullades nu upp inför rätten. som leddes av tingdomaren Per Ryding med bitr. landsfiskal Tore Persson, Laholm, som åklagare. Åtalade var, som nämnts, såväl modern som sonen, numera bosatta i Halmstad. Åtalet gällde givetvis misshandel, eventuellt uppsåtlig sådan, enligt åklagarens mening.

Händelsen inträffade på natten mellan den 19 och 20 september i år, då kvinnan och ynglingen av en bekant blivit skjutsade till Ränneslöv för att, som de sade, diskutera med mannen i en familjeangelägenhet. Kvinnan hade

(Forts. å sid. 4)

Markaryd fick nej till system

Nya systembolaget har avslagit 22 och bordlagt två framställningar om inrättande av systembutiker på orter där bolaget inte tidigare är representerat.

De ansökningar som avslagits gällde Alvesta, Bjuv, Bromölla, Bräcke, Emmaboda, Hallsberg, Hultsfred, Kalix, Limmared, Markaryd, Norberg, Osby, Perstorp,

(Forts. å nästa sida.)

I 16-korpral fick medalj

I 16-korpralen Alf Nilsson från Simlångsdalen fick på onsdagen av överste Nils Juhlin ta emot Svenska livräddningssällskapets diplom för mod och rådighet vid

(Forts. å nästa sida.)

Semesterby växer upp i Karup Mark för 160.000 kr har sålts

Om alla planer gå i lås kommer en stor semesterby att uppföras i Hemmeslövsstrand i Karups kommun. I går godkände nämligen häradsrätten i Laholm försäljningen av ett område på 46.000 kvm vid havet mellan Rivierastranden och Skummeslövsstrand till ett pris av 160.000 kronor.

Det är Klippankoncernens semesterhemsstiftelse som köpt det hela och man planerar här att bygga ett semesterhem för sina anställda i Klippan och Lessebo. Ägare av marken har varit ett 35-tal lantbrukare i Eskilstorps och Hemmeslövs byars bysamfällighet. Marken ingår i det gamla flygsandsfältet vid Hemmeslövsstrand.

Enligt Klippankoncernens planer kommer man nu på det förvärvade området att uppföra en trevlig semesterby med småstugebebyggelse omfattande 30—35 hus, vilka sedan kommer att hyras ut till företagets personal till förmånliga priser.

Bysamfälligheten har sålt en hel del mark tidigare men detta är den hittills största affären. Priset per kvm utgör cirka 3:25 kr, vilket motsvarar 4—4:25 per kvm vid vanlig tomtförsäljning.

Motorvägen Mellbystrand-Fyllebro kostar 17 milj.

Motorvägsbygget mellan Skottorp och Mellbystrand är visserligen långt ifrån fullbordat ännu men många tycker ändå att det tar lång tid innan man tänker på nästa etapp mellan Mellbystrand och Fyllebro. Det är väl pengarna, som sitter långt inne — eller vad säger ingenjör Johan Örnskär på vägförvaltningen i Halmstad när Laholms Tidning ställer frågan.

— Det är ju inga småsummor det gäller precis men nu finns medel tillgängliga, förklarar ingenjör Örnskär. Den senare etappen är kostnadsberäknad till drygt 17 milj. kr. och av detta kommer 5,3 milj. på 1961, 6,7 milj. på 1962 och 5,3 milj. kr. på 1963. Arbetsprogrammet är ännu inte klart i detalj men i stort sett är det klart och ligger i Väg- och Vattenbyggnadsstyrelsen för godkännande. Där hoppas vi att det klarnar på nyåret så att vi kan sätta igång med att lämna ut handlingarna för räkning. Sedan är vi optimistiska nog att tro, att själva arbetet kan komma igång om-

(Forts. å nästa sida).

Valen kom att dominera årets sista fullmäktigesammanträde i Knäred

Valen kom att dominera årets sista sammanträde med kommunalfullmäktige i Knäred i går kväll. Sammanträdet gick i stort sett i enighetens tecken och enda debattämnet blev framställningen om höjning av ersättningen till barnavårdsnämndens ordförande och barnavårdsmannen.

Kommunalnämnden hade behandlat ärendet och ansåg att om det skulle bli ändring skulle en kommitté tillsättas för att utreda samtliga arvoden. Man ansåg det inte vara riktigt att endast höja vissa.

Riksdagsman Alvar Andersson underströk att det i så fall skulle ske en justering över hela linjen. Han ansåg att tillfället inte var lämpligt utan det hela skulle bero tills man tar upp den nya kommunalförvaltningen till behandling i samband med att det nya kommunalhuset tas i bruk.

Herr Assar Landén menade att barnavårdsnämndens ordförande hade fått nya uppgifter genom den nya barnavårdslagen och hoppades att fullmäktige skulle överväga det hela. Efter ytterligare replikskiften beslöt fullmäktige att höja barnavårdsmannens arvode till 700 kronor medan framställningen från nämndens ordförande avslogs.

Fullmäktige beslöt om ersättning taxeringarbetet för 1961 och ersättning till roteombuden för ökat arbete med folkräkningen.

Man beslutade att ansluta sig till regionala yrkesskolan i Höks härad och att kommunalförbund bör vara huvudman. Beslutet hade föregåtts av en kort information av riksdagsman Alvar Andersson som bl. a. påpekade vikten av att frågan om huvudman för skolan löses snabbt så det hela kommer till stånd.

En framställning från herr Nils Gustavsson om beläggning av Industrivägen med oljegrus avslogs. Kommunalnämnden hade ansett att det var vägföreningens sak och vidare var bristen på oljegrus stor vilket ytterligare skulle försvåra det hela.

Länsarbetsnämnden hade gjort framställning om ett anslag på

(Forts. å nästa sida)

I dag gäller 80 km

I dag är det helgdagsfart. Den generella fartbegränsningen till högst 80 km/tim träder nämligen i kraft efter midnatt för att gälla till och med den 9 januari kl. 24. Det innebär, att bilisterna noga måste se upp med sin framfart. För statspolisens trafikavdelningar kommer helgen att bli ansträngande. Alla resurser har bottenskrapats för övervakningen av julfarten, inte minst i s:a Halland.

Kontrollarbetet blir så omfattande som möjligt och polisens uppgift går liksom förut ut på att övervaka, undervisa och rapportera till bestraffning helt efter trafikanternas behov. Någon uppsjö på radarmätare är polisen inte utrustad med, men alla resurser kommer att sättas in i övervakningsarbetet. Till och med de en gång avlagda mätslangarna tas upp på nytt och så får man komma ihåg, att en polispatrull även kan måta fordonshastighet med hjälp av radio och stoppur längs en förut uppmätt sträcka.

Överträdare kan mista körkortet

Inte bara bötesförfarande utan också körkortsindragning kommer att tillämpas på de bilister, som uppenbarligen nonchalerar hastighetsbegränsningen, som börjar på torsdagsnatten och pågår till den 9 januari. De förare, som tappar kontrollen över sig själva och gör farliga utbrytningar är absolut inte lämpliga som förare, anser länsstyrelserna och ÖÄ.

Bilisterna får finna sig i att ta det lugnt i köerna, dåligt humör, trötthet, m m brukar utlösa s k utbrytningar ur bilköerna. Utbrytarna utsätter sig för två risker. Den första är att han överträder hastighetsbegränsningen, den andra att han håller lagstadgade 80 km men i stället förlänger risktiden för kollisioner. Ett gott råd är således att acceptera hastighetsbegränsningen. Den varar bara 19 dagar i denna omgång. Bit ihop tänderna bakom "väglusare" och spar på omkörningarna.

I dag kommer LT:s Julläsning Södra Hallands egen jultidning

Med dagens nummer av Laholms Tidning följer LT:s julläsning 1960. Detta nummer har blivit sydhallänningarnas speciella jullektyr. I år liksom tidigare kan vi glädja oss åt en rad av lokala medarbetare kompletterade med de välkända namnen Vilhelm Moberg och ärkebiskop Hultgren. Bland de lokala författarna märks sålunda hishultssonen Leonard Jansson, den välkände signaturen "Charles", som berättar om en sydhalländsk torpare, Hilding Strandh, Sven Martinsson i Knäred och Zander Jacobsson vilken studerat bonader. Slutligen vill vi framföra ett hjärtligt tack till alla medverkande för hjälpen och önskar samtidigt våra läsare en God Jul med LT:s Julläsning 1960.

Tjärby kyrka

Söndagskolavslutning i Tjärby kyrka Annandag jul kl. 18.30. Såväl barnens anförvanter som allmänheten hälsas hjärtligt välkomna.

Pastorsämbetet.

KNÄRED

KYRKOFULLMÄKTIGE

i Knäred sammanträda i konfirmandrummet i kyrkan torsd. 29/12 kl. 18.00.

Ordföranden.

Veinge El. Andelsförening

STRÖMAVBROTT

å samtliga linjer mellan kl. 14.00—15.00 torsdagen den 22 dec. För spänningslöshet ansvaras icke.

Styrelsen.

Hishult

FOLKBIBLOTEKET öppet i dag torsdag 17.30—19.30.

Julböckerna inkomna.

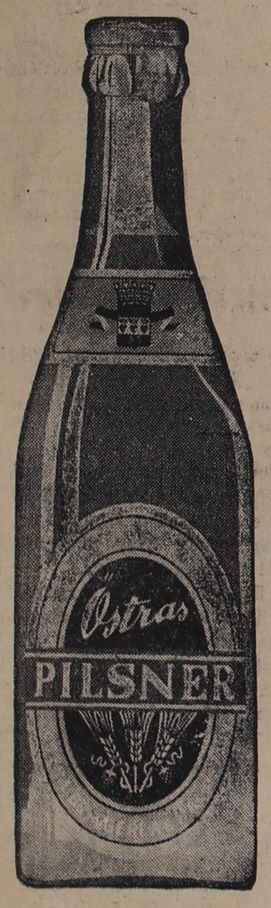
Norra Össjö

BADHUSET öppet på fredag. Vanliga tider.

Laholmsortens Kontrollkrets

har sammanträde hos Gunnar Jönsson, Lilla Tjärby, torsdagen den 29 dec. kl. 18.30.

Det populära ÖLET med den fylliga smaken...

Köp hem i god tid till helgen.

Säljes i speceriaffärerna.

Östra Bryggeri AB

ANNONSER efter kl. 18.00 Tel 10730

Laholms Tidning

Smedjegatan 2, Laholm.

Daglig nyhets- och annonsorgan för Laholms stad och södra Halland, Markaryd samt angränsande delar av sydvästra Småland och nordvästra Skåne.

Redaktör: Bo Björnsson

Annonschef: Brita Magnusson

Telefoner:

Redaktionen	10300
Kassakontoret	11241
Annonskontoret	11241
Annonser och meddelande efter kl. 18	10730
Kamrer Josef Janssons bostad	11240

Postkontoret i Laholm under jul- och nyårshelgen

	Öppethållande	Brevbäring
Julafton	9—14	
Nyårsafton	9—15	7.45 o 10.0
Trettond.afton	9—15	

Postanstalten är stängd juldagen, annandag jul och nyårsdagen.

POSTMÄSTAREN

BESÖKSTIDEN Å JULAFTON VID CENTRALLASARETTET HALMSTAD

ändrad å allmän sal till kl. 13—14.

DIREKTIONEN.

MEDDELANDE

KONTOR OCH LAGER HÅLLAS STÄNGDA JULAFTON

Hallands Lantmäns Centralfören.
Halmstadsortens Lantmannaförening
Harplinge Inköpsförening

Halmstads Konstgödnings- & Foderämnes A/B
Bröd. Jönssons Spannmåls- & Foderämnes A/B

Laholmsortens Lantmannaförening med filialer i Veinge och Knäred.

Ränneslöv—Ålstorp, Vallberga o. Ysby kontrollkretsar

avhåller gemensamt sammanträde i Kommungården, Ränneslöv torsdagen den 29 dec. kl. 19.30.

Förhandlingar, föredrag av överassistenten Ivar Pettersson om nuvarande och framtida kontrollverksamhet.

Kretsombuden.

Våxtorps församlingsbibliotek

har öppet torsdagen den 22 dec. och torsdagen den 29 dec., båda dagarna kl. 19.00—21.00.

Under 1961 håller biblioteket öppet följande tider: varje torsdag kl. 19.00—21.00 samt under tiden 8 jan.—28 maj och 1 okt.—31 dec. varje söndag kl. 16.00—18.00. Lokal: Godtemplargården.

Filialerna har öppet enligt följande: **Hårsabäck** (Verner Nilsson) måndagar 1 jan.—30 maj och 1 okt.—31 dec. kl. 17.00—18.00, 1 juni—30 sept. måndagar kl. 18.00—19.00; **Vindrarp** (Carl Pålsson) samma tider som Hårsabäck; **Killhult** (Egron Johansson) söndagar kl. 9.00—10.00; **Jonstorp** (Wennström) måndagar kl. 18.00—19.00.

Naturligtvis...

Laholmsbagarnas bröd på

Julbordet

Vi kan säkert tillfredsställa alla smakriktningar

CONDITORI CECIL
Tel. 10575 LAHOLM Tel. 10575

FREDRIK JOHANSSONS BAGERI
Tel. 10207 LAHOLM Tel. 10207

PHŒNIX CONDITORI
Tel. 10182 LAHOLM Tel. 10182

SJÖGRENS BAGERI
Tel. 10279 LAHOLM Tel. 10279

SLOTTETS HEMBAGERI
Tel. 10217 LAHOLM Tel. 10217

Julgotter
Delikatesser
Chokladkartonger

Chesters Kiosk
(vid Breidablick)
Tel. 11245 LAHOLM Tel. 11245

Gynna LT:s annonsörer

Levande blommor

SKAPAR ALLTID STÄMNING OCH HÖGTID I HEMMET

Krukväxter — snittblommor

i stor sortering.

BLOMSTERFÖRMEDLING.

JOSSES

Tel. 10098 LAHOLM Tel. 10098

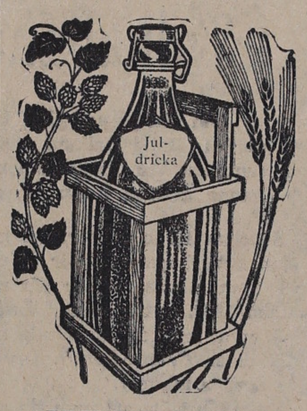
Hishults kyrka

Kyrkbussar avgå till julottan från Norra Össjö kl. 5.50, från Boalt kl. 6.00, från Skogsgård kl. 6.10 samt till nyårsvakan nyårsafton från Skogsgård över Norra Össjö kl. 22.50.

Kyrkoherdens forna konfirmander från åren 1942—1960 beredas tillfälle till ett sammanträffande i samband med högmässan på Annandag jul, då de efteråt är välkomna till kyrkkaffe och samkväm på Nya Gästgivaregården.

Pastorsämbetet.

Sofiero

JULDRICKA

DEN TRADITIONELLA JULDRYCKEN.

GOD och MUSTIG.

SOFIERO BRYGGERI LAHOLM
Tel. 10156.

Till salu

Beg. traktorer

BM Viktor

försedd med hydraul, kraftuttag, hytt, timräknare och lastapparat, i mycket förstklassigt skick. **Testad till full effekt.** Humant pris.

Volvo T-22

med hydraul, mycket välvårdad, säljes billigt.

Laholmsortens LANTMANNAFÖRENING

Tel. 10025 o. 10425

rätt adress för goda **Glasögon**

Glasögonhuset

Stora Torg Halmstad

LAHOLM

LAHOLMS KEMISKA

VINGESGATAN
Tel. 10732 Laholm
Filial i Östertullsgatan 4
Tel. 10725.

Välgjort arbete till humana priser.

Kyrko...

(Forts. fr. föreg. sida.)

berg och charkuterist Rune Persson omvaldes samt suppleanter lantbrukare Alfred Johansson och förre tjänsteman Rudolf Lundin. Till valberedningen omvaldes: Verner Åkerud, Hilbert Johansson, C. E. Wallenquist och Alfred Johansson. Till sekreterare omvaldes kontorist W. Stutterheim. Ett anslag för omändring av avstjälpningsplatserna på kyrkogården reserverades till 1961. Till insamlingen för gravsten över f. biskopen Nils Bolander anslogs 50 kr. Kyrkorådets anhållan om tilläggsanslag för täckande av uppkomna brister till kyrkoväktarens lön 590 kr, kyrkostäderskans lön 285 kr, kyrkoväktarens pensionsavgift 161 kr, utgifter för kyrkogården 449 kr samt till konfirmandläroböcker 690 kr, tillsammans kr. 2.175 bifölls. Kyrkofullmäktiges sammanträde skall under 1961 kungöras i de sedvanliga tidningarna.

I 16...

Forts. fr. föreg. sida.

räddande av annans liv.

Belöningen avser ett ingripande, som korpral Nilsson och brandman Erland Erlandsson i Halmstad gjorde på nyårsaftonen förra året, då de räddade en halmstadskvinna från att drunkna i Nissan. Utan betänkande och med fara för eget liv kastade de sig i det kalla vattnet och lyckades rädda kvinnan. Brandman Erlandsson har tidigare i samband med Hallandsförbundet av Svenska livräddningssällskapets årsmöte fått ta emot sin belöning.

Markaryd...

(Forts. fr. föreg. sida)

Svenljunga, Torsby, Traryd, Töreboda, Vansbro, Virserum, Ange Årjäng, och Åstorp. De bordlagda framställningarna gällde Hudinge och Vilhelmina.

Vid systembolagets ställningstagande i de aktuella fallen har hänsyn tagits till bl. a. beräknad folkmängdsutveckling, prognoser över befolkningsunderlag samt avstånd till närmaste systembutik.

Valen...

(Forts. fr. föreg. sida)

drygt 1.000 kronor till omskolning. Efter en kort debatt beslöt fullmäktige att bordlägga framställningen och att överlämna den till kommunalnämnden.

En framställning från herr Nils Gustavsson om att få inköpa tomtmark vid sin fabrik avslogs men man beslöt att han om han så ville fick disponera området tills vidare.

En motion i kommunalfullmäktige i Veinge från herr Sten Carlsson rörande brandrisken från bombfältet å Tönnersjöheden hade av fullmäktige i Veinge överlämnats med förfrågan om man i Knäred ville vara med om överläggningar i frågan. Att deltaga i dessa utsågs herrar Edvin Josefsson och A. G. Svensson.

Man beslöt göra en framställning till länsstyrelsen om en sammanräkning för utseende av ny fullmäktigeledamot efter herr Sannie Nilsson, som avflyttar.

Det uppdrogs åt ordföranden att besluta om tid och plats för nästa års sammanträden och beträffande annonseringen kommer den liksom tidigare att ske i bl. a. LT.

Innehavarinnan av Gästgivaregården hade gjort en framställning om att liksom tidigare få utskänka spritdrycker till slutna sällskap. Fullmäktige beslöt att tillstyrka denna under förutsättning att nykterhetsnämnden gör detsamma.

VAL.

Följande val förrättades:

Ombud vid tingshusbyggnadsskyldiges sammanträden: Ernst Brånalt o. Joel Henningsson, suppl. Sigfrid Carlsson, Knäred och Arvid Johansson, Vångadal.

Revisorer: Tage Persson, Dyreborg, Helge Alsemyr, Knäred, Johannes Karlsson, Knäred, suppl. Sven Svensson, Putsered, Folke Auselius, J. A. Svensson.

Ledamot i föreläsningsföreningens styrelse: Sven Svensson, Putsered, suppl. Evald Andersson, Knäred.

Ombud i landskommunernas förbunds länsavdelning: Edvin Josefsson, Svenshult, Gunnar Hessle, Knäred, A. B. Svensson, Knäred, Joel Henningsson, Knäred, suppl. Arvid Johansson, Vångadal, Åke Cronquist, Kåphult, Folke Björklund, Knäred, Elfer Svensson, Västralt.

Industrinämnden: Fotograf Gösta Carlsson, Emil Ekholm, Västralt, Helge Johansson, Knäred, suppl. Nils Gustavsson, Knäred.

Civilförsvarsnämnd: Emil Ekholm, Västralt, Tyra Svensson, Dyreborg, Sven Heed, Dyreborg, J. Alb. Svensson, Lagered, Olle Persson, Knäred, suppl. Henning Nilsson, Lagered, Göte Johansson, Knäred, Alex Johansson, Knäred, Annie Björklund, Västralt, Valter Svensson, Körsveka.

Repr. i Hallands Företagareförening: Fotograf Gösta Carlsson, suppl. Emil Ekholm.

Ortsombud för bosättningslån: Evald Andersson, suppl. Sigfrid Carlsson.

Taxeringsnämnd: Börje Svensson Putsered, Åke Cronquist, Kåphult, Gotthard Nilsson, Svenshult, Helge Alsemyr, Dyreborg, John Holmbro, Körsveka, Algot Jönsson, Lagered. Suppl. Ernst Brånalt, Karl Nilsson, Körsveka, Joel Henningsson, Knäred, A. B. Svensson, Knäred, Ivar Larsson, Knäred, Elfer Svensson, Västralt.

Särskilda taxeringsnämnden: Tage Persson, Dyreborg, suppl. Josef Broberg, Knäred.

Byggnadsnämnden: Gunnar Hessle, Emil Ekholm, John Holmbro, Gösta W. Karlsson, Knäred, Gunnar Ström, Lagered, suppl. Helge Alsemyr, Tage Persson, Dyreborg, Henning Nilsson, Lagered, Ernst Cederholm, Egernahult, Ragnar Sunnegård, Trälshult. Till ordf. valdes Gunnar Hessle och v. ordf. Emil Ekholm.

Barnavårdsnämnden 1961—1963: Tyra Svensson, Dyreborg, Sven Eriksson, Knäred, Astrid Landén, Knäred, Bo Ahlberg, Knäred, Anna Johansson, Svenshult, suppl. Astrid Andersson, Knäred, Ragnhild Eriksson, Amy Nilsson, Lagered, Sigfrid Carlsson, Knäred, Eva Brattberg, Knäred. Ordf. blev Astrid Landén och v. ordf. Sven Eriksson.

Till ordförande i fullmäktige omvaldes Edvin Josefsson, Svenshult och till v. ordf. Alf Bengtsson, Knäred.

Efter sammanträdet uttrycktes sedvanliga jul- och nyårshälsningar och vidare riktade ordföranden ett tack till avgående ledamoten Sannie Nilsson.

ELEGANTA

Förlovnings- och Vigselringar

Finns även i extra breda modeller.

Graveras medan Ni väntar.

Diadem utlånas.

Per Emilson

Juvelerare o. Guldsmed
Laholm.

Motorväg...

(Forts. fr. föreg. sida)

kring 1 mars och hela vägen vara klar för trafik i slutet av 1963. Broarna tar ju längsta tiden att bygga medan vägen i övrigt bör gå ganska lätt. Sedan fortsätter vi med vägen förbi Halmstad, den anses mer av behovet påkallad än från Östra Karup upp på åsen, slutar ingenjör Örnskär.

Knäred...

(Forts. fr. föreg. sida)

och en folkskollärareтjänst. Till vikarierande småskollärare vid Svenshults skola för vårterminen 1961 antogs småskoll. Margareta Andersson, Tjärby Ängar, Laholm. Ordföranden fick i uppdrag att låta utföra nya skissritningar till planerad gymnastiksal.

Domen...

(Forts. fr. föreg. sida)

några kamrater vid vägkanten och sålde liljenkonvaljer till förbipasserande bilister. En billist kastade ut en slant utan att stanna och det var då åttaåringen rusade ut för att hämta den som han blev påkörd och dödsskadad av en bil, förd av en skånedisponent.

HD förklarar bl. a. i sitt utslag, att disponenten som lagt märke till de blomsterförsäljande pojkarna ägt att utgå från att de till följd av sin sysselsättning hade uppmärksamheten riktad på trafiken och ämnade bli kvar på sina platser. Någon omständighet som kunde ge honom anledning räkna med att någon av pojkarna efter det han gett signal skulle springa ut i körbanan framför bilen har såvitt visats inte förekommit. Det kan inte läggas disponenten till last såsom oaktsamhet att han med ungefär 80 kms hastighet ämnade passera den plats där pojkarna uppehöll sig, förklarar HD.

Två av de fem justitieråden fann inte skäl att på annat sätt ändra hovrättens dom än att straffe bestämdes till 30 dagsböter. Reservanterna hade funnit förmildrande omständigheter föreligga.

Det är nu hög tid

ordna prenumerationen på Laholms Tidning för 1961!

Prenumererar Ni nu, så slipper Ni bli utan tidning de första dagarna på nyåret!

LAHOLMS TIDNING - enda ortstidningen i södra Halland

Pris för helår 47:—, halvår 24:50, kvartal 12:75 o. månad 4:75.

MARKARYDS-BYGDEN

Laholms Tidnings lokalredaktion: Markaryd, Villagatan
Redaktör: Sven B. Jönsson. Tel. 10150.

Ungdomar i Markaryd bildar en egen klubb

Ungdomsklub bens styrelse.

Markaryd är "dötråkigt" och de kommunala myndigheterna gör inte mycket för att skapa någon trivselplats för oss ungdomar. Så resonerade man bland tonåringarna i Markaryd men i stället för att gå och "hänga läpp" tills något blev uträttat så tog sig ungdomarna samman och så bildades Markaryds Ungdomsklubb.

Denna klubb är inte gammal, dess första sammanträde hölls den 21 okt i år men redan har den vunnit stor anslutning. Över 50 ungdomar i åldern 15—20 år har löst sitt medlemskort och varit flitiga mötesbesökare. Flera ungdomar i grannsamhällena har gjort förfrågan om medlemskap och med tiden kommer säkerligen Ungdomsklubben att bli en både trevlig och populär sammanslutning. Var 14:de dag samlas man och dessemellan har styrelse och de olika sektionerna sammanträden. För några dagar sedan var klubben i Hälsingborg och såg "Hamlet" och vid ett efterföljande möte diskuteras pjäsen, författaren m. m. och när klubben kommit riktigt igång är det meningen att medlemmarna även skall själv börja spela några mindre pjäser. Nästa resa kommer även den att gå till Hälsingborg men den gången är det inte teatern som lockar utan Louis Armstrong och hans nya drömsextett. God film kommer att visas på klubben och efter föreställningarnas slut blir det diskussion.

Klubben är idell och helt neutral både då det gäller politik och religion. Klubbens medlemmar består av såväl skolungdom som förvärvsarbetande ungdomar och såväl flickor som pojkar är med även om de förstnämnda ännu så länge är i minioritet. För att bli medlem måste först styrelsen ha lämnat sitt medgivande och ännu har ingen nekats inträde.

Genom Ungdomsklubbens tillblivelse har för tillfället en stor del av ortens tonåringar fått något att syssla med under fritiden och de har med stort intresse gått in för att göra sin klubb till den riktiga trivselsammanslutningen.

Essji.

Allra helst

önskar HON
HANDVÄSKA
NECESSÄR
PLANBOK
BÖRS
SYETUI
MANIKYRETUI
SMYCKESKRIN
PARAPLY
HANDSKAR

Laholms Läder
Stortorget - Tel. 10251

Jag såg igår...

... att mejeriet i Vallberga nu har avhästats. John Johansson i Kövlinge, som i 46 års tid svarat för en transportlinje — den s. k. kövlingerundan —, kör inte längre med hästfordon. Sina två granna hästar har han bytt ut mot en traktor.

Nykter ungdom – framtidsungdom

Familjenyheter

Födelsedagar

80 år

fyller i morgon f. lantbrukaren Axel Theodor Svensson, Lagered, Knäred.

Jubilaren är född i Knäred och kom redan i unga år ut för att tjäna sitt levebröd. Under lång följd av år innehade han ett jordbruk i Åkehansbygget där han lade ned ett mycket stort och intresserat arbete, nyodlade, stenröjde o. förbättrade såväl jord som byggnader. För en del år sedan sålde han detta och flyttade till egen villa i Lagered där han alltjämt är bosatt. Han har varit en rejäl och duktig man, som helt ägnat sig åt sitt jordbruk. Han är alltjämt pigg och kry.

70 år

fyller i morgon fru Elsa Josefina Nilsson, maka till framlidne byggmästaren Wilhelm Nilsson, Vilsbo, Skottorp.

Hon är född i Mellby och har varit en duktig och arbetsam människa, som helt ägnat sig åt hemmet. Fru Nilsson är alltjämt pigg och kry.

Dödsfall

Arvid Johansson. F. kalkbruksarbetaren Arvid Johansson, Båstad, har avlidit 64 år gammal.

Han var född i Båstad och hade under en lång följd av år anställning vid Båstads kalkindustri. Alltsedan detta företag för några år sedan nedlades har han varit sysselsatt med olika arbetsuppgifter. Närmast sörjande är maka, sonen Arne, elektriker, Båstad, och dottern Ella, anställd i Båstad.

16-årig flicka häktad för rån

STOCKHOLM (TT)

En 16-årig flicka häktades på onsdagen av Stockholms rådhusrätt som misstänkt för delaktighet i det s k maskränet i Hässelby, omtalar stadsåklagare Martin Lundqvist för TT.

Flickan är misstänkt för att ha lämnat tips om förhållandena på hotellet till ett par utlänningar i åldern 25—30 år. Man misstänker att det är de som har begått kuppen.

Utlänningarna försvann till utlandet strax efter kuppen som inbringade ca 13.500 kr. Enligt uppgift gjorde flickan de båda männens bekantskap på ett dansställe i Stockholm. De besökte henne också på ungdomshotellet för att rekognoscera och fick därvid också klart för sig när hyresuppbörden brukade äga rum vid månadsskiftena.

Männen hade endast vistats kort tid i Sverige före kuppen. Man har dock ännu inte konstaterat om de varit med i någon internationell liga.

Ni är välkommen
om Ni tänkt
köpa julklappar
med
Personlig touche

DAMVÄSKOR
RESEFFEKTER
SHOPPINGVÄSKOR
PARAPLYER
HANDSKAR
PLÅNBÖCKER
PORTMONNÄER
NECESSÄRER
SMYCKESKRIN
m. m.

– då går man till

Paraplyn

Klammerdammsgatan 7
Tel. 035/12892 Halmstad

Knäred

Knäreds SLKF-avd.

har hållit månadsmöte under ordförandeskap av Florens Pålsson. Till valberedningskommitté utsågs Margit Svensson, Linghult, Greta Andreasson, Svenshult, Märta Johansson, Tommared. Som julgåva till Fagereds sanatorium anslogs 25 kronor och till Svenska kyrkans sjömansvård 15 kronor. Styrelsen gavs i uppdrag att bestämma tid och plats för nästa möte. Till kommitté för årsmötet valdes Gurti Gustavsson, Alli Jönsson och Edla Eriksson, Svenshult. Ordf. uppläste ett tack från förbundsstyrelsen för försålda lotter. Mötet avslutades med kaffesamkväm, där ett uppskattat luciatåg framträdde.

Hishult

Kyrkoherde Gustafsons forna konfirmander

beredas tillfälle att träffas på Annandag Jul, då efter högmässan anordnas kyrkkaffe på Nya Gästgivaregården. Högmässan i kyrkan börjar kl. 13.30 och blir det då en fullständig högmässa. Tidpunkten för en sådan träff har valts särskilt med tanke på dem, som kommer hem på besök till julen, antingen de har flyttat från församlingen eller de under större delen av året uppehåller sig på annan ort för studier eller av andra anledningar. De som är gifta eller förlovade ökar bara trevnaden, om de tar med sig också den andra parten och presenterar den för kamraterna.

Centrum
tänkande TV

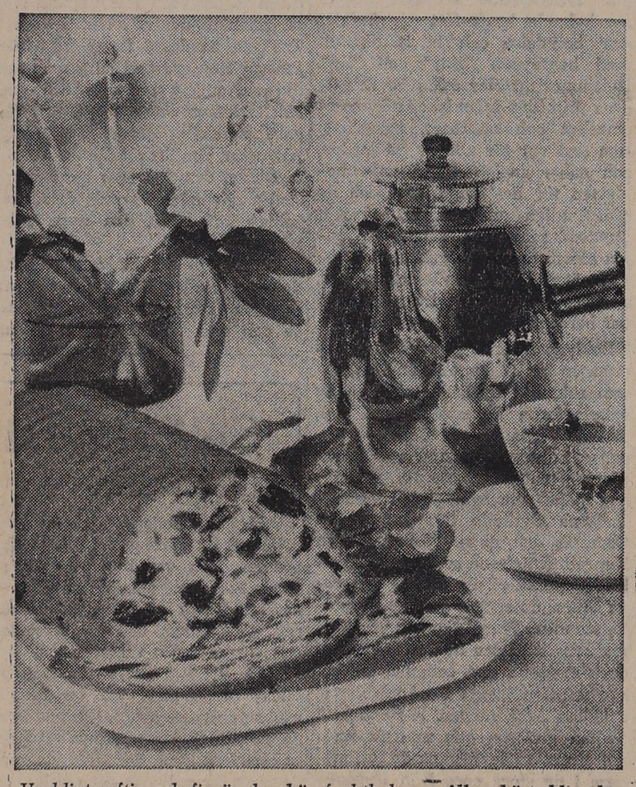
FAVORIT 23"
Elegant, lättplacerad
TV med underbar bild
Pris 1.295:— inkl. bon

Våxtorps Radio- & Elaffär
Tel. 30127.

PHIA:

Det rör sig om...

Verkligt saftig och fin är den här fruktkakan. Allra bäst blir den om den fått ligga ett par dagar innan den skärs upp.

Julkaka och julgotter

Till julens kaffebord vill vi ha de sorter vi är vana vid att baka till jul, men någon sort kan vara god att variera. Så varför inte byta ut vår vanliga mjuka kaka mot vad engelsmännen och amerikanarna anser nödvändigt på julbordet, en saftig fruktkaka. Den blir i allmänhet bara godare om den får "ligga till sig", så den kan ni baka omedelbart.

Saftig fruktkaka

Rör 200 g smör eller margarin mjukt. Tillsätt 2¼ dl strösocker och rör massan pösig och ljus. Blanda ner 3 ägg — ett åt gången — och tillsätt sedan 4 dl vetemjöl. Klyv 10—15 katrinplommon, tag ur kärnorna och dela halvorna i två delar. Ni behöver inte blötlägga katrinplommon! Blanda ner plommonbitarna och 1 påse suckat, 1 påse hackat syltat apelsinskal och 1 dl grovhackade nötkärnor eller sötmandel. Tillsätt gärna också rivet skal av 1 citron samt 1 tsk malda nejlikor och 1½ tsk mald kanel. Blanda om väl och fyll smeten i en smord och bröad form. Grädda kakan i 175 grader varm ugn c:a 1 tim, låt helst kakan ligga insvept i folie och nerlagd i burk några dagar innan ni skär upp den.

Julgotterna blir faktiskt mycket billigare att göra hemma, och helst tar man några enkla recept där det bara gäller att röra ihop och göra ut utan kokning på spis. Vi föreslår

Mandelkonfekt

2 hg skållad, mald sötmandel, 2 hg florsocker, 1 äggvita.

Blanda mandeln och det siktade florsockret i en mortel och stöt det tillsammans med äggvitan till en smidig massa. Dela massan i 3—4 delar och låt en del vara ofärgad medan de andra färgas i ex rött, grönt och gult. Forma därefter de olika konfekten och låt fantasien spela. Grön ärtskida med vita ärtor, röd morot med grön blast o s v.

Plommongodis

Lägg katrinplommon att svälla i hett vatten, låt dem inte bli alltför mjuka. Kärna ur dem. Skålla 2 dl sötmandel (c:a 1 hg) och mal den — samma mängd hasselnötskärnor i stället är också gott. Blanda med 1 dl strösocker och fukta med litet äggvita. Arbeta ihop väl och fyll katrinplommonen med denna massa. Gott är också att fylla urkärnade katrinplommon med skållade, en aning rostade sötmandlar eller paranötter.

Chokladtoppar med fikon

1 hg kokosfett, 2 hg blockchoklad, ½ dl nötkärnor, ½ dl nötkärnor, ½ dl fikon, ½ dl russin.

Finhacka nötter, fikon och russin. Smält fettet och chokladen i vattenbad och blanda i de finhackade frukterna. Lägg upp smeten i toppar på plåt och låt stelna.

Kamrat Olga

De ryska kvinnorna vill vara välklädda men har inte möjlighet att tillfredsställa denna önskan, framhåller tre representanter för ledande sovjetiska modeindustrier enligt TT i Pravda. De tre experterna säger att de nya modena utformas för långsamt i Sovjetunionen och att de redan är förlegade när de presenteras i butikerna. Vid visningarna är modellerna fullt up to date men sedan dröjer det alltför länge innan massproduktionen kommer igång.

De tre talesmännen för modeindustrin — Popkov, Nikiforov och Rodjonov — anser att det behövs fler modeexperter i Sovjetunionen. Vidare är det viktigt att accessoarerna till damkläderna förbättras: de knappar t ex som nu används är tråkiga och fodren färglösa och oinspirerade.

Den ryska modeindustrien bör lära av utlandet men ändå utveckla sin egen stil. Många "kapitalistiska" modehus försöker göra intryck genom extravaganser i sina modelller, vilket framgick vid de visningar Dior anordnade i Moskva. Det vore bättre om de sovjetiska fackmännen hämtade inspiration av sina kolleger i Tjeckoslovakien och Ungern, anser experterna.

God Jul!

Den ena toppmössan är väl lika bra som den andra att önska god jul i, och den här tycker vi är ovanligt piffig. Den skulle säkert tomtefar behöva under sina mångmilafärder till alla snälla barn i stället för den ordinarie röda bomullshättan. Den här är nämligen tillverkad av skönt värmande honungsfärgad mink och följer modet med sin konformade kulle och breda bräm. Kreatören är parisaré och heter Gilbert Orcel.

Kring fullmäktigesammanträdet

TYRANNERNA I Markaryd har hållit sitt sista sammanträde för året och har därmed avslutat sitt första år i den utvidgade köpingen. Under året har en del för köpingen viktiga frågor förts till ett lyckligt slut i enigheterns tecken. Endast vid ett par tillfällen har votering behövt tillgripas. Däremot har det varit flera voteringar i samband med val till olika nämnder och styrelser. Således började arbetet i den nya fullmäktig med votering och även vid sista sammanträdet blev det ett par voteringar trots att julsupén stod och väntade.

Det hela började i samband med val av valberedning. Hittills har valberedningen haft en sammansättning av fyra socialdemokrater och tre borgerliga. Kommunisterna som har tre man med i fullmäktige har varit orepresenterade och framförde nu en begäran om att valberedningen skulle ökas till 8 man och föreslogs en kommunistisk kandidat. Högern föreslog ytterligare en högerman och slutet på visan blev att kommunisterna i fortsättningen har en man med i valberedningen. Voteringen utföll nämligen till kommunistens förmån med någon rösts övervikt sedan två av fullmäktiges ledamöter på sina valsedlar skrivit namnen på icke valbara personer och således fick sina röstsedlar kasserade. Två kasserade valsedlar på 34 är inte precis hedrande för fullmäktigekåren.

Nästa ärende på föredragningslistan gällde att utse byggnadsnämnd. Valberedningen hade föreslagit fem namn och innan man gick att förrätta valet föreslog en av valberedningens ledamöter Folke Svensson (s) att denna nämnd skulle utökas till 6 personer och han föreslog också att den nya platsen skulle besättas av Alvar Helmersson, Timsfors. Georg Gustafsson blev vred över detta och förklarade att tillvägagångssättet är typiskt för nuvarande majoritetspartiet som tack vare några rösters övervikt utnyttjade detta till rena maktövergreppen. Henry Persson (s) förklarade att valet av en representant i byggnadsnämnden från Timsfors inte hade något med politik att skaffa utan hela orsaken till att man ville ha med Helmersson var den, att allmänheten i tätortern Timsfors skulle ha någon att gå till med sina förfrågningar m. m. Georg Gustafssons fräna angrepp föranledde hrr Stefan Granström och Stig Hallqvist båda soc. att ställa sina platser till förfogande Även här blev det votering och slutet på visan blev, som omtalades i gårdagens tidning, att Timsfors inte bara fick en ny ledamot i byggnadsnämnden utan två då såväl Helmersson som Valter Svensson (fp) invaldes medan Stig Hallqvist som tidigare varit v. ordf. föll bort och till ny v. ordf utsågs Olof Selldén (s). Efter sammanträdet bjöd direktör och fru Georg Andersson på sedvanlig julsupé på Stora Hotellet och fullmäktiges damer och herrar, kommunalnämndens ledamöter samt pressen lät sig väl smaka. Alla glömde då kvällens små stridsfrågor och stämningen var god.

Essji.

40 proc misstänkta "stölder" av motorfordon var bedrägeri

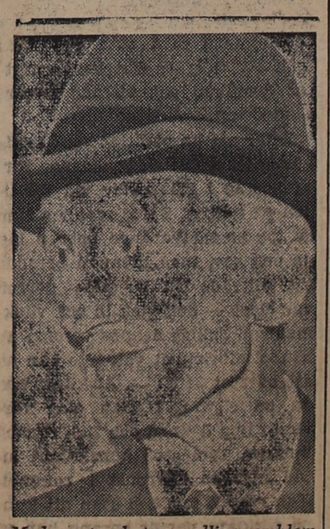
STOCKHOLM (TT) Inte mindre än 40 proc av anmälda "misstänkta" motorfordonsstölder har visat sig vara klara fall av försäkringsbedrägerier. Omkring 75 proc av syndarna är ungdomar i 18—20-årsåldern. Dessa resultat har framkommit efter det första försöksårets kontrollverksamhet på detta område, som Svenska bilförsäkringsföreningen tagit initiativet till.

— Det är känt att en och annan mindre nogräknad försäkringstagare försöker göra sig en ekonomisk vinst genom att "slakta" sitt motorfordon — det rör sig mestadels om motorcyklar — och sedan uppge att det är stulet. Han kan på det viset få ut hela försäkringsbeloppet, som oftast är väsentligt högre än fordonets värde, säger föreningens verkställande direktör Carl-Olof Enhagen.

— Vi har länge med oro iakttagit utvecklingen på detta område som ju indirekt går ut över de lojala försäkringstagarna. Därför beslöt vi för drygt ett år sedan att låta en särskild utredningsman närmare undersöka de till försäkringsbolagen anmälda motorfordonsstölderna.

Resultatet av försöksåret visar att av de "misstänkta" fall som av försäkringsbolagen vidarebefordrats till föreningen, har 40 proc varit klara fall av bedrägeri, varför någon ersättning ej utgått. I lika många fall har ersättningen reducerats till följd av bevisligen för högt upptagna ersättningsanspråk. I resterande 20 proc fall har kravet visat sig vara motiverat eller icke gått att motbevisa. På detta sätt har ca 20.000 kr räddats undan de oärliga försäkringstagarna.

Ca 75 proc av de ertappade har varit ungdomar i 18—20-årsåldern. Ofta har man i samband med undersökningen träffat på större bedrägerihärvor som nystats upp. Vi tror att vi på detta sätt kan få bort denna form av bedrägeri och samtidigt hjälpa myndigheterna och allmänheten att bromsa en del av den tilltagande ungdomsbrottsligheten, säger direktör Enhagen.

Med postverkets prydliga emblem på kavajslaget står er liten livlig herre och vaktar en av portarna vid Stockholms bangårdspostkontor. Det är 94-årige pensionären Johan August Lundin — utom alla tvivel den allra äldsta tillfälliga arbetskraft som postverket haft någon jul. Han klarar alldeles utmärkt sitt arbete, som också består i att övervaka ett stort antal 15—16-åriga grabbar som är sysselsatta med julkortssortering.

Rymde från Härlanda

GÖTEBORG (TT).

21-årige internen Mats Jonny Gripner-"Andersson" rymde på onsdagen från härlandafängelset. Han bröt sig ut genom ett fönster i källaren till anstaltens snickeriverkstad. Vid försvinnandet var han iklädd anstaltens arbetskläder.

Gripner-"Andersson" är 180 cm lång, har ordinär kroppsbyggnad, ljusblont hår, ovalt ansikte, blå ögon och rak näsa. Han är tatuerad på båda underarmarna — på den högra står det "Indian".

Den försvunne är dömd till 2 år och 9 månaders straffarbete för förmögenhetsbrott. Han började avtjäna straffet i mitten av augusti i fjol.

Överslag vållade spårvägsstopp i timmar

GÖTEBORG (TT)

Spårvägen i Göteborg och dess trafikanter drabbades på onsdagen åter av ett missöde som orsakade ett "rekordstopp" på vissa sträckor på över fyra timmar. Fullt klart räknar man inte att få hela nätet förrän sent på eftermiddagen.

Orsaken till stoppet var ett överslag kl 06.45 på Hisingen mellan Brämargården och Vågmästarplatsen där en kontaktledning brändes av och föll ner. Ledningen måste bytas ut på en sträcka av 500 m och ett par skadade tågsätt fick transporteras bort.

LT DEN 22 DECEMBER 1960 LT

Med det historiska Paguosh på konferens i sputnikstaten

Av de internationella konferenser som den sista tiden gjort tillvaron livlig och tröttsam i Moskva är såvitt jag vet den "paguoshska" den minst annonserade utanför sovjetpressens spalter. Den som skriver detta har tidigare aldrig hört talas om ordet och kan inte gå i borgen för att det transskriberats riktigt enligt de västerländska principer som av allt att döma borde ifrågakomma. De modernaste och största ordböcker som han förfogar över har inte heller hjälpt honom tillrätta särdeles mycket.

Men i Pravda för den 16 december får man dock veta en del av den ryske akademiledamoten Toptjijev, som skriver en streckare om att "Pafredens sak". Toptjijev borde guoshska konferensen tjänat förmodligen veta vad han talar om eftersom han är chef för den ryska delegationen till sjätte pagoshska konferensen, som hölls i Moskva den hektiska tiden mellan den 27 november och den 6 december då så många andra konferenser fick finna sig i att bli uppskjutna. Toptjijev påstår att konferensen fått sitt namn av den lilla kanadensiska staden Paguosh. Det gör mig inte gladare eftersom jag upprikt igt talat inte känner till hur den lilla "historiskt betydelsefulla" staden Paguosh stavas i Kanada. Enligt Totjijev har staden emellertid sin betydelse därav att lärde män från hela världen samlats där till en internationell konferens för att diskutera frågan om "ampen för freden". De lärda lär ha sammankallats av Bertrand Russel. Nu har den kanadensiska lilla "historiskt betydelsefulla" staden konferens som sagt förflyttas till Moskva. Dit kom 70 lärda personer från 15 länder. Några av dem var berömda nobelpristagare. Men av allt att döma har Bertrand Russel själv föredragit att utebli vid detta tillfället, om han nu verkligen spelat någon aktivare roll i det illustra sällskapet.

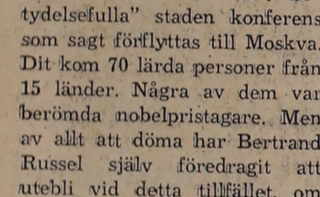
I stället har Ungern skickat sin vetenskapsakademis ordförande, och från USA sägs det att den största delegationen kommit — ehuru man försiktigtvis aktar sig för att tala om dess sammansättning. Att Sovjet och östblocket satsat både det ena och det andra på denna konferens för kamp för freden har kanske inte varit så underligt i dessa dagar, då det måhända var skönt för Chrustjev att ha någon att sända sina uttalanden i fredsfrågan direkt till. Trösterikt för honom var måhända också att det åtminstone fanns en enda representant för Maokina med i församlingen — professor Chou Pei-yuang. Annars var det ju som bekant så med kineserna att de inte alls kämpade med alla till buds stående vapen för "freden" just då utan kämpade bittert för att övertyga den inte särdeles stridslystne Chrustjev att man borde ställa till med ett ordentligt världskrig och knäcka den inte-kommunistiska världen och Sovjet därtill i ett enda svep. Det har länge varit det enda sättet att kämpa för freden som Mao på sista tiden velat veta av, och man tänker sig att hans professor Chou måhända nöjt sig med att delta i den lärda församlingen som ren lyssnare. Åt Chrustjev har han överlämnat att redan på Paguoshska konferensens första dag uppvakta de lärda med en deklaration. Under tiden som konferensen pågått har väl de lärda herrarna i Paguoshska konferensen fått koncentrera sin "historiska betydelse" på att hoppas och tro att vaknen man skulle bruka för att kämpa sig fram till freden vore sådana som lärda herrar kunde godkänna. Att de genom att hålla tummen för Chrustjev mot Mao Mao möjligen bidragit till något som man i utomstående kretsar inte känner närmare till är ju också uppenbart.

Som symptom på situationen i Sovjet är konferensen och den myckna publiciteten kring den i Sovjets press väl värd att beakta en liten smula. Ryssarna med Chrustjev i spetsen har hunnit överansträng sig ordentligt på att prata omkull de hårdflirtade kineserna. Den Paguoshska konferensen har tydligen varit med och pratat på sitt håll och gjort sin insats för den så kallade ryska freden, "pax sovietica", som väl nu skall ersätta "pax britannica" och "pax americana" om man får som man vill i Moskva.

Den väpnade ryska freden går under tiden vidare och den kämperörelsen — paguoshsk med rubler beväpnade fredseller inte — fortsätter i dess spår. Åtminstone så länge Chrustjev lever och har hälsan. Med den saken tycks det just nu vara skralt bevänt. Han förefaller att ha blivit för hes att kämpa vidare på sina egna konferenser en tid framåt. Så den som lever får väl se hur det skall gå med 'pax sovietica" — paguishtskt "historisk" eller inte.

Vi vanliga anhängare av en alliansfri svensk fredlighet får väl under tiden hoppas och tro att vi kan reda oss på egen hand utan både rubler och dollar i vår strävan att hålla oss borta från det vanvettiga sättet att med hjälp av vätebomber och sputnikar hoppas och tro att man från Moskva skall kunna inbilla asiatiska kommunister att det inte är meningen — som Lenin och Stalin lärt — att det bör bli väpnad revolution i Asien och Afrika så snart som möjligt.

Carl Elof Svenning.

EN KOALITION har högern och socialdemokraterna ingått i Simrishamns stad, skriver Skånska Dagbladet (cp) och fortsätter att det vid senaste stadsfullmäktigesammanträdet skulle återbesättas tio förtroendeposter efter stadsfullmäktiges ordförande (fp). Högern och socialdemokraterna gick samman i ett block och lade beslag på sex av de tio folkpartiposterna. Valen hade föregåtts av ingående överläggningar mellan representanter för högern och socialdemokraterna.

Det är tydligen så här de hjalmarsonska partivännerna i Simrishamn uppfattat samarbetssignalerna från högern slutar den citerade tidningen.

Tjärby

Söndagsskolan i Tjärby
har avslutning annandag jul i Tjärby kyrka. Såväl barnens anförvanter som andra intresserade är välkomna. Se annons!

Blydagg . . .

Forts. från sid. 1.

tillsammans med sina två barn från ett tidigare äktenskap flyttat hemifrån och vistade annars i Söndrum.

Efter att ha uträttat ett ärende i Laholm nådde de makarnas förra bostad i Rännelöv vid tolvtiden på natten. Såväl mannen som de tre hemmavarande barnen låg då och sov, men kvinnan beredde sig tillträde till huset — dörren var olåst — och gick in och väckmannen. Enligt dennes version av händelseförloppet vaknade han av att en röst sade: — Älskling, har du en cigarett? Han slog förvirrat upp ögonen och fick syn på hustrun, som stod nonchalant lutad mot en dörrpost i rummet. Han rusade upp och utan att kunna förklara varför sprang han ut i tamburen och öppnade ytterdörren. — Antagligen gjorde jag det för att se efter om hon var ensam, menade han. Det var faktiskt det enda jag kom mig för med i mitt yrvakna tillstånd.

LUKTADE SPRIT

Enligt mannen hann det heller aldrig bli någon diskussion mellan makarna, då kvinnan omedelbart därefter gick mot honom ute i tamburen, ropande: — Nu ska du få... Därefter kastade hon sig över mannen, klöste och sparkade honom, medan han å sin sida försökte knuffa ut henne ur lägenheten. Han sade att hon vid tillfället uppenbarligen var berusad, enär hon luktade starkt av sprit.

Mannen lyckades också köra ut henne på trappan och försökte sedan hålla igen dörren. Till kvinnans undsättning ryckte nu den sextonårige sonen, vilken dittills väntat utanför huset, och med förenade krafter förmådde de mannen att släppa in dem. Väl inne i tamburen gick båda till angrepp mot mannen-styvfadern, vilken sade sig ha fått ett oväntat slag i huvudet bakifrån vilket gjorde honom alldeles omtöcknad. Han uppfattade dock att det var styvsonen som slog och trodde att denne använde sig av ett järnrör eller något liknande i kampen.

FARLIG BLYDAGG

Det var emellertid inget järnrör utan en blydagg, som styvsonen svingade, och när nästa slag föll träffade det mannen rakt över nacken. Han blev alldeles förlamad, påstod han, och kom egentligen inte ihåg mer av slagsmålet än att han vaknade upp i gruset nedanför husets yttertrappa. Styvsonen och kvinnan höll då på att ge sig av från platsen i en bil.

Manen fick vid misshandeln såpass svåra skador att han måste vårdas på sjukstugan i Laholm fyra dagar och var ytterligare helt arbetsoförmögen under minst en vecka. Även senare har han plågats av huvudvärk m. m. som en följd av skadorna och har mäst sjukskriva sig på grund av detta.

SONEN VITTSORDADE

Rätten lät höra ett av de hemmavarande barnen, en 15-årig son till mannen, och denne gav en, som åklagaren ansåg, mycket trovärdig skildring av det hela. I stort sett vitsordades mannens berättelse och den lille pojken verkade mycket säker i sina uttalanden.

Såväl kvinnan, vilken försvarades av advokat Ernst Hederström, Halmstad, som sonen, vilken försvarades av advokat Torsten Dufva, Laholm, bestred energiskt målsägandesidans version av händelseförloppet. Enligt de båda åtalade skulle mannen ha börjat bråket och den 16-årige ynglingen hade endast slagit i rent självförsvar.

Blydaggen hade han fått i Göteborg och den brukade han bära på sig som skyddsvapen. Han arbetar som servitörsbiträde på en Halmstadsrestaurang och kommer därför ganska sent hem om kvällarna. — Då kan det vara bra att ha något att freda sig med om man skulle bli antastad på hemvägen, förklarade han.

NÖDVÄRNSSITUATION

Advokat Dufva, höll på att blydaggen kommit till användning i en nödvärnssituation, då sonen ville freda sig själv och modern för den uppbragte styvfadern. Även advokat Hederström ville bagatellisera och påpekade att den åtalade kvinnan för sin del inte bevisligen deltagit i den påstådda misshandeln, om man får tro henne själv och sonen.

Nämnas kan att de båda även åtalats för att ha ryckt loss ett par kablar i en bil, som stod parkerad utanför hemmet i Rännelöv. Denna bil tillhörde en bekant till mannen, en fru som under potatisplockning bodde tillsammans med den hemmavarande dottern i huset. Reparationskostnaderna har dock redan erlagts av de åtalade.

Åklagaren ville jämväl rubricera blydaggen som livsfarligt vapen, vilket advokat Dufva motsade honom. Vapnet förklarades dock förverkat och det satte sig varken ynglingen eller hans försvarsadvokat emot. Landsfiskal Persson yrkade slutligen på stränga straff — frihetsstraff för kvinnan och villkorlig dom med övervakning och böter för hennes son. Hur det går får man se den 4 januari, då det blir utslag i målet.

Växtorp

Växtorps församlingsbiblioteks annons i dagens tidning om öppethållande m. m. torde observeras.

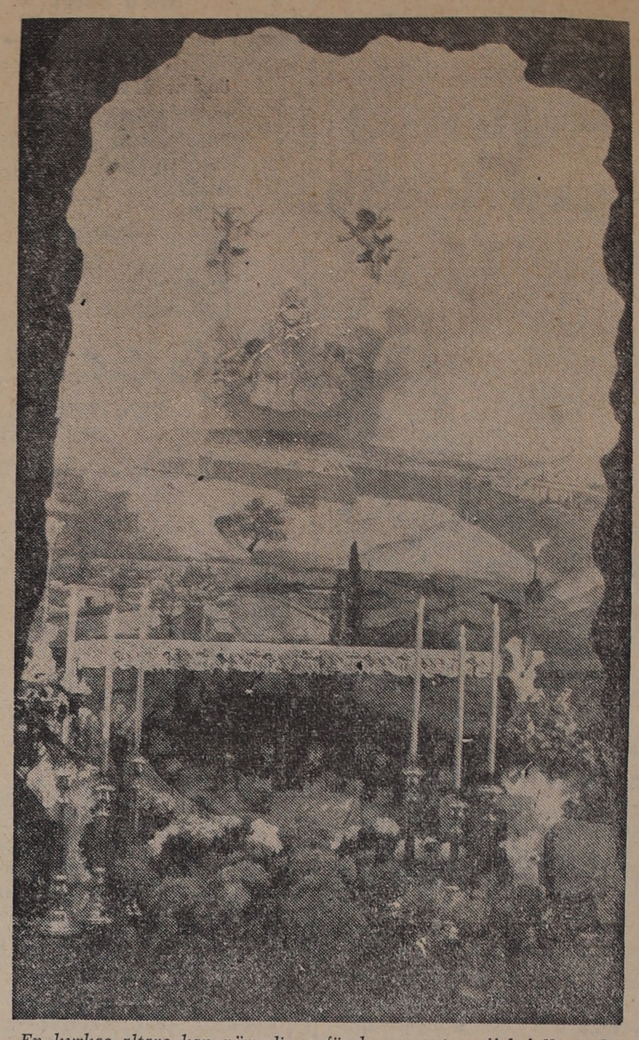
Ljuset som tanke och symbol

Som en stråle av hopp lyser genom hela mänsklighetens liv på vår jord den vikt och betydelse man städse fäst vid ljuset — och i själva verket har dess hemlighetsfulla väsen även i materiell mening varit den eldstod, som kulturen vandrat efter genom seklerna.

Av alla sinnesförnimmelser mottager människan det allra starkaste intrycket genom ljus och mörker. Av alla naturfenomen har härvidlag den ständiga växlingen mellan dag och natt varit den betydelsefullaste. Rädslan för det olycksbringande och till sysslolöshet tvingande mörkret uppväckte i människornas känsloliv en ständig längan efter ljuset. Det var därför också helt naturligt att dessa båda motsättningar skulle komma att symbolisera de starkaste motsättningar människan känner till, nämligen livet och döden. Vi likna därvid natten och ljuset vid livet.

Redan i allra äldsta tid träffar man också på det konstnärliga ljuset som symbol för dessa åskådningar. Romare och greker symboliserade därvid livet med upprättstående, brinnande facklor, medan döden framställdes genom en genius med upp- och nedvänd, släckt fackla. Vid begravningar begagnades facklorna såsom symbol av livets förgänglighet. Hela människolivet från födelsen och ända fram till döden är f ö ledsagat av dylika symboler, ett bruk, som t o m är vanligt ännu i våra dagar. I vissa länder är det nämligen brukligt att alltifrån den dag, då barnet för första gången skådar världens ljus, varje år fira denna tilldragelse genom att tända lika många ljus som dess levnadsår.

Allt är f ö präglat av ljusets tanke. Vi nattvardsgången bära ju de katolska kristna brinnande vaxljus i händerna och när slutligen levnadsljuset slocknat, tänder man än i dag de sista ljusen vid båren.

En kyrkas altare kan näppeligen förekomma utan effektfullaste dekorationer med levande ljus.

"Ljus" och "liv" synonyma begrepp

Ljus och mörker har emellertid även blivit symboler för de översinnliga föreställningar som i forntiden var allmänt utbredda bland alla folkslag. I all synnerhet har det livsskapande solljuset genom sin helande kraft fått ej särdeles stor betydelse och blivit likställt med begreppen "ljus" och "liv". Helt naturligt blev solen för den tidens primitiva människor någonting ofantligt och ofattbart, oumbärlig som den var för allt liv på jorden, och solen ansågs också vara boplatsen för det eviga livet och de oförgängliga gudarna. På så sätt uppkom soldyrkan, solens tillbedjan såsom en väldig gud, som härskade över ljus och värme, en gud, av vars välvilja allt liv på jorden var beroende.

Soldyrkan torde ha varit utgångspunkten för all gammal kultur. Såsom solgudar dyrkades sålunda av babylonierna Schamasch och Bel, av egyptierna Ra och Osiris, av japanerna solgudinnan Ama-Terasa (Japans nationalflagga för ju än i dag solen som symbol för landet), indierna dyrkade Surya, perserna Ormuzd, assyrierna Izdubar och Nimrod, fenicierna och de äldre grekerna Herakles, de senare perserna Mitra, de senare grekerna Apollo, stundom även Dionysos och germanerna slutligen Balder. Dessa äro dock endast några exempel på hur starkt solen ingått i människornas religiösa åskådningar. Förbindelsen mellan gudarna och naturfenomenet ljuset understrykes än utförligare i de stora epos från förgångna kulturepoker som finnas bevarade, vilka skildra hur solgudarna ständigt voro invecklade i strid med mörkrets makter men alltid gingo segrande ur kampen.

Många sagor och myter äro också förknippade med dessa gudars namn. Om Apollo berättas sålunda hur han dödade draken Pyton, hur han som herde vaktade inte blott gudarnas utan även de jordiska härskarnas hjordar, varför han också dyrkades som hjordarnas och betesmarkernas gud. Enligt myten hos germanerna hölls solguden fängslad (under vintern), men genom sina strålar erhöll han kraft och besegrade sina fiender. Dualismen mellan ljuset och mörkret kommer också till uttryck i den i Avesta upptecknade gammal-iranska religionen. Här framställes solen som solguden Ormuzds öga som företräder de goda principerna. På andra ställen talas det om solguden Mitra, som visar vägen för solen och nattetid bevakar jorden. Enligt den germanska mytologien voro gudarna ljusalfer, vilka uppehöllo sig i himlen.

Dessa tänkta förbindelser mellan gudarnas värld och ljuset fick också mångahanda uttryck under forntiden. I gamla Grekland firades sålunda till förhärligande av eldens gudomligheter, Hephaistos och Prometevs, en kappränning vilken kallades "lampadodromia", (fackellöpning). Deltagarna i dessa fackellöpningar buro brinnande facklor på sina sköldar och segrare blev den, som först kom till målet med ännu brinnande fackla.

Germanernas solfester

I samband med sommar- och vintersolståndet ha solfester varit brukliga i alla tider. Helt naturligt hade dessa solfester sin största betydelse hos germanerna, hos vilka dessa fester voro förknippade med förjagandet av vinterns demoner. Troligen ha dessa fester från början varit en gammal germansk soldyrkan, vilken sedan i och med kristendomen fått ett nyare, andligare innehåll. Redan den helige Augustin jämförde sålunda Johannisfesten, den fest som germanerna firade när solen började dala, med julnattsfesten, då den unga solen pånyttföddes.

De mångsidiga tänkbara förbindelserna mellan ljuset och det gudomliga väsendet, dess uppenbarelse och nåd, som kommer till uttryck i den nyare kristna religionen, skulle det föra alldeles för långt att närmare gå in på i denna lilla uppsats. Det räcker med att nämna att ljuset, som symboliseras genom den sjuarmade ljusstaken i Gamla Testamentet, finner många användningar i det kristna religionsutövandet.

Även utanför den kristna världen utövar naturfenomenet ljuset ett starkt inflytande på människorna, något som också återspeglar sig i deras språk och föreställningar.

Såsom symbol för "den ljusa glädjen" liksom också ett medel att erhålla en glad och trevlig stämning, finner ljuset ännu den mångsidigaste användning. Julen, glädjens fest, är ju framför allt ljusets fest; genom julens adventskrona och ljusglansen blir kristendomen ytterligare förskönad. Vid alla tillfällen finner man anledningar att ge glädjen festliga uttryck, och alltid är det ljuset, som härvid är det förnämsta.

O Lindström

Små sår, fattiga vänner...

USA:s guldkris och hotet mot dollarn kom världen att spärra upp ögonen. Den var inte van att se Uncle Sam i ekonomiskt nödläge — det stred mot en allför grundmurad uppfattning. Ganska snart tog också experterna till orda och förklarade att det var ingen fara på taket, Uncle Sam var fortfarande världens rikaste onkel. Därmed borde ju allt vara som förut, men det är det inte. Det förhåller sig med det ungefär som när det ramlar ner en fluga i en tallrik soppa. Tar man upp den kvickt igen så är soppan nästan som förut, men inte riktigt, framför allt inte hos den som vet att det har varit en fluga i. På samma sätt har världens uppfattning om USA:s bottenlösa rikedomar fått en törn, som f ö bara är hälsosam, inte minst hos amerikanerna själva.

Amerikanernas "tiggarfärd" till Västtyskland var ett annat slag mot den världsbild som vi byggt upp på illusioner. Den var så mycket mera sensationell om man minns att det under åren efter kriget var på tal att Tysklands industri skulle beläggas med vissa restriktioner, som skulle hindra att den kom att dominera över t ex Frankrikes och Englands. Kåsörerna spetsade till dessa politiska planer genom att tala om att tyskarna skulle bli en nation av "potatisodlare". Det blev som bekant inte så. Västvärlden hade allt för stort behov av all den tyska dynamiken.

Tyskarnas avslag på den amerikanska inviten har framkallat kommentarer som i USA har varit harmsna och i Europa färgade av en viss skamsenhet. USA har ju gjort så mycket för oss, amerikanerna har ju varit så generösa mot oss europeer...

Det är ju givetvis sant. Men det kanske inte skadar med lite nyanser i det avseendet heller.

Historiskt sett har ju Förenta staterna byggts upp av invandrande europeer, och denna invandring — som visserligen nådde sin största omfattning i början av seklet — har pågått ända till nu och pågår allt jämt. Det är denna invandring som har gjort USA till världens främsta stormakt. Det var blomman av den europeiska ungdomen som kom till USA, de starkaste och arbetsdugligaste, en fullkomligt oskattbar armé av all slags arbetskraft. Immigrationsvillkoren var, i synnerhet under de senaste decennierna då den pågick, mycket hårda. Uncle Sam tog inte emot vem som helst, bara de friska. De undermåliga fick Europa behålla. Hade en utvandrare t ex ett hål i en tand, så fick han se till att få det fyllt innan han gav sig av hemifrån. Och det var hårda bud vid ankomsten till den nya världen. Inget garanterat jobb och ingen garanterad bostad, parollen var: klara dig själv eller gå under. De flesta klarade sig, många fick bättre utbyte av sitt hårda jobb än de skulle fått hemma, men många gick också under, flera än man skulle kunna tro. Det var en jättelik gåva som Uncle Sam fick alldeles gratis av Europa. Hur mycket kan den vara värd?

Det går naturligtvis inte att sätta ett pris på en människa och på det viset komma fram till en värdering. Men det kostar pengar att uppfostra människor, hålla dem i skola och lära dem ett yrke för att sedan avstå dem till nya världen när hemlandet hade behövt dem allra bäst. Vad skall man uppskatta det till pr individ? 10.000? 20.000...? Multiplicera sedan detta med miljoner och åter miljoner så kommer man fram till verkligt grandiosa tal.

Under senare år har den amerikanska "människoimporten" från Europa varit mest inriktad på de intellektuella. Enbart under åren efter kriget har Sverige fått avstå från ett imponerande antal tekniker och ingenjörer som lockats av amerikanska anbud om högre löner. Samma sak gäller givetvis för alla andra länder i Europa. Deras insatser har varit ytterst betydelsefulla. Om man sammanställde en lista över europafödda tekniker och vetenskapsmän som gjort sig ett namn i Amerika så skulle den bli verkligt imponerande. Deras insatser i USA:s materiella framsteg är mera betydelsefull än amerikanerna tycker om att begrunda.

Vad kostar det att utbilda en läkare eller en ingenjör? Det är mycket pengar — som USA har sluppit att betala!

Sammanställer man allt detta så finner man att vår gåva till USA är så överväldigande stor, att det de givit tillbaka bara framstår som spillror från den rike mannens bord vid en jämförelse.

Dessa konstateranden ger inget stöd åt den allmänt vedertagna uppfattningen, att det är USA:s kraft och vitalitet som hållit det gamla Europa på fötter. Det kan ju med ett visst berättigande sägas att det är tvärtom!

Strävandet efter ekonomisk sammanslutning i Europa har redan avsatt resultat i form av Europamarknaden och Efta, och alla tecken tyder på att denna samverkan kommer att fortsätta. Redan nu skymtar den tid då nöden och arbetslösheten i Sydeuropa — som skickat så många emigranter till USA — kan komma att avlösas av ett tilltagande välstånd. I områden som i mansåldrar varit sannskyldiga reservoarer av arbetslöshet har man för första gången fått känna av en viss brist på arbetskraft. Detta pekar fram mot ett läge där Europa inte har något att avstå åt USA, varken ifråga om handens eller hjärnans arbetare. Den dagen få amerikanerna anledning att revidera sin på många håll rätt primitiva syn på dessa sammanhang.

Det är alldeles tydligt att Europa har mycket stort behov av USA:s hjälp, både för sitt försvar och för att övervinna krigets följder. Men "guldkrisen" har också gjort klart att USA behöver Europa. Mycket kan Uncle Sam kosta på sig, men att isolera sig från Europa får det aldrig råd till.

Sand.

Litteratur

Franciskus
— Guds lille fattige helige från Assisi — har varit föremål för otaliga biografier under årens lopp. Felix Timmermans, en flamländare, blev berömd framför allt genom den roman, som nu för första gången utkommer på svenska. Ingen historisk gestalt har så helt offrat alla jordiska förmåner, som Franciskus gjorde och sällan har hans vandring bort från världens njutningar till glädjen i Guds fria natur skildrats så levande och gripande som i denna berömda roman. Lindblads förlag, häft 13: 50, inb 17: 50

Jägarlivet är så härligt
av Robert Rahmquist är ett lov och pris till vistelse och vandring i naturen, men även en samling glada och friska jaktminnen från jaktstigen, som går över bergknallar, sjöar, mossar och kärrdrag. En stimulerande lektyr även för bösslösa vandringsmän i skog och mark, där det förekommer kamp mellan fyra älgtjurar om en vacker och tillmötesgående älgko och där jakthistorierna flödar rikligen och underhållande.
LT:s förlag. 12: —, inb 16: —.

FÖRSTA GÅNGEN:

Dansk industri exporterar mer än jordbruket!

KÖPENHAMN (TT—RB)
Danmarks industriexport har för första gången inbragt mera än jordbruksexporten. Konsumtionen har stigit och ligger i år på gott och väl 28 miljarder danska kronor — eller 2.400 miljoner kronor mer än i fjol. Man har köpt fler bilar, TV-apparater och kylskåp än i fjol.

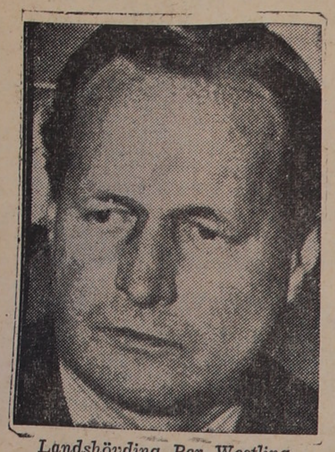
Jordbruksexporten har under årets första tio månader inbragt 3.058 milj kr eller 34 milj kr mer än i fjol. Räknas konservprodukterna till industrien, har industriexporten givit 4.023 miljoner kr — eller 965 milj kr mer än jordbruksexporten. Men även om konservindustrien räknas till jordbruksexporten leder industriexporten för första gången i Danmarks historia.

Den procentuella ökningen av industriproduktionen under januari—september har för Danmarks del varit 6, Norges industriproduktion ökade under samma tid med 7 proc, Sveriges med 7, Storbritanniens med 10, Västtysklands med 12 och Hollands med 14 proc.

Danmarks import har under tiomånadersperioden kostat 1.727 milj kr mer än vad man fick in exportvägen. Arbetslösheten har under de senaste två åren nedbringats till hälften. Under den gångna sommaren rådde i det närmaste full sysselsättning.

LAHOLMS TIDNING — det effektiva annonsorganet

Per Westling fick 200.000 kr i hyllningsgåva

Landshövding Per Westling.

KRISTIANSTAD. (TT)

Nära 200.000 kronor som 60-årsgåva i förskott överlämnades på onsdagseftermiddagen till landshövding Per Westling. Generaldirektör Sam B Norup har organiserat insamlingen och listor har cirkulerat över hela länet. Pengarna skall bilda en fond med landshövdingens namn och gå till något generellt nyttigt ändamål i länet som denne själv får bestämma.

En 25-mannakommitté med dir C M Björklund som sekreterare har skött insamlingen. Belopp från några kronor till 10.000 har strömmat in. Omkring 3.000 givare, däribland industrier, företagare, organisationer och ett stort antal enskilda personer, har bidragit.

Från hushållningssällskapet, vars ordförande Per Westling är, fick han en bok som framställts i ett enda exemplar och ger en kort historik över sällskapets historia. Han uppvaktades dessutom av representanter för länsstyrelsen och lantbruksnämnden.

Förutom insamlingschecken överräckte generaldirektör Norup en inbunden bok med textade namn på samtliga bidragsgivare.

Anledningen till förskottshyllningarna är att landshövdingen, som fyller 60 år på torsdagen, skall tillbringa födelsedagen på annan ort.

Danska regeringen har nu utsett sin representant i den ämbetsmannakommitté på tre man(en från vardera Sverige, Norge och Danmark) som skall behandla frågan om eventuellt ökat statsstöd åt SAS. Uppdraget har anförtrotts avdelningschefen i danska handelsdepartementet Otto Müller. (TT RB)

Från idrottssekr.

Genevads BTK.

Klubbens flicklag 1 mötte på tisdagen hemma Skedala BTK:s flicklag. Resultatet blev 7—3 till hemmalaget och andralaget fick stryk av Skedala med 6—3.

KVALIFICERAD.

Lille Olle, son till pastor E. har vid ett marknadsbesök fått en ballong, som han förgäves söker blåsa upp.

Till slut vänder han sig till fadern och säger:

— Blås du pappa, du som är stark i anden!

ÄRVT.

— Jag ska bli pilot för jag har ärvts pappas flygsinne.

— A jag ska bli urmakare för jag har ärvt pappas ursinne.

Han har varit gift hela fyra gånger...

— Ja, och likaväl fick hon pojken utom äktenskapet.

NTF:s helgönskan

Det är naturligt om bilägaren vill utnyttja sitt fordon under den kommande helgen — det är ju just då som han tillsammans med sin familj vill fara och hälsa på sina släktingar och vänner.

Ändå vädjar NTF: Låt om möjligt bilen stå under helgen och använd i stället de allmänna kommunikationsmedlen!

Skälet till denna vädjan är naturligtvis de ökade risker, som följer med helgtrafiken. Dessutom kan man vid denna helg befara svårt och halt väglag, långa bilköer och många andra besvärligheter.

Naturligtvis bestämmer Ni själv, säger NTF, men tänk efter en gång till:

Är det nödvändigt att Ni använder bilen under helgen?

VM-RETUREN i boxning mellan Floyd Patterson och Ingemar Johansson diskuterades på onsdagen ingående av trion här ovan, fr v Ingo själv, promotor Bill Fugazy och Edwin Ahlqvist.

Klart för returen mellan Floyd-Ingo

GÖTEBORG: Boxningspromotor Bill Fugazy kom till Torslanda med onsdagsförmiddagens plan från Köpenhamn.

Fugazy möttes på flygplatsen av Ingemar Johansson och redaktör Edwin Ahlqvist, varefter sällskapet for in till Göteborg för att diskutera tid och plats för nästa möte mellan Ingemar och Floyd Patterson.

Vid New York-promotorn Bill Fugazys besök i Göteborg bestämdes att VM-returen mellan Ingemar Johansson och Floyd Patterson bör arrangeras någon gång mellan 14 mars och 3 april nästa år. Floyd har redan godkänt denna tidpunkt.

Fugazys andra ärende var att diskutera platsen för matchen. Ingemar och hans rådgivare Edwin Ahlqvist ansåg i detta sammanhang att matchen bör gå i den stad som kan lämna den största garantin. För närvarande ligger Miami på Florida bäst till men vissa tecken tyder på att Los Angeles ännu inte är ur räkningen.

Innan promotor Fugazy flög tillbaka till New York förklarade han sig vara övertygad om att matchen nu är i land och att alla detaljer skall vara ordnade inom två à tre veckor. Besöket var det kortaste som någon av Ingemars "arbetsgivare" gjort i Sverige. Fugazy anlände till Göteborg onsdag förmiddag och 15.45 lyfte returplanet från Torslanda.

Rapid möter IFK Malmö

Det blir österrikiska mästarlaget Rapid, Wien, som skall möta IFK, Malmö, i kvartsfinalen om europacupen i fotboll.

Rapid slog Wismut Karl-Marx-Stadt med knappt 1—0 i onsdagskvällens tredje och avgörande match i Basel mellan de båda sistnämnda klubbarna.

Landslagstrikån för FBK-are?

Falkenbergs BK:s lovande welterviktare, Sven-Inge Svensson, har uppmärksammats av Svenska brottningsförbundet, som inrangerat FBK:aren bland landslagsaspiranterna inför ungdomslandskampen mot Finland. Sven-Inge, som blev fyra på JSM och då svarade för flera bra matcher, har uppmanats att träna flitigt och hålla sig i toppform då han ev kan bli medlem av landslagstruppen.

Även Stig Larsson, Varbergs Bois, har av förbundet uppmanats att hålla sig i trim inför den förestående ungdomslandskampen. Han blir svår att förbigå då han blev tvåa på JSM.

Tog tillbaka

MIAMI, Florida.

Miamipromotorn Willie Gilzenberg ställde i tisdags en garanti på en halv miljon dollar (mer än 2,5 milj kr) för att få den tredje VM-matchen i tungviktsboxningen mellan Floyd Patterson och Ingemar Johansson lagd till sin hemstad. På onsdagen tog han emellertid tillbaka sitt anbud när han erfor att hans "inlägg" enbart åstadkom komplikationer i ett redan tidigare besvärligt spörsmål.

DC-stjärnor blir proffs

SYDNEY.

Barry Mackay och Earl Buchholz, USA:s två främsta Davis Cup-stjärnor, anslöt sig på onsdagen till tennispromotor Jack Kramers professionella stall. De debuterar den 31 december i Christchurch på Nya Zeeland i sin nya roll och är vardera garanterade 50.000 dollar (mer än 250.000 kr) för en treårsperiod.

ÅBY-FÄLTET

GÖTEBORG

På Åbyfältet omsattes under 1960 59.68 milj kr, varav 24,21, på V-5 mot 34,61 milj kr 1959. Statens andel i omsättningen har under året uppgått till 10,10 milj kr och i priser har delats ut 2,55 milj kr i 391 lopp.

Högsta utdelningen på vinnare svarade Mahdi Deaner för den 2 september med 247:20 och högsta utdelningen på plats gav Nina Deaner den 18 september med 281 kr. Segerrikaste körsvenn var A Scott med 49 segrar.

Fredsmöte ligan-proffsen

LONDON. (TT—Reuter)

Inga detaljer släpptes ut beträffande resultatet av onsdagens s k fredsmöte inom den engelska fotbollvärlden där en strejk av de aktiva är aktuell fr o m 21 januari.

Representanter för ligan, klubbledningarna och spelarnas fackförening samlades hos arbetsministern i London. Nya förslag lades fram i löne- och kontraktsfrågorna vid den över tre timmar långa överläggningen.

Förslagen skall föreläggas ligans verkställande utskott den 8 januari och klubbledningarna dagen därpå.

15 specialförbund föreslår vidgat samarbete med SOK

STOCKHOLM. **En skarpare preciserad och mer "aktivt" formulerad målsättning jämte en effektivare organisation för att möjliggöra ett vidgat samarbete mellan Sveriges Olympiska kommitté (SOK) och de nationella förbunden föreslår femton specialförbund med olympisk idrott på sina program i en motion som på onsdagen överlämnades till SOK för dess stundande årsmöte den 19 januari.**

SOK:s uppgift bör enligt förslagsställarna vara att "i nära samarbete och samråd med de nationella förbunden ansvara för förberedelser för och deltagande i OS och efter samråd med förbunden i fråga slutligt ta ut de svenska representanterna i resp idrotter".

TVÅ SEKTIONER

SOK träffas endast en gång om året till ett kort, formellt årsmöte. Man vill nu att kommittén dessutom skall sammanträda minst tre gånger per år för allmän överläggning om specialförbundens olympiska arbete och för grundlig information. Man vill effektivisera verksamheten och samarbetet genom bl a en uppdelning av arbetsutskottet på en sommarsektion och en vintersektion där tekniska och andra frågor kan i grund studeras och förberedas. Dessa sektioner skall utgöra huvudkontaktorgan gentemot specialförbunden.

Meningen är att SOK skall medverka i det olympiska förberedelsearbetet lika mycket under vart och ett av de tre åren mellan två spel. Hittills har SOK ingripit mera aktivt först under den avslutande perioden.

Förslaget går vidare ut på att ge SOK en självständigare ställning främst i ekonomiska frågor. Man önskar större frihet när det gäller att utnyttja statliga anslagsmedel, man vill beträffande arbetet med de aktiva idrottsmännen koncentrera OS-förberedelserna på ett färre antal kandidater och man hoppas kunna skapa ökade möjligheter för dessa att bedriva sin träning inför en olympiad utan större personliga ekonomiska uppoffringar.

Exmästare tar avsked

BOLOGNA: Italienaren Franco Cacicchi, som närmast före Ingemar Johansson var europamästare i tungviktsboxning, går upp i ringen för sista gången på annandag jul, han skall då möta sin landsman Vittorio Stagni.

Cavicchi är numera 32 år. Det är ingen hemlighet att han ämnar avsluta sin karriär med en knockout (om det går). I september 1956 blev han utslagen av Ingemar Johansson i 13:e ronden och förlorade EM som han året dessförinnan erövrat av tysken Heinz Neuhaus.

KNUT MED IGEN

Knut Karlssons strålande körning i Forum har gett honom ytterligare en chans. Han får vara med i sexdagars i Aarhus med en stark utlänning som partner.

Ullevi skrinnararena:

Prins Bertil inviger VM 4.000 biljetter beställda

Prins Bertil har åtagit sig att vara högste beskyddare av skrinnar-VM, den stora vinterfesten 17—19 februari i Göteborg. Om inget oförutsett inträffar kommer prins Bertil — som själv en gång tävlade i hastighetslöpning på skridsko — också att förrätta den högtidliga invigningen av VM. Den sker vid en uppmarsch och festlighet på Götaplatsen fredagen den 17 februari.

Invigningen innehåller också sång, musik, fanborg, facklor, hälsningstal av representant för Göteborgs stad samt en speciell prolog, författad av Torsten Tegnér och uppläst av Tore Lindwall.

Att intresset för VM är rekordartat vittnar mängden av förfrågningar från världspressen och en alltmer stigande efterfrågan på biljetter. Dessa släpptes ut den här veckan och VM-kansliet har redan sålt över 4.000 biljetter, främst genom beställningar från Norge och Sverige. I Norge tycks en VM-biljett i hast ha blivit en populär "julegave". Ändå är det två månader kvar till den stora drabbningen på Ullevis konstfrusna.

"Främjandet" i verksamhet

Vid Svenska friidrottsförbundets årsmöte i november beslöt ett antal entusiaster att bilda ett Friidrottsfrämjande vars främsta mål skulle vara att stödja det fattiga friidrottsförbundet ekonomiskt. Detta är nu gjort och en stiftelseurkund har distribuerats över landet.

Vid årsmötet tecknade sig ett 150-tal personer för medlemskap och sedan dess har ytterligare många medlemmar tillkommit, bl a ministrarna Tage Erlander och Gunnar Lange.

Medlemsvärvningen har nu fått landsomfattande omfattning och i varje distrikt har Friidrottsfrämjandet ett antal ombud. Hallandska ombud är för Halmstad: Knut Bengtsson, Varberg: K G Gustafsson och Sven Arne Svensson, för Falkenberg: Einar Nilsson, för Kungsbacka: Axel Nilsson och för Laholm: Harry Bengtsson. Intresserade hallänningar kan vända sig till någon av dessa för att få sitt medlemskap ordnat. Man får teckna sig för valfritt antal år.

Ishockey:

Div II södra, B:

Malmö FF—Husqvarna 4—3						
Troja	5	4	0	1	35—18	8
Öster	4	4	0	0	28—13	8
Malmö FF	5	4	0	1	27—13	8
Taberg	4	2	1	1	13—10	5
Växjö	5	2	0	3	24—25	4
Vättersnäs	5	2	0	3	22—42	4
Husqvarna	5	0	1	4	23—27	1
Norrahammar	5	0	0	5	11—34	0

Taximordet i Huddinge olösligt?

STOCKHOLM (TT)

Taximordet i Huddinge på fru Berit Lundqvist den 29 september i år förbryllar fortfarande polisen. Nya spår dyker upp och måste följas samtidigt som de stora och tidsödande utredningarna stadigt mal framåt. En man har gripits av kriminalpolisen i Stockholm som misstänkt för stöld. Han förhörs även av kriminalpolisen i Huddinge om sina förehavanden vid tiden för taximordet.

— Vi har sökt denne man redan tidigare, säger landsfogde John Lundwall. Under utredningen har mannen nämnts i sådana sammanhang att vi varit intresserade av att förhöra honom. När han nu gripits av polisen i Stockholm så har vi samtidigt tagit honom i förhör. Han är inte misstänkt för mordet om inte någonting nytt framkommer under förhören med honom.

Man arbetar fortfarande för högtryck med mordutredningen. Antalet kriminalmän som håller på med fallet Berit Lundqvist är i stort sett oförändrat.

— Vi håller och kommer att hålla ett stort antal förhör med personer som kan tänkas sitta inne med uppgifter om mordet, säger landsfogde Lundwall.

---

8 ynglingar VÅLDTOG ung flicka

MALMÖ (TT)

Fyra års straffarbete utmättes för den äldste av de åtta ynglingar som i slutet av november överföll och våldtog en 17-årig flicka i Malmö. Ynglingarna skall solidariskt ersätta flickan med 4.000 kr för psykiskt lidande.

De övriga ynglingarna fick straff varierande mellan 15 och 4 månader. Den hårdast straffade ynglingen är 18 år, två är 17 och fem 16 år. Rådhusrätten ansåg att väsentligt nedsatt straff skulle gälla för de yngsta.

Flickan hade varit på hemväg på cykel då hon hejdades av ynglingarna. De slet henne med våld från cykeln och släpade henne in i ett arbetsskjul där samtliga förgick sig mot henne.

HD frikände "störande" pianospelaren

STOCKHOLM (TT)

Åtalet mot pianisten Curt Harald Roman för störande pianospel har ogillats av högsta domstolen. Domen är enhällig Underrätterna hade tidigare dömt Roman till 20 dagsböter för sanitär olägenhet.

Hr Roman har spelat sammanlagt tre-fyra timmar om dagen, någon gång längre. Endast undantagsvis har spelningen pågått mer än två timmar i sträck och aldrig efter kl 19.30.

HD anser att pianospel i den omfattningen kan verka störande på omgivningen men ur medicinsk synpunkt är det tvivelaktigt om spelningen har någon menlig inverkan på närboende. Om någon menlig inverkan föreligger så måste den dock med tanke på de mothänsyn som gör sig gällande vid en intresseavvägning inte anses ha varit större än att den kunnat tålas. Hänsyn måste tas till att störande ljud och buller är svårt att komma ifrån i städer och samhällen

Om vartannat

Träskostövlana

I da skonn I tro att ja har gjort ain redit go affär. Farst pao marmen sålde ja aitt pär gamla utsletna träskostövla, som ja har hatt staoane pao maoggasinen i flaire aor, å sen va ja hos hannlarn å köpte meg aitt pär nya å bra gommistövla för pängana. Liaväl fick ja trai ricksdaler över, så de räckte bådde te å köba ain stor strut ingefärskarameller, som vi fån å sua pao te omväxling pao all jylabråskan.

Si de va sao att i hina aoren va de aoktion ätter Knackastuegobben, å dao sålde dai blann aent hansa gamle träskostövla. Dai vore bådde skitna å mulade, så de va nästan ingen som velle ha dom, för de e ju inte brugelit mä träskostövla nu för tien. Ja tyckte liaväl att de va sönn att dai inte skolle bli sålda, så ja ropte in bådde stövlana å gobbens kryckekäpp å ain hail hober aen bröte för femti öre.

Naor ja kom hem, så tog mor å toätta ao stövlana å smarja in dom redit bra mä gammelt stegefett. Själve träskona vore vesserlien maskätna å lide sletna män skaften vore tämmelien bra. Stövlana vore nåock rätt gamla, men gobben va ju sao skavaonker pao gamla da, så han orka ju knappt gao u stuan. Pao sao vis hadde han ju allri rått mä å slida ud stövlana.

Te å börja mä vore stövlana stiva å utrevlia å gao mä, men som tur va så vore dai rätt stora så ain konne ha döbbla par socka i dom. Den aine va vesserlien sprocken i foten, så dai passte inte å gao i vann å skit mä, men dai dovde gött å gao mä. där som va 'art. Sao happa de seg ain vinterda i fjor, naor ja sto pao loen å gjorde öpp taghalm, att här kom ain klutahannlare ifrao staen. Han velle fråga ätter väjen te Kresjans Kalsa, för dai vore vesst gammel släkt, trodde han. Hor de va sao blai kären staoane här ain laong stonn, å vi pradan bådde om halmtag å träskostövla å aent, som e gammelt.

Den gaongen velle staboen inte göra nönna affärer, men i da förmiddes kom han som saockt va igen. De e ju snart jyl, sae han, å dao skolle han klä ud seg te jylatonte för sina glötta. Dao tyckte han att de skolle passa sao rälia bra å va klädder i träskostövla, så nu velle han raint tvonget köba mina. Te å börja mä nägra ja te å sälja dom, men när han bjudde meg tjugofem ricksdaler för dai gamle maskätne fotaplaggen, konne ja inte stao imot länger. Tänka seg å fao tjugofem ricksdaler för aitt pär gamla träskostövla, som ja själ har köpt för femti öre. De tyckte ja va go affär — alla helst som ja har sledet pao dom i flaire aor, å förresten fick ja ju kryckekäppen å den annre bröten pao hannelen.

Naor staboen hadde kört sin väj, gick ja in å talte om min goe affär för mor. Sen gick ja rätte väjen te hannlarn här i byen å köpte meg aitt pär nya gommistövla. Dai e tätta så dai dua å gao i bådde vått och tart mä, å ättersom dai e stora så ain kan ha tjo pär ullgärnssocka i dom, böra dai va värma mä. Om ain bare inte pregar hol pao dom, böra dai hölla te meg i maonga aor. Sen fån vi la höppas att mina gamle träskostövla åocksåo sko bli te nötta, naor klutahannlarn ifrao staen ska spöga ud seg te jylatonte.

Lasse i Ale

Dagens rim

I Sovjet måste julgranen, enligt lag, vara konstgjord.

I Sovjet man har upptäckt
vad allt ej tänkas kan,
ja, t o m man upptäckt
en förhistorisk man
som därpå fick berätta
en mängd från flydd epok.
Man lyckades med detta
tack vare döda språk!

När Stalin där var herre
fanns ingen julens tid,
allt gick ju ut dessvärre
på hot och våld och strid.
Men när väl Stalin somnat
fick diktaturn en knäck
och snart det mesta domnat
som fruktan spred och skräck.

Nu firar man med jubel
sin julhelg liksom här
kring gran, som för en rubel
man köper i affär.
Om någon i naturen
tar granar blir han fast. —
I chursjstjovdiktaturen
finns endast gran av plast!

Soliman.

Kennedy i hög hatt

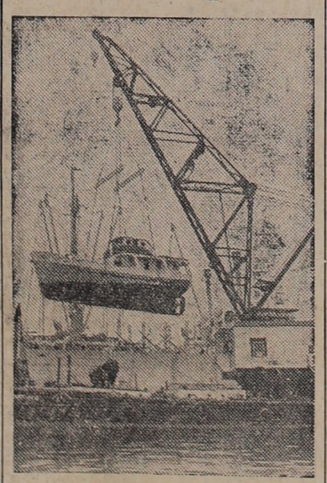
Det meddelas i Washington att den nyvalde presidenten John F Kennedy den 20 januari vid installeringen i det nya ämbetet skall bära hög hatt, enligt gammal amerikansk tradition, som första gången bröts av president Eisenhower, som båda gångerna, 1953 och 1957, anlände till högtidligheten i mjuk svart hatt. Kennedy kommer att bära engelskt sydd cuttaway med grårandiga byxor, pärlgrå tygväst, vit sidenskjorta och silvergrå slips med mörkblått mönster.

När man är för söt

Man kan också vara för söt för att få deltaga i en skönhetstävling. Det har den engelska flickan Jean Trott fått erfara. Tre år i rad blev hon korad till skönhetsdrottning i sin hemort, men när hon anmälde sig för fjärde gången, förklarade arrangörerna att hon var för söt för att deltaga, någon annan borde få chansen. Som plåster på såren fick hon emellertid silverpokalen som uppsatts som pris, och en ny inköptes åt den nya drottningen som blev vald.

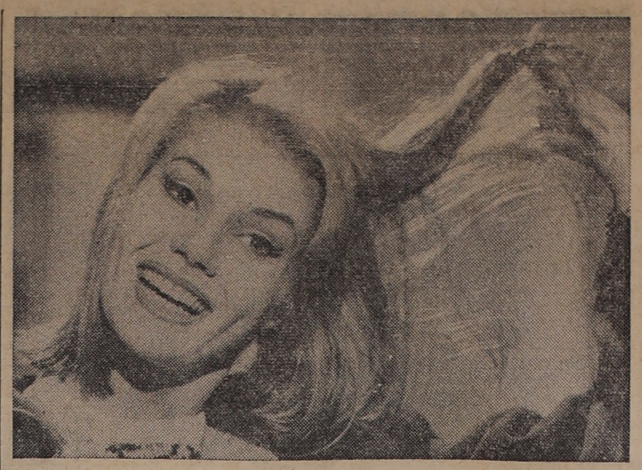
Norsk båtexport

Intresset för norska lustyachter är stort bland penningstarka affärsmän i Los Angeles och en export har kommit igång från Norge. Här lossas en 62-tons båt i Los Angeles hamn för en miljonärs räkning. Båten är byggd efter samma modell som de norska nordsjöfiskarnas och den är utrustad med två 71 hkr Penta dieselmotorer som ger båten en fart av 9 knop. Det finns sovplatser för 13 personer ombord.

På tredje sidan i denna förträffliga tidning — — — stod det dagen efter bröllopet med stora bokstäver att bruden och brudgummen hade svarat Ja. Man hade väl knappast väntat sig något annat. Har man kommit så långt och givit anledning till ett väldigt uppbåd, skulle ett litet bestämt "nix" från bruden ha väckt ett enormt uppseende och gått till världshistorien.

(Kar de Mumma i Sv D)

Elisabeth Falk spelar en lindrigt begåvad mannekäng i Göran Genteles nya komedi.

När klokheten kom till stan och blev den vackra dumheten

Det är en gammal regel och erfarenhet inom teatervärlden att det fordras intelligens för att spela dum på ett trovärdigt sätt. I Göran Genteles nya, satiriska och samtidigt en smula allvarliga komedi Tre Önskningar spelar den vackra göteborgskan Elisabeth Falk en lindrigt begåvad mannekäng, som sprutar ur sej skrattbara repliker, repliker som i verkligheten skulle anses höra samman med höggradig obegåvning.

— Verkligen kul att få sin första, riktigt stora filmroll och i den få skissa en parodi. Det spänner krafterna mer än något annat, men just att få försöka tycker jag om. Sedan kan det inte förnekas att det är som en stor festlig lekskola, när Gentele är i farten ute hos Europa Film. Han är fordrande och noggrann men han har ett sådant där humör, som smittar som epidemi med sina skrattbakterier.

Tjugufyra år är detta långbenta exemplar av släktet Skönhetsdrottning, men det var inte så många år sedan hon började fundera på teatern. Kanske hon gjorde det som liten flicka — alla har väl drömt på det sättet — men när väl tankarna hamnade på det området vid vuxen ålder började hon arbeta och plugga, dag ut och dag in, kväll ut och kväll in, nästan på nätterna med. Det där med ögon som gnistrande stjärnor och hy som persikor har teaterdirektörerna växt ifrån, numera fordrar de ett gott uttal, en skicklig teknik och en smula fantasi.

Också ett sätt att drömma

En gång i tiden drömde Elisabeth också, men det var på ett annat sätt. Hon bodde om somrarna utanför Göteborg, familjen hade en liten segelbåt och där var hon ensam med vinden och vattnet. Helst och mest när det var lugnt, när dyningarna kom som smekningar och vinden var som en sakta viskning — då låg hon där med slaka segel och drömde. Inte om teater utan om livet, livet som det stora äventyret.

—Jag menade inte att det måste hända upphetsande saker — bara själva livsupplevelsen, känslan av att vara till. Måhända sentimentalt flicktjafs, men underbart....

Hon såg kobbarna sakta smyga förbi, hon mötte energiskt puttrande fiskebåtar och eleganta seglargossar i vita uniformer, prydande nästan lika bländvita båtar, men hon märkte dem inte. Hon var i sin egen värld, den som vi alla egentligen har gemensam, fantasiens, men som man ändå får ha i fred.

— Jag kunde segla riktigt också, det kan vi alla från västkusten. Det duger inte att inte veta något om skot och sånt, man måste behärska seglartermer och segeltampar lika skickligt och lika säkert som man i teater måste behärska rösten.

Nu går det undan

Elisabeth seglar varje sommar numera, självklart, men hon har också tillsammans med sin make och lille son Mickey en modern plastbåt, med stark motor i Dalarö. Där susar de undan, ut till fiskeskären i Stockholms yttre skärgård, där, just där, där gäddorna trängs kring krokarna som damer på realisation.

— Inte är det romantiskt att åka motorbåt, men det finns ju andra former av romantik. Samhörighetens, till exempel. Men det är av ett annat slag, intimare, hemlighetsfull. Den är för oss. Inte för andra.

För att fortsätta tog hon realen vid flickläroverket i Göteborg och hade ingen större lust att fortsätta med de litterära och matematiska äventyren i skolbänken. Hon var inte ointresserad, men det fanns annat.

Och annat — det var detta att hon råkade ut för en journalist, som förde henne samman med en fotograf, som lät henne träffa ännu flera fotografer, till dess hon blev Miss Pressfoto.

Så kom då jobben. Ena timmen var hon fotomodell, den andra tänkte hon på teater. Och blev statist hos Karl Gerhard. En mycket angenäm statist, som småningom fick ett och annat ord lagt i mun. Så kom filmgubbarna och lade märke till henne, hon fick ett elevkontrakt, som gav henne mycket lärdom och litet pengar — men dessutom några trevliga småroller, hos bl a Hasse Ekman och Nils Poppe.

Vi var några flickor där då och man kom väl litet i skuggan bland sådana som Harriet och Bibi Andersson, Marianne Bengtsson och några till.

Det var dock inte bara elevkontraktet, som gav henne konstnärlig visdom i Stockholm, hon gick också hos Gösta Terserus, en av vårt lands främsta teaterpedagoger.

— Där fick jag verkligen lära mej teaterns teknik, lära mej begripa hur mycket mera teater är än bara begåvning och fantasi.

Från deckare till poesi

Men Elisabeth fick även spela teater, hon var med på Vasan en säsong samtidigt med Inga Tidblad, som är hennes stora föredöme och så turnerade hon med succépjäsen "Vad vet mamma om kärlek", innan hon hamnade hos Karl Gerhard igen och fick recensenterna att plocka fram de små vackraste spaltrosor.

Hon läser förstås, när Mikael, filmen och teatern så medgiver och då kan det bli allt från deckare till poesi.

En önskan om framtiden?

Det är lyckan förstås. Men det finns närmare önskningar, att få åka ned till Spanien med min bästa väninna sedan barnsben — Lena Söderblom — och hennes familj, bo där i ett hus vid havet, bada, leka, leva, jubla, dyka...

Dyka. Just det. Elisabeth Falk är en sådan flicka som gärna styr ut sej i cyklopögon och snorkel samt dyker under vattenytan.

— Vilken värld. Om människor bara visste hur vackert det var skulle haven vara fulla med grodmän och grodkvinnor.

Det glimtar till i de bruna ögonen. Där finns humor, ironi, de gäckas med en; men där finns också allvar, en vilja att bli något. Sådant måste man respektera — även hos en mycket vacker flicka.

Lars Olof Löthwall

Störrekord i Sovjet

En jättestör av tidigare aldrig känd storlek har avlevererats av sovjetfiskare hos en konservfabrik vid Kaspiska havet, där den finaste ryska kaviaren tillverkas, meddelar Moskva-radion. Stören var 6,20 meter lång och vägde 1.350 kilogram same levererade 185 kilogram kaviar.

Doktorn svarar

Under denna rubrik besvarar en svensk legitimerad läkare kostnadsfritt medicinska frågor från läsekretsen.

Förse frågorna med lämplig signatur och uppgiv helst ålder och kön. Det är givet att envars anonymitet obrottsligt bevaras. Märk breven DOKTORN SVARAR och sänd dem till redaktionen.

"G. P. 60 år". Det förefaller mig som om era besvär kan delas upp i två olika typer: dels hjärtbesvär, vars natur ni icke går in på, dels problemen inom ert äktenskap där er hustru inte längre önskar ha sexuellt umgänge med er. Det förekommer inom alla äktenskap perioder då kontakten mellan makarna är sämre och då framför allt det intima samlivet blir lidande. Ett harmoniskt sexuellt förhållande mellan ett par makar utgör emellertid en väsentlig del av ett lyckligt äktenskap. Kanske kan ni på ett öppet och vänligt sätt försöka diskutera igenom orsaken till de nuvarande problemen med er hustru? Ibland kan det vara lättare att diskutera dem med en helt neutral, sakkunnig person företrädesvis en psykiatriskt skolad läkare. Er hustru är sannolikt också plågad av det nuvarande sämre samförståndet er emellan och skulle möjligen också gärna vilja försöka åstadkomma en ändring till det bättre. Jag tror därför att ni inte skall vara generad för att ta upp detta med en läkare, men helst i samförstånd med er hustru.

"Huvudvärk 36 år". Ni berättar i ert långa, välskrivna brev om era attacker, vilka av denna beskrivning synas vara av nervös art. Ni har tidigare fått besked vid flera tillfällen om att era besvär är av nervös art. Vidare är ni nyligen noggrant läkarundersökt, och i samband därmed togos även gängse prover, vilka alla visade helt normala, goda resultat. Ni vet också med er själv att ni är nervöst lagd, och att de lugnande mediciner ni tidigare fått kunnat hjälpa er.

Det är ganska vanligt att en person får olika kroppsliga besvär i samband med oros- och ångesttillstånd. Detta sker över helt omedvetna mekanismer men kan ibland minskas eller elimineras av klargörande samtal med psykiatriskt skolad läkare och eventuellt någon lugnande medicin. Ni bör emellertid inte gå hemma och grubbla över dessa besvär på egen hand, det gör er tydligen bara mera orolig. Sök i stället upp den läkare ni tidigare sökt och som ju känner till era tidigare besvär. Ni kan vara övertygad om att han på allt sätt kommer att försöka hjälpa er.

Sagt och skrivet

Ännu för tjugo år sedan var det lätt att giva sina barn goda råd.

Man sade t ex: Det viktigaste är att spara till en tryggad ålderdom.

Men så kom det här med ATP.

Eller man strök den lille över huvudet och sade: Tala alltid sanning, min gosse, så går dig allting väl i händer.

Men hur skulle gossen sedan kunna sälja begagnade bilar?

— — —

Farfar sade: En bra vara säljer sig själv.

De tyckte inte alls om den attityden på reklambyrån, där gossen blev anställd.

Och farmor viskade: Överdriv aldrig!

Detta vållade gossen samvetskval när han sedan blev journalist och tvingades sätta rubriken "Värsta snöstormen i mannaminne" sex gånger varje vinter...

(Red Top)

☆

Fänrik Ståls sägner är inte historia. De handlar om ett både från svensk och rysk sida illa skött krig; farsoter följde i dess spår, men närstriderna vållade ringa manspillan; i slaget vid Jutas stupade sålunda på svenska sidan fem man. Som någon uttryckt: knappast fler än vid ett dåtida bättre begravningskalas i Delsbo. Men det är en bok som gjort historia. Mer än något annat som sagts eller skrivits har den skapat finländskt folkmedvetande, finländsk nationalkänsla.

Sitt yppersta som skald skapade väl Runeberg i Kung Fjalar. Den dikten handlade om den jordiska storhetens förgänglighet, om den stora människans ringhet. Efter Kung Fjalar återstod dock för honom ännu ett ämne. Det var att visa den ringa människans storhet. Och det är huvudtemat i Fänrik Ståls sägner.

(Knut Hagberg)

VET NI

att världens fyra största nationer hyser mer än hälften av jordens befolkning?

Det finns något mindre än tre miljarder människor på jorden. De fyra största nationerna är Kina med 669 milj inbyggare, Indien med 403, Sovjetunionen med 209 och USA med 178 milj människor.

så länge, ty ännu finns det inte något hållbart bevis — trots förklaringar från en del personer — för att ålen självmant går upp från vattnet och kravlar runt på land, men givetvis inte heller något riktigt bevis för att så inte kan vara fallet.

VEM VET?

Lexikon för en var av
dr IVAR EK

Det heter på många håll att ålen då och då går upp i åkrarna, särskilt i ärtåkrarna. Det finns också många som uppger sig ha sett detta. Men det finns ännu fler som förnekar att ålen kan vistas på land någon längre tid. Visserligen vet man att ål kan leva ibland flera dagar efter infångandet — det vet man ju särskilt i fiskarkretsar i fiskförsäljningar — men att den medvetet skulle kunna kravla sig upp på land förnekas av de flesta. Direkta forskningar i saken har heller icke givit något påtagligt resultat. Ålen måste ju för att komma upp på landbacken söka sig till stränder som är mycket sanka eller också måste den gå upp i dräneringsdikena där dessa mynna ut i sjön. Ur dessa diken finns det dock liten möjlighet för ålen att ta sig upp i åkrarna eftersom dräneringsdikena ju i allmänhet har både branta och höga sidor.

Från de sanka stränderna skulle ålen ha mycket lång väg att kravla sig fram i sand och lera eller gräs för att komma till ärtåkern, vilket många anser omöjligt.

Frågan måste anses obesvarad än

31.197 djur fällda vid årets älgjakt

Årets älgjakt resulterade i 31.197 fällda djur enligt i domänstyrelsen nu föreliggande preliminära uppgifter. Något nytt rekord blev det inte, tvärtom en minskning med 1.362 jämfört med i fjol. Denna minskning beror främst på att i älglänet nr 1, Jämtlands län, antalet fällda älgar minskat med 976 och att norrbottenssiffran uppgivits 692 lägre än förra året.

I tolv län har antalet fällda älgar i år ökat, i allmänhet dock endast obetydligt. Av totala antalet älgar som fällts utgjordes 14.531 av tjurar och 12.980 av kor. På kronans marker kom drygt 2.500 djur.

I Jämtlands län fälldes 4.299 älgar. På andra plats kommer Kopparbergs län med 4.256, varefter följer Gävleborgs län med 3.303, Värmlands 2.844 och Västerbottens län med 2.573.

Sysselsättningsläget

syns fortfarande med tanke på årstiden vara mycket gott, meddelar arbetsmarknadsstyrelsen. Resultatet från årets sista arbetslöshetsräkning, gjord den 12 december, började inrapporteras på tisdagsförmiddagen. När 16 län förelåg klara vid middagstid var tendensen en obetydlig ökning jämfört med novembers rekordlåga siffror.

I fem av de 16 länen kunde man t o m konstatera en viss minskning från föregående månad. Jämfört med december i fjol var de arbetslösas antal för de färdigrapporterade länen nära 5.000 färre.

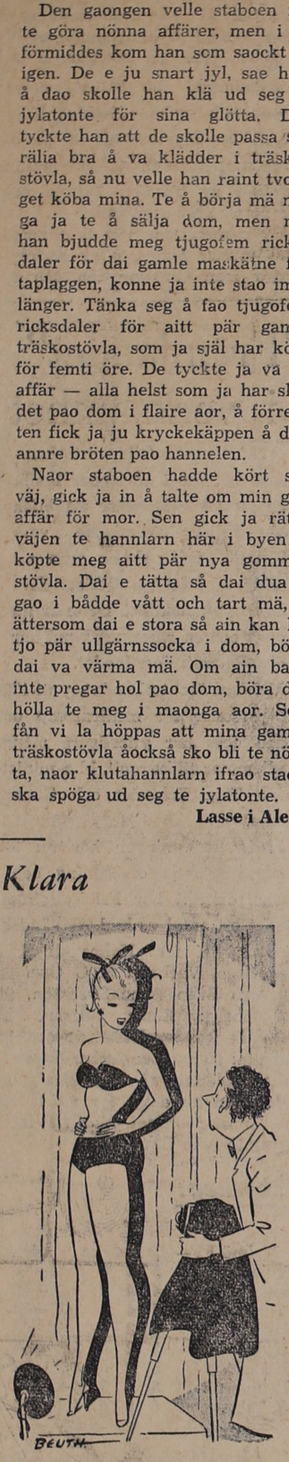
I Hallands län var arbetslösheten i november 377, vilket innebär en minskning med 12 jämfört med föregående månad. I jämförelse med motsvarande månad 1955 innebär det en minskning med 152.

Tomma skålar — vi måste fylla dem

Rädda Barnens postgiro 900 100

Klara

– Vad ska fotot användas till?

– Det ska vara för Lucia...

Förtroliga stunder

"Liselotte". Adressen till RFSU i Göteborg är Socialhuset, telefon 139914. Ring dit så får ni exakt besked hur ni bör sända urinprov för konstaterande av havandeskap. Troligen kan man även ge er upplysning på närmaste apotek. Men i ert ställe skulle jag gå till doktorn och tala ut med honom om ert problem. Men har ni inte haft intimt umgänge är ju graviditet utesluten. Ni skriver inte hur gammal ni är, och inte heller vad ni exakt menar med "vi slarvat en del" — på raden innan antyder ni att ni inte har gett er åt er pojkvän? Det klokaste och riktigaste är givetvis att ni inte ger er in i en intim förbindelse förrän ni är klar med er utbildning. Men om ni redan har gjort det och inte har karaktär att sluta, be doktorn prova in ett pessar. Då vet ni åtminstone att ni är skyddad mot konsekvenser som ni är för ung att ta. Skriv föralldel hur det går och hjärtlig hälsning.

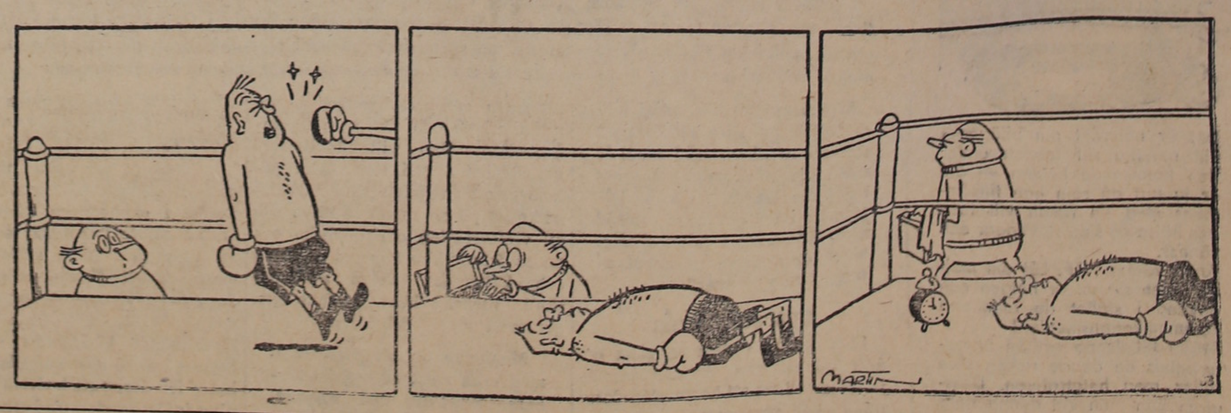
"Gallie"

"Villrådiga studerande". Naturligtvis kan ni skicka en liten julklapp — t ex en grammofonskiva — till era utländska brevvänner, men nödvändigt är det rakt inte. Det räcker med ett trevligt svenskt julkort. Ni kan ju förresten se om pojkarna skickar något till er — och i så fall kvittera med en nyårsgåva i stället. Det är trots allt pojkarna som ska uppvakta först med presenter, tycker ni inte det själva? Med hjärtlig hälsning.

"Gallie"

Tomma skålar — vi måste fylla dem

Rädda Barnens postgiro 900 100

KULMAN

DE FLESTA OCH BÄSTA ORTSNYHETERNA FINNER NI I LAHOLMS TIDNING

RADIO och TV

TORSDAG

den 22 december

PROGRAM 1

6.00 Vardagsmorgon. Lätt på grammofon.
6.20 Morgonandakt av pastor Artur Erikson.
6.30 Nyheter och väderlek
6.40 Lätt på grammofon.
7.00 Tips i tal och ton.
7.30 Barnens adventskalender och Almanackan.
7.40 Morgonandakt.
8.00 Nyheter och väderlek.
8.15 Småbarnskvarten.
8.30 Hemmets magasin.
9.00—9.30 "En spansk Mozart".
11.00 Programläsning. Musik under arbetet.
12.00 Klockspelet. Dagens dikt.
12.10 Liten lunchmusik.
12.30 Nyheter och väderlek. Börsn.
12.58 Tidssignal.
13.00 Tonerna de gå ...
13.35 Är rymden tom? Föredrag av docent Aina Elvius.
14.00 Ring så spelar vi. Georg Eliasson och lyssnarna i två städer prövar Underhållningsorkesterns melodiminne.
15.00 Riksronden.
15.10 Gnesta-Kalles kapell.
15.20 Hänt hos oss. Familjen Ploman skriver dagbok.
15.40 Eftermiddagskonsert.
16.05 Klockorna kallar. Arne Lindgren om kyrkklockringningens tradition och teknik.
16.25 Sånger i advent.
16.40 Stugmöte i Norra flät. Med prosten Gunnar Liljestrand på Alfta finnskog.
17.00 Nyheter och sjörapport.
17.10 Barnens brevlåda.
17.40 Grammofonmusik. 1. Strike up the band (George Gershwin). Bostons promenadorkester. Dir.: Arthur Fiedler. 2. The bells of St Mary's (Emmett Adams—Douglas Furber). Jane Morgan, sång. Nick Peritos orkester. 3. Friendly persuation (Dimitri Tiomkin). Los Admiradores orkester. 4. Weit ist der Weg (Olias-Loose). Freddy, sång. 5. Tack för sist (Allan Eriksson). Allan Erikssons kvintett. 6. Ja, Ja, ja (Per Levin—Eva Ling). Britt Damberg sång. Gösta Theselius orkester. 7. Det hände i Monterey (Mabel Wayne-I. Rimson). Carl Holmberg, sång. Gunnar Lundén-Weldens orkester. 8. Bonanza (Jay Livingston—Ray Evens). Hacke Björkstens orkester.
18.05 Löpsedeln.
18.10 Grammofonmusik. 1. Saraband (Leroy Anderson). Eastman—Rochester-orkestern). Dir.: Frederick Fennell. 2. Rendez-vous de Paname (Francis Lemarque). Yves Montand, sång. Bob Castellas orkester. 3. Salade de fruits (Canfora—Roux). Franck Pourcels orkester. 4. Foxtrotpotpurri. Big Ben banjo band.
18.25 Meddelanden.
18.30 Nyheter. Dagens eko.
19.00 Nyheter och väderlek.
19.05 Lilla revyn. Julupplaga.
19.30 Säg farväl, lilla fjäril. Willy Domgraf-Fassbaender sjunger Figaros berömda aria ur Mozarts "Figaros bröllop".
19.35 Äktenskapsskolan. I nöd och lust.
20.00 Knackeliknack på dörren. Bertil Perrolf och en säck till på önskerond i Kiruna.
21.00 Journalen.
21.30 För tangokavaljerer.
21.45 Mosebacke Monarki.
22.00 Nyheter och väderlek.
22.15—1.00 AB Jultjänst. Grötrim levereras omgående. OBS! Allt i Branschen. Skivbaren rekommenderas.

TORSDAG Program 2.

17.00 Nyheter.
17.05 Basin street Dixiespis på Karlaplan.
17.55 Radioskolan Bonjour Monsieur Leroux! Kort fransk nybörjarkurs.
18.05—19.05 Se P1.
18.10—18.25 Regionalprogram: Norrbottenskvarten.
XYZ-kvarten.
Västkvarten.
Sydkvarten.
19.05 Radiopoeten.
19.06 Elisabeth Schwarzkopf sjunger Brahms.
19.15 I produktionsligans topp Åke Ortmark om Finlands snabba ekonomiska framsteg.
19.35 Gaetano Donizetti Stråkkvartett nr 7 f-moll.
20.00 Med början vid midnatt Ett julspel av André Obey.
21.20 Antonio Vivaldi Gloria för soli, kör och orkester.
21.50 Ökenfisk Göran O. Eriksson talar om en dikt ur Elsa Graves nya diktsamling "Isdityramb".
22.00 Nyheter och väderlek.
22.15—22.45 Jazzglimtar från USA Kåseri av Claes Dahlgren i New York.

Danska radioprogrammet torsdag. 12.00 Middagskoncert. 13.30 Gram mofonmusik. 13.55—14.00 Valutakurser. 14.20 Kvindernes eftermiddagsprogram. 14.35—15.30 Musik til arbejdet. 16.00 Sankt Albans kor. 16.20 For piger og drenge. 16.50 Karen Lykkehus læser. 17.15 Grammofonmusik. 17.30 Børskurser. varenoteringer, etc. 17.40 Vejrmelding. 18.00 Børnenes Kontors juleuddeling. 18.15 Reportage. 18.40 Aftenens program. 19.00 Aktuelt kvarter. 19.15 Mozart. 19.30 Aftenføljetonen. 20.05 Bachs juleoratorium. 22.15 Julehilsner til Færøerne.

Program II. 18.00 Musik ved spisetid. 18.40 Aftenens program. 19.00 Aktuelt kvarter. 19.15 Teenager-hjørnet. 20.05 Den gyldne middelvægt. 20.50 Edvard Søderberg-viser. 21.15 Revalidering. 21.30 Ungdommens radiomagasin. 22.15—23.00 Jazzklubben.

FREDAG

den 23 december

PROGRAM 1

6.00 Vardagsmorgon. Lätt på grammofon.
6.20 Morgonandakt av pastor Artur Erikson.
6.30 Nyheter och väderlek.
6.40 Lätt på grammofon.
7.25 Lediga platser.
7.30 Barnens adventskalender och Almanackan.
7.40 Morgonandakt av författaren Gunnar Edman.
8.00 Nyheter och väderlek.
8.15—8.30 Småbarnskvarten.
11.00 Programläsning. Musik under arbetet.
12.00 Klockspelet. Dagens dikt. Därefter: Lunchmusik.
12.20 Vinterns viltvård.
12.30 Nyheter och väderlek. Börsn
12.58 Tidssignal.
13.00 För flickor och pojkar. Medan vi väntar på julafton.
13.20 Tonerna de gå ...
14.00 Vad är en bohem? Funderingar kring en livsstil.
14.30 Gunno Södersten. Sonata da chiesa (quasi una passacaglia, tema: Var man må nu väl glädja sig).
14.45 För flickor och pojkar. Medan vi väntar på julafton.
15.00 Riksronden.
15.10 Jul på väg. Musik, råd och uppmuntran för julresenärer.
16.35 För flickor och pojkar. Medan vi väntar på julafton.
17.00 Nyheter och sjörapport.
17.10 Jul på väg (forts.).
18.05 Löpsedeln.
18.10 Grammofonmusik. 1. Susabäcken (Gunnar Hahn). Gunnar Hahns orkester. 2. Menuett på Haga (Charles Trenet—Lars Forsell). Jarl Kulle och Grete Thordahl, sång. Hans Schreibers orkester. 3. Kai Gullmar-melodier. Underhållningsorkestern. Dir.: Åke Jelving. 4. Happy journey (Harry Arnold). Europafilms studioorkester.
18.25 Meddelanden.
18.30 Nyheter. Dagens eko.
19.00 Nyheter och väderlek.
19.05 Jul på väg (forts.).
19.30 Refrängen.
20.00 Skepp ohoj! Ett underhållningsprogram för svenska sjömän.
21.00 Journalen.
21.30 Musik för miljoner.
22.00 Nyheter och väderlek.
22.15—02.00 Endast mamma är vaken Maud Reuterswärd spelar grammofon för er som julstökar.

FREDAG Program 2.

17.00 Nyheter.
17.05 Jazzhörnan Nytt och aktuellt med Carl-Erik Lindgren.
18.05—19.05 Se P 1.
18.10—18.25 Regionalprogram: Norrbottenskvarten.
XYZ-kvarten.
Västkvarten.
Sydkvarten.
Så var det då Grevinnan Louise Montgomery berättar Julminnen från Östergötlands skärgård.
19.05 Radiopoeten.
19.06 Elisabeth Schwarzkopf sjunger Franz Schubert.
19.15 Bokfönstret Efter en bokhöst.
20.00 Franz Berwald Septett B-dur för violin, viola violoncell, kontrabas, klarinett, fagott och horn.
20.30 En decembersaga Erik Asklund berättar.
20.40 Svensk hjälper algeriska rebeller Gunnar D. Kumlien hos Nils Andersson i Lausanne.
20.55 Gösta Nystroem Sinfonia espressiva.
21.30 Ensam Julfunderingar förmedlade av Folke Olhagen.
22.00 Nyheter och väderlek.
22.15—23.00 Intim musik.

Danska radioprogrammet fredag. 12.00 Odense Byorkester spiller. 13.30 Karen Borup læser. 13.55 Valutakurser. 14.00 Kvindernes eftermiddagsprogram. 14.35—15.30 Musik til arbejdet. 16.00 Elsa Sigfuss synger. 16.20 For piger og drenge. 16.50 Grammofon. 17.10 Joh. Seb. Bach. 17.30 Børskurser, varenoteringer, etc. 18.00 Hørte De? 18.20 Salmer og åndelige sange. 18.40 Aftenens program. 19.00 Aktuelt kvarter. 19.15 Feriebørnes julehilsen. 19.50 Radiounderholdningsorkestret. 20.25 Verdens syv underværker. 20.45 Radiounderholdningsorkestret. 21.20 Radioteatret. 22.00 Pressens Radioavis. 22.15 Foredrag. 22.30—23.00 Schola gregoriana synger.

Program II. 18.00 Musik ved spisetid. 18.40 Aftenens program. 19.00 Aktuelt kvarter. 19.15 Juiemagasinet. 19.55 Francois Couperin. 20.25 Latin-amerikanske sange. 20.45 Orientering. 21.25 Dansk Julemusik. 22.15—23.00 Lidt grammofonromantik.

VECKANS SVENSKA TV.
TORSDAG 22 DECEMBER.

18.00—18.40 För flickor och pojkar: **Titteliture** och **Kul innan jul** med Staffan Westerberg.
19.30 Can you speak English? Engelsk fortsättningskurs.
20.00 Aktuellt.
20.30 Filmkrönika: **Biografernas vänliga veckor** — ett plock bland aktuella filmer för hela familjen.
21.10—22.25 Rymligen (The little Fugitive) Engelsk långfilm från 1953 skriven och regisserad av Ray Ashley, Morris Engel och Ruth Orkin. (Inte lämplig för mindre barn).

FREDAG 23 DECEMBER.

18.00—18.30 För flickor och pojkar: **Titteliture** och **Lekhörnan** med Eva Larsson.
20.00 Aktuellt.
20.30 På mitt sätt sett Åke Söderblom ger några stillsamma synpunkter på telefonens bruk.
20.45 Blommande jul Sven Gréen kåserar om julens blommor.
21.10 Bröderna Cartwright Amerikansk Vilda Västern-film.
22.00—22.30 Sax appeal Ett balettprogram.

VECKANS DANSKA TV
Torsdag.

15.30—16.00 For de 6—10 årige.
20.00 Aktuelt.
20.20 Julestue.
20.40 Diskussion.
21.05 Skotsk underholdning.
21.30—21.50 Sportsorientering.

Fredag.

15.30—16.00 For piger og drenge.
20.00 Aktuelt.
20.20 Julestue.
21.00—21.15 TV i jul og nytår.

TÅGTIDER

VID LAHOLMS STATION

Ankommande tåg från station

Halmstad C (Vard.)	6.45
Hälsingborg F (Vard.)	7.15
Varberg (Hässleholm)	8.41
Malmö (Hälsingborg)	9.46
Göteborg (Stockholm)	10.08
Hälsingborg F	11.33
Halmstad C (Hässleholm)	11.53
Halmstad C (Göteborg) (Vard. f. Soh.)	13.26
Malmö Hälsingborg F	15.07
Göteborg (Hässleholm)	16.08
Hälsingborg F	16.11
Göteborg (Hässleholm)	17.56
Malmö Hälsingborg F	18.12
Göteborg (Stockholm)	18.29
Malmö Hälsingborg F	19.24
Halmstad C (Göteb, Hässleh)	20.29
Malmö (Hälsingborg F)	22.06
Halmstad C (Göteborg) [2]	23.43

Avgående tåg till station

Malmö (Hälsingb. F) (Vard.)	6.47
Göteborg C (Vard.)	7.17
Ängelholm (Hälsingborg)	8.43
Halmstad (Hässleholm, Oslo)	9.47
Malmö Hälsingborg F	10.09
Göteborg (Hässleholm)	11.34
Hälsingborg F	11.54
Malmö (Hälsingborg F) Vard.) f. Soh.	13.28
Göteborg (Hässleholm	15.09
Malmö (Hälsingborg F)	16.11
Halmstad C (Oslo)	16.12
Malmö (Hälsingborg)	17.58
Göteborg (Hässleholm)	18.14
Malmö Hälsingborg F	18.31
Göteborg (Stockholm)	19.30
Ängelholm (Hälsingborg)	20.31
Halmstad C [1]	22.08
Halmstad C (Göteborg) [2]	23.50

[1]) Till Varberg natt före och efter Soh.
[2]) Onsd. dag före soh och soh.
( ) Parentes kring stationsnamnet anger att förbindelse, men ej direkt vagn, finnes med stationen.

Hishult

Julfest.

I Hishults missionshus var i söndags anordnad en julfest för söndagsskolan, vilken var välbesökt av barn och föräldrar. Psalmen 594 sjöngs och Luk. 2: 1—20 lästes. Därefter fick barnen tända ljusen i granen under ledning av Otto Gustafsson. För varje ljus som tändes läste barnen var sitt minnesvers ur bibeln. Så sjöngs ett par julsånger samt en växelsång, varpå det blev en stunds uppehåll för läsk och kaffe. Det förekom också solo och duettsång. Predikant Linné Björkman, Kornhult, som talade med barnen och utgick från Matt. 1: 21. Till slut utdelades jultidningar och gottepåsar till ett 30-tal barn. Festen avslutades med tack och bön till Gud.

Kyrkbussar i Hishult

sättas in i vanlig omfattning och på vanliga tider såväl till julottan som till nyårsvakan, såsom framgår av annons.

I dag

NATANAEL

Solen går upp kl. 8.58 och ned kl. 15.24.

I morgon

ADAM

Solen går upp kl. 8.58 och ned kl. 15.25.

ETT ORD PÅ VÄGEN

I dag har frälsning vederfarits detta hus. Luk. 19: 9.

Intet kristligt arbete är svårare än att bygga ett kristet hem. Många inse dock icke detta. Deras kristliga arbete inriktas på sammankomster och föreningar. På att uppbygga ett kristet hem nedlägga de icke något arbete, åtminstone icke något målmedvetet, planmässigt arbete.

Ett hem skapas icke genom att två människor ingå äktenskap, icke heller genom att de skaffa sig ett luxuöst möblemang och tillräckligt med pengar för ett överdådigt sällskapsliv, ja icke ens därigenom att de båda äro personliga kristna.

Hemmet bygges upp genom det sätt, varpå dessa två lyckas i att leva tillsamman, genom det öppenhjärtiga, förtroliga, fördragsamma, förlåtande kärlekslivet dem emellan. Detta är avgörande för alla hemmets förhållanden, både förhållandet till barnen, till tjänarna, till vännerna och till gästerna.

Hemligheten med det kristna hemmet är att vara kristna tillsammans. Därför böra vi betrakta det som en del av vårt dagliga kristliga arbete.

Vi böra varje dag tillsammans träda fram inför Gud i gemensam andakt: bön, bibelläsning och sång. Ja, låt oss sjunga tillsammans! Sången förenar oss på ett hemlighetsfullt sätt. Och låt oss hjälpas åt att göra andaktsstunden till en feststund i hemlivet för varje dag.

Men då måste vi göra den till föremål för bön. Vi pläga bedja för möten som vi skola besöka, men intet möte behöver så väl förberedas i bön som den dagliga husandakten. Annars sjunker den ned till den torraste formalitet.

O du gode Gud, vi tacka dig för det hem du skänkt oss, främst för föräldrahemmet med dess ljusa barndomslycka, men också för det hem vi själva fått grunda. Herre, bevara oss från de synder som kunna ödelägga detta hem. Amen.

FRIA ORD

BANKTJÄNSTEMAN LUCIA.

Jag läste i tidningen Kvällsposten, att Malmö har valt en banktjänsteman till Lucia. Det var ingen vanlig tjänsteman, utan det var egentligen en tjänstekvinna. Det ånses emellertid inte fint att bli kallad tjänstekvinna, och för övrigt skall ju kvinnorna inte längre ha kvinnliga titlar. Jag hörde i radio, att en lärarinna numera skall kallas lärare.

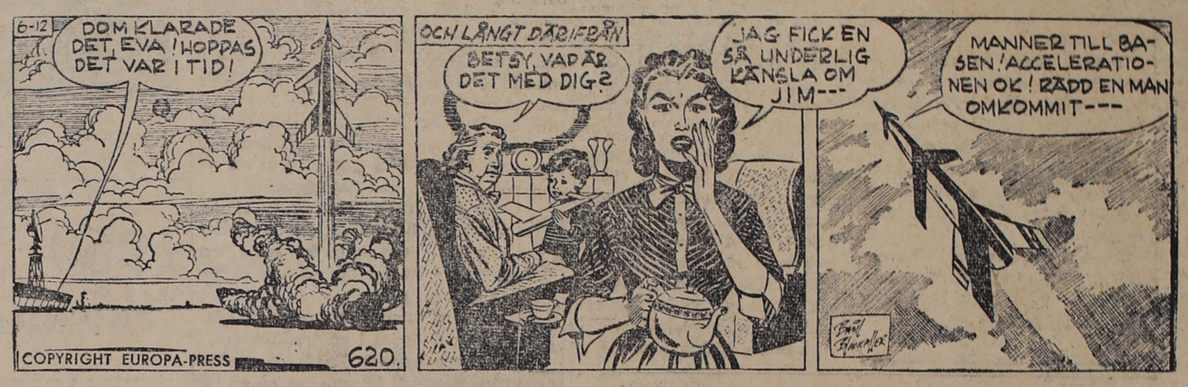
För en del år sen var det någon, som framförde ett förslag, att alla kvinnor skulle kallas fru, antingen de var gifta eller inte. Men om nu kvinnorna skall ha manliga titlar, så kommer väl en gång i framtiden alla människor att kallas herr oavsett vilket kön de tillhör.

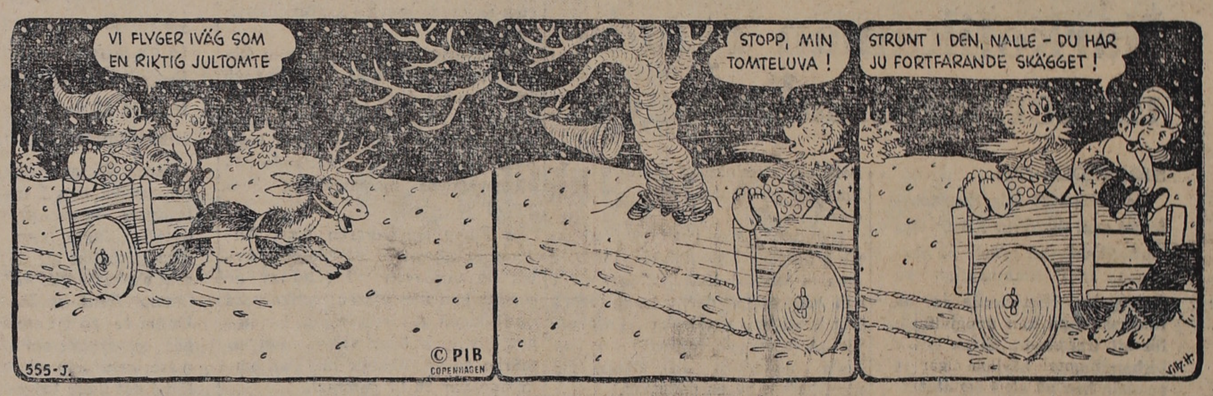
Jag tycker inte om denna likriktning. Det finns faktiskt en fullt märkbar skillnad mellan kvinnor och män. Ja, denna skillnad är så markant, att man knappast kan undgå att lägga märke till den. Det är ju så att redan i begynnelsen gjorde Gud människorna till man och kvinna.

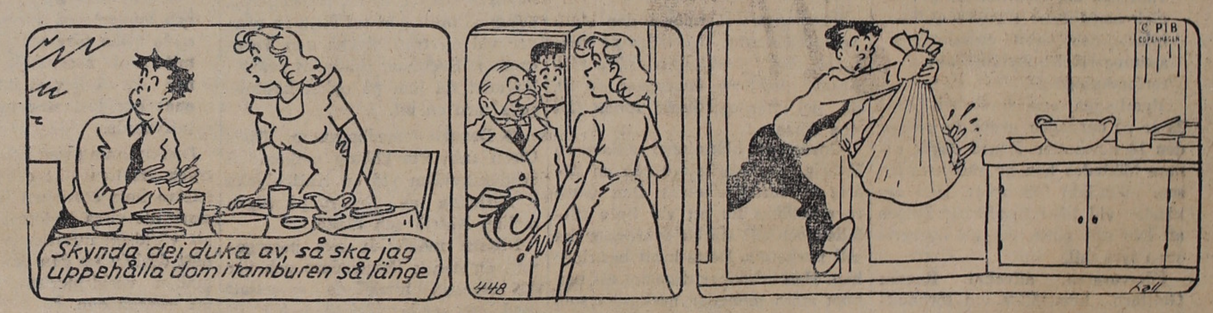
I ett fall vill jag ha en likriktning och det är beträffande lönerna. En kvinna, som gör samma arbete som en man, bör också ha samma betalning.

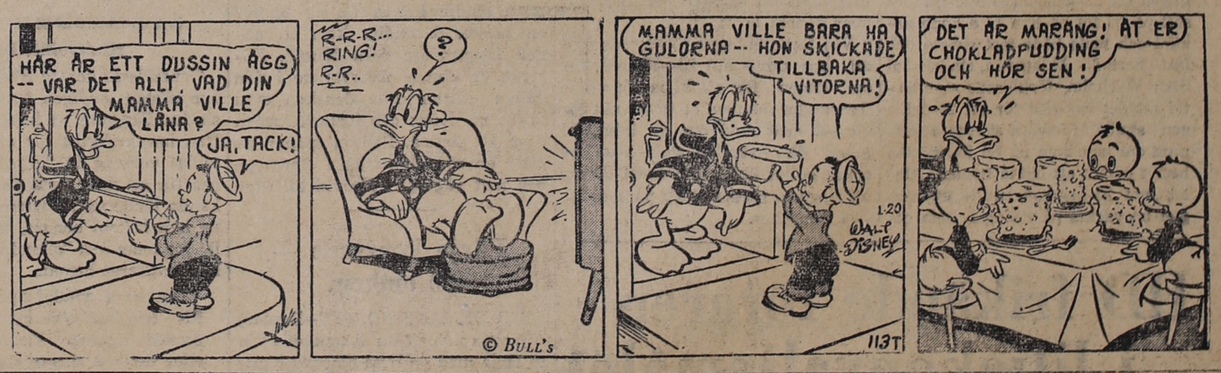
För övrigt vill jag säga: Leve skillnaden mellan man och kvinna.

Tänkare.

Hemkomst i skymningen

Av Anita Hunter

(19)

"Ja visst! Då har jag fullgjort min plikt mot Monika. Jag har alltid tyckt så mycket om er bägge".

Hon såg efter Sybil. Så smal hon såg ut — nästan som ett barn. Och rädd var hon också. Hon gick och bar på en hemlighet, hon hade något på sitt samvete. Ännu visste inte Lucie vad det var, men det skulle hon snart ta reda på. Lucie Stellner var inte den, som lät hura sig. Det var inte för inte man kallade henne "Lucie utan samvete" Samvete? Vad skulle man med det till nu för tiden? Det var bara de dumma som höll sig med samvete.

Lucie drack vällustigt av ölet. Nu måste hon bara tänka efter. Kyligt och klart. Hon måste spela sina kort väl, blanda skickligt och till slut lägga trumfesset på bordet. I det psykologiska ögonblicket — när offret var moget.

Men först fundera! Sybil hade utan vidare gett henne en hundralapp. För det här brevet. Hade hon egentligen kvar brevet? Den där gången i lägret hade hon bara stoppat papperslappen i fickan. Något brevpapper hade de ju inte haft. Monika hade tiggt och bett: "Ge mig något att skriva på Lucie! Vad som helst! Jag måste skriva en hälsning till Rolf! Det kan ju hända att han en gång får läsa den. Ett sista ord, Lucie. Sybil är ju inte här? Hämta henne, Lucie"!

Det hade hon inte svarat något på, men hon hade hittat en bit grått omslagspapper och gett det till den döende. En blyertsstump — en flackande ljuslåga. Hon hade stöddjande hållit Monika om ryggen, medan hon skrev. Lustigt att hon kom ihåg alltsammans så väl. Hon hade ett bra minne — mycket bra. Det skulle hon slå mynt av.

Lucie tog en klunk till. Hon kände sig varm och lycklig. Med pekfingret med den brutna nageln ritade hon siffror på bordet. En etta med två nollir. Sedan lade hon till ännu en nolla. Och så en till. Idel nollor efter ettan.

Alltså: papperslappen hade hon stoppat i fickan. Vart den sedan tagit vägen hade ingen aning om. Det spelade heller inte någon roll. Hon kunde sätta ihop ett nytt brev. Något sentimentelt. Vad skriver en kvinna som ligger sjuk i tyfus i fånglägret Tschernikarski? Det gick väl att hitta på. Synd att hon glömt vad ungen hette. Hon måste skriva "barnet" för hon visste inte om det var en pojke eller en flicka.

Och för det brevet skulle Sybil få betala! Det tycktes ju vara så oändligt viktigt för henne att få tag i det. Att hon själv fick överlämna det till Monikas man. Tänk efter, Lucie, vad kan ligga bakom?

Lucie Stellner lutade armbågarna mot bordet. Ögonen var halvslutna men alla sinnen var på helspänn.

"En gång till från början, Lucie", mumlade hon halvhögt för sig själv. "Varför vill Sybil inte att jag lämnar fram brevet? Jag måste alltså hota henne med att lämna fram det, och om inte betalar. Adressen? Den står förstås i telefonkatalogen". Om inte arkitekt Rolf Bertram stod på München så fick hon leta på förstäderna. Det var ju självklart. Det var löjligt enkelt alltsammans.

Lucie reste sig, stoppade ett sista salladsblad i munnen och gick ut i det andra rummet.

Den tjocke värden Gustav höll på att hälla upp öl i höga, blågrå stop ... Han nickade igenkännande mot Lucie.

"Ni ser belåten ut, fröken Lucie! Har ni vunnit på tips?"

Lucie lutade sig mot disken. Hon kände sig inte riktigt säker på benen. Den rikliga måltiden och spriten, som hon fått Sybil att bjuda på, hade blivit litet för mycket för henne.

"Bjud mig på en konjak, Gustav", sade hon. "Nej förresten, jag skall inte utnyttja dig — jag betalar själv. Jag har pengar!"

Värden torkade av ett glas och fyllde det med konjak.

"Har du bränt den själv, din gamle skojare?" Lucie hostade till efter första klunken. "Du är bussig, du! Du tycker synd om en fattig stackare. Dig skall jag aldrig glömma". Hon höjde glaset och drack igen.

Gustav log avvaktande och fyllde hennes glas på nytt. "Nu är det jag som bjuder, fröken Lucie, Säg mig, vem var den lilla dockan, som bjöd dig så flott? Det var ras på henne — sånt har jag blick för".

Lucie skrattade och tömde glaset i ett drag. "Det skulle du visst bra gärna vilja veta? Men jag talar inte om det — aldrig i livet. Men så mycket kan jag säga som att hon är en ko".

Mannens vattenblå ögon blev runda som kulor. "Ko?"

"Just det, Gustav! Vet du inte vad en ko är? En mjölkko? Den kan man mjölka, ser du. Stripp-strapp-strull — förstår du?" Hon gjorde några talande utsugningsrörelser med händerna.

Gustav nickade Lucie Stellner var en konstig figur och nu var hon inte heller riktigt nykter. Man fick vara försiktig med sådana människor. Man visste aldrig riktigt vad de kunde hitta på. Men han tyckte inte om det ondskefulla triumferande leende som lyste i hennes breda, slaviska ansikte.

"En till, Gustav", sade Lucie och sköt fram glaset.

Men värden stack korken i flaskan. "Det är nog dags att sova för er, fröken Lucie, annars kan ni inte ta er hem alls".

Lucie skrattade kort.

"Mjölkkor är mycket sympatiska djur, Gustav. Särskilt de som har ras, De låter så tåligt mjölka sig. Mycket tåligt, tro mig. En sådan mjölkko är en guldgruva".

Hon sträckte på ryggen och seglade ut genom dörren. Värden spolade av konjaksglaset. Lucie Stellner — ja, det var en typ! Men han ville då inte ha henne till ovän.

Gamla Hedwig bodde i ett gavelrum i villan. Det var ett stort, trevligt rum inrett med fina gamla mahognymöbler. Det var nala mahognymöbler. Det var naturligtvis inte samma möbler, som en gång stått i det Bertramska hemmet i Königsberg. De fanns inte längre — de som så mycket annat. Men så småningom hade "unge herrn" fått ihop några vackra saker till Hedwig.

"Du hör ju till oss, inte sant? Och jag vill att du skall ha det bra", hade han sagt. "Jag har dig att tacka för så mycket. Du har alltid varit snäll mot Angela".

Så hade Rolf Bertram sagt. Och därför hade detta lilla rum blivit Hedwigs hem på gamla dar.

En klocka tickade på väggen. Hedwig satt i den stora öronlappsfåtöljen och stickade. Det var ett invecklat mönster med många färger. Stickorna klirrade sakta. Den gamlas läppar rörde sig ljudlöst. Hon måste se upp, så att det inte blev något fel och hon måste skynda sig. Angela skulle ha pullovern när hon åkte skidor. Det var ett norskt mönster med renar och granar och prickar.

Klart som silver ljöd klockans slag. Hedwig såg förvånad upp. Var det verkligen redan ett på natten? Tiden gick så fort. Hon hade så mycket att tänka på, att det gjorde ont i huvudet. Men det var inte stickmönstret som var för svårt. Sticka hade hon kunnat sedan hon var barn. Nej, det var något annat ...

Någonting stod inte rätt till. Någonstans hotade en fara. Hon kände det på sig, hon visste det. Det var inte utan orsak man påstod att hon hade ett sjätte sinne. Faran lurade som ett stort, mörkt djur någonstans i husets vrår. När som helst kunde det kasta sig över sitt offer.

Men vem skulle bli offret? Rolf Monika, som inte var Monika — eller Angela?

Ja, nog visste hon att kvinnan som kommit tillbaka från Sibirien inte var Monika Bertram. Det hade hon förstått från första stund. Varför? Ja, hur vet man sådant? Hedwig kunde inte förklara det. Först hade det bara varit en aning, men snart hade hon fått bevis. Ett löjligt enkelt bevis. Den första morgonen när hon tvättat och borstat håret på unga frun, hade hennes fingertoppar känt ärret i hårbottnen. Ett helt litet ärr, osynligt och säkert bortglömt av Sybil för länge sedan.

(Forts.)

MÖBLER
HOLMS
i modernaste utförande.
HOLMS MÖBLERING
Tel. 0431/70234
Båstad

LAHOLMS TIDNING

TORSDAGEN DEN 22 DECEMBER 1960

ARSENAL
Ett bra ur till lågt pris.
Tore Nilson
UR o. OPTIK

1960 vårt dystraste trafikår
Gårdagen krävde 8 dödsoffer

80 i dag

Klockan 00.00 natten till i dag inleddes den fartbegränsningsperiod, som pågår till och med den 9 januari och som tvingades fram av de ohyggliga dödssiffrorna under november.

Fartbegränsen om 80 kilometer är absolut inget skämt, det kan vi med en gång göra klart för oss. Trafikkontrollen blir intensiv och fortkörarna riskerar inte bara böter utan också körkortsindragning. Samma straff kan vederfaras dem som ertappas med "farliga utbrytningar" i de långa fordonskolonner som väntas

Polisen sätter in alla resurser för att kontrollera att helgresenärerna respekterar fartbegränsningen. Inalles 1.400 polismän kommer att samarbeta på våra vägar under perioden och till deras förfogande står 220 bilar och ett stort antal motorcyklar.

Särskilt effektiv blir kontrollen dagen före julafton och julaftons förmiddag, då helgtrafiken väntas kulminera.

STOCKHOLM. (TT) **Med all sannolikhet kommer 1960 att överskrida fjolårets rekordsiffror i fråga om dödsoffer i trafiken. På onsdagen krävdes åtta nya offer. Antalet döda i trafiken under 1960 var därigenom uppe i 918 mot 929 under hela fjolåret.**

Trots fartbegränsningen som träder i kraft på torsdagen och den intensiva upplysningskampanjen den senaste tiden är utsikterna inte stora att underskrida fjolårets siffror. Månadens sista 10 dagar får då inte kräva mer än 11 dödsoffer.

De sju omkomna på onsdagen var:

Räknat från årets början hade trafikolyckorna skördat 915 dödsoffer fram till onsdagseftermiddagen. Då siffran för hela fjolåret var 929, måste en marginal på 14 fall underskridas de tio sista decemberdagarna, om inte 1960 skall framstå som vårt svartaste år genom tiderna ifråga om motorfordonstrafiken.

Antalet trafikdödade uppgick under november till 121, vilket innebar ett nytt dystert månadsrekord, men de första veckorna i december fick en något gynnsammare tendens tack vare den ökade försiktigheten. Vid senaste månadsskiftet sades det att trafiken under julmånaden skulle få skörda högst 66 offer, om man skulle lyckas hindra dödskurvan att stiga över fjolårets 929. På onsdagseftermiddagen hade siffran för december stigit till 56 enligt en statistik, som förts av TT med ledning av pressuppgifter från skilda håll i landet. Under december i fjol omkom inte mindre än 103 människor i trafiken, och med skärpt vaksamhet och försiktighet, speciellt under helgfärderna, finns fortfarande utsikter till att såväl årssom decemberrekorden skall kunna undvikas.

● Målaren Per Alfred Krantz, 63 år, Bromma. Han avled på onsdagen till följd av skador som han ådragit sig vid en trafikolycka i måndags. Krantz blev på moped påkörd av en personbil.

● Tage Nyberg, 18 år, Bjästa, omkom på onsdagen på rikstretton vid Bjästa. Han påkördes av en bil då han steg ut i vägbanan.

● Fru Viola Gottschalk, 51 år, Göteborg, har avlidit av de skador som hon ådrog sig på fredagen. Hon påkördes av en bil då hon skulle gå över en gata.

● Fru Mona Fahlsten, Smånadsstenar, dödades i en trafikolycka i Blädinge utanför Växjö på onsdagen. Hon satt i framsätet på en bil som sladdade mot en kraftledningsstolpe.

● 22-årige lastbilschaufförен Olle Granberg, Bollnäs, skadades på onsdagen till döds i Svärdsjö. Bilen gick rakt fram när Granberg skulle svänga i ett vägskäl. Han hoppade ut och fick den vältande påhängsvagnens massavedslast över sig.

● Förre skomakaren Axel Andersson, Skoghall, Åtvidaberg, avled på onsdagen till följd av de skador han fick vid en trafikolycka på tisdagen. Andersson som var något döv gick över vägen utan att märka en annalkande bil. Den omkomne var 76 år gammal.

● F byggnadsarbetaren Johan Albin Svensson, 85 år, Hälsingborg, avled på onsdagen till följd av skador vid en trafikolycka den 5 december. Svensson skadades svårt i huvudet då han på cykel kolliderade med en bil.

● Danske medborgaren Niels Olsen från Stavköbing omkom på onsdagskvällen vid en trafikolycka i närheten av Broarp på vägen mellan Nässjö och Eksjö.

Nielsen medföljde som passagerare en dansk långtradare och var då olyckan inträffade sysselsatt med att sanda vägbanan för att bilen skulle kunna ta sig uppför en backe. Samtidigt kom en annan långtradare från Nässjö. Föraren på denna observerade i den dåliga sikten inte dansken utan körde på denne och fortsatte sedan utan att stanna. Polisen spanar nu efter en röd långtradare. Snöglopp och halt väglag rådde vid tillfället.

Rebellöverste Workhne i etiopiska armén begick självmord den 18/12. Efter detta hängdes hans kropp upp till allmänt beskådande på ett torg i Addis Abeba, som vi ser av bilden var anslutningen av publik ganska stor.

Storm klöv tankfartyg 39 i sjönöd

NEW YORK (TT — Reuter). *Det amerikanska tankfartyget Pine Ridge på 16.716 ton dw klövs på onsdagen i två delar i rykande storm utanför Cape Hatteras på amerikanska atlantkusten. Uppgifterna om antalet besättningsmän går isär, 37 sägs det i en del, 39 i andra.*

Besättningen på ett kustbevakningsplan, som flugit över haveristen, berättade att en del sjömän hade synts till på vattenytan. Andra hade klamrat sig fast vid fartygets akterdel.

Cape Hatteras skjuter ut i Atlanten från Nordcarolina. Det område där haveristen befinner sig går bland sjöfolk under namnet "Atlantens kyrkogård". Förrädiska vindar och tidvattensströmmar har tagit oräkneliga liv.

Flera fartyg är på väg mot haveriplatsen.

Flygplan från kustbevakningen kastade ned gummiflottar, signalmateriel och färskvatten. Man hoppades att männen skulle kunna kravla sig ombord på flottarna. Vågorna hade en så fruktansvärd höjd att det inte var möjligt att försöka hämta upp de nödställda.

Fartyg sjönk 21 drunknade

Tjugoen människor befaras ha omkommit då det spanska fartyget Elorrio på 8.369 ton dw gick under i hårt väder utanför Santander på spanska nordkusten på onsdagen.

Rederiet meddelade senare att Elorrio hade 21 man ombord. De flesta var i 20-årsåldern.

Fick dolk i hjärtat räddades till livet

NYKÖPING. (TT)

En hjärtoperation som räddade livet på en 14-årig pojke har enligt Södermanlands Nyheter gjorts av överläkaren vid Nyköpings lasaretts kirurgiska avdelning, docent Åke Grevillius.

Pojken hade under en slöjdlektion i skolan av olyckshändelse fått en dolk i bröstet och denna trängde in genom högra hjärtkammaren. Skadan var livshotande.

På Nyköpings lasarett opererades pojken omedelbart av docent Grevillius. Tiden var ytterst knapp och det betecknas som märkligt att man hann utföra den tekniskt invecklade operationen.

Narkotikaman rymde under rannsakningen

STOCKHOLM (TT)

En häktad 23-årig skorstensfejare som figurerar i den stora narkotikahärvan rymde på onsdagen från rådhusrätten på Bergsgatan. Han skulle där ha rannsakats på 16-e avdelningen för ett trafikbrott. Strax innan förhandlingen började kl 10 passade han på att i ett obevakat ögonblick smita från den vakt som var med honom. Larm gick omedelbart till alla radiobilar och även kriminalens spaningsrotel kopplades in i efterforskningarna.

Rymlingen, som förresten fyllde 23 år på onsdagen, greps av polisen den 16 november. Några dagar senare häktades han av rådhusrätten som misstänkt för ocker. Han erkände vid häktningsförhandlingen att han sålt narkotika till överpriser i fyra fall.

Försvararen, advokat Ragnar Gottfarb, hemställde vid förhandlingen att 23-åringen skulle bli försatt på fri fot då han bl a hade erkänt och hade både fast arbete och fast bostad. Åklagaren, stadsfiskal Sten Warholm, förklarade emellertid att det var risk för att 23-åringen skulle försvåra sakens utredning om han kom på fri fot. Rätten beslöt därför att häkta honom. Åtalet mot 23-åringen skulle egentligen ha väckts på tisdagen men genom att utredningen ännu inte är klar har åklagaren fått anstånd till den 3 januari.

Rymlingen har varit straffad en gång tidigare. Han fick en villkorlig dom i januari 1958 för grov stöld och medhjälp därtill samt häleri. Det brott han skulle ha rannsakats för på onsdagen bestod i att han hade underlåtit att stanna vid stopptecken av en polisman.

30 HAR HÄKTATS

Ytterligare två män i den stora narkotikahärvan häktades på onsdagen vid Stockholms rådhusrätt. Antalet häktade överstiger nu 30. En del har emellertid redan fått sina domar.

Onsdagens häktningar gällde en 25-årig diversearbetare och en 21-årig restaurangarbetare. Den senare misstänks för att vid flera tillfällen och till starka överpriser ha sålt narkotika. Detta brott bestrider han. Han erkänner däremot att han köpt stora mängder narkotika som han visste att säljaren hade kommit över genom brott.

Vid förhandlingen förklarade han att han tidvis ätit 25—30 tabletter om dagen för att hålla sig uppe. Den andre mannen är misstänkt för att ha varit med om ett inbrott i Solna då nakotika stals. Han har också enligt åklagaren lurat läkare att ringa in recept åt sig på bedrägliga uppgifter.

HD frikände föraren i liljekonvaljemålet

STOCKHOLM (TT)

Högsta domstolen har meddelat frikännande dom i det s k Liljekonvaljemålet i vilket en skånedisponent av hovrätten dömts till 75 dagsböter för vållande till dödsolyckan på rikstvåan i maj 1959 då en pojke som sålde blommor vid vägkanten blev påkörd.

HD:s dom innebär att häradsrättens frikännande utslag fastställts. Disponenten, som lagt märke till de blomförsäljande pojkarna, har enligt HD ägt att utgå från att de till följd av sin sysselsättning hade uppmärksamheten riktad på trafiken och ämnade bli kvar på sina platser. Någon omständighet som kunde ge honom anledning räkna med att någon av pojkarna efter det han gett signal skulle springa ut i körbanan framför bilen har såvitt visats inte förekommit.

Det inte kan läggas disponenten till last såsom oaktsamhet att han med ungefär 80 km:s hastighet ämnade passera den plats där pojkarna uppehöll sig, förklarar HD.

Två av de fem justitieråden fann inte skäl att på annat sätt ändra hovrättens dom än att straffet bestämdes till 30 dagsböter. Reservanterna hade funnit förmildrande omständigheter föreligga.

Färja kantrade — 30 omkom

RIO DE JANEIRO. (TT—Reuter) Trettio människor drunknade när en färja med en buss ombord kantrade på en flod i norra Brasilien på onsdagen.

Olyckan inträffade på en flod mellan Porto das Pandres och Recife i provinsen Pernambuco.

Spetälskefonden över 5 milj Huvuddelen till Tanganjika

STOCKHOLM (TT)

Rädda Barnens septälskeinsamling som redan överstiger 5 milj kr skall främst gå till Tanganjika. Där har hittills inget gjorts åt de spetälska som utgör 3 proc av befolkningen på 9 milj. En halv milj kr går även till Etiopien.

— I vissa byar i Tanganjika finns emellertid upp till 60 proc leprasjuka, och ca 10.000 är spetälska av de 40.000 som bor i West Lake Province, vilket av premiärminister Nyerere anvisats svenska Rädda Barnen som verksamhetsfält.

Det är provinsialläkare Bo Åkerrén, Visby, just hemkommen från en resa i Tanganjika, som berättar för TT.

En spetälskecentral Placeras i Ndolage, vars arbete underlättas av närheten till ett sjukhus upprättat av Svenska Kyrkans Missioh, där man bl a har operationsrum.

I Ndolage finns också en sjuksköterskeskola, där utbildning kan ges i vården av de leprasjuka. Till centralen införs endast de svårare fallen. Övriga behandlas med sulfapreparat på kringliggande hälsostationer.

Rädda Barnen har åtagit sig arbete i fem år. Så småningom är det meningen att landet självt skall överta verksamheten.

— Anläggningskostnaderna och fem års drift av institutionen beräknas till 2,5 milj kr. Man inriktar sig främst på att upptäcka sjukdomen på ett så tidigt stadium som möjligt för att åstadkomma full läkning. Man ska också försöka införa vanlig västerländsk hygien, som faktiskt skyddar mot smittan, slutar dr Åkerrén.

1960 Förenta Nationernas ödesår "Sessionen som ingenting uträttat"

NEW YORK (TT - Reuter) **Trötta FN-delegater bröt på onsdagen upp från FN-skyskrapan i New York för att ta en lång paus efter höstens session med generalförsamlingen som skakat världsorganisationen i dess grundvalar. Så få beslut har fattats att delegaterna döpt sammankomsten till "sessionen som ingenting uträttade".**

Generalförsamlingen återupptar arbetet den 7 mars för ytterligare minst två månaders överläggningar, men det anses föga sannolikt att de konflikter som skakat organisationen skall kunna lösas under den tiden. Under de senaste tre månaderna har generalförsamlingen närmast varit som ett stort slagfält i det kalla kriget.

Generalsekreterare Hammarskjölds auktoritet har avtagit och länder som Norge och Kanada vilka förr om åren kommit med acceptabla lösningar när öst och väst inte kunnat enas har fått starkt begränsat inflytande.

Den spänning som kommit till uttryck mellan öst och väst under nästan hela sessionen har varit så stark att vissa bedömare vill påstå att världsorganisationen nu kan ha nått därhän att den ökar friktionen mellan världsblocken i stället för att minska den.

HAMMARSKJÖLD HÅRT KRITISERAD

Generalsekreterare Hammarskjöld har nästan dagligen kritiserats för sin handläggning av krisen i Kongo. Han har beskyllts för att vara ett villigt verktyg åt "imperialisterna" och för att motarbeta de "fredsälskande länderna". Västern har ställt sig helt bakom honom, men viktiga länder inom den "obundna" världen har kritiserat honom.

Det stora antalet nya stater i FN har haft stor inverkan på omröstningarna. Varken väst eller öst kan längre räkna med säker två-tredjedelsmajoritet för resolutionsförslag i nyckelfrågor, men båda kan i gengäld ofta mönstra en "blockerande tredje part" som lägger hinder i vägen för förslag som ettdera lägret inte gillar.

På tisdagen exempelvis röstades ett av Sovjetunionen understött afro-asiatiskt resolutionsförslag om Kongo ned med stor majoritet, medan ett anglo-amerikanskt motförslag inte samlade erforderlig två-tredjedelsmajoritet. Följden blev att FN inte kom till något beslut alls.

MÄNSKLIGHETENS FÖRSAMLING?

När församlingen öppnades i september med det största uppbåd regeringschefer som varit samlade sedan Wien-kongressen gav den irländske presidenten Roland mötet den symboliska benämningen "mänsklighetens församling".

Men i dag råder allmän enighet om att resultaten hittills har bjudit på ytterligt stora besvikelser. Detta trots att större delen av mänskligheen nu är företrädda i världsorganisationen — Kina är det enda stora undantaget.

Det finns emellertid också en positiv sida. En del beslut fattades, av vilka ett har betecknats som en milstolpe i mänsklighetens historia. Det var proklamationen om vikten av att kolonialismen upphör. Ryske regeringschefen Chrusjtjov tog initiativet i frågan, men hans förslag om en "självständighetsdeklaration" till förmån för kolonialfolken avvisades och ett mycket mildare formulerat afrikanskt-asiatiskt förslag godkändes i stället.

I algerietfrågan förkastade generalförsamlingen på tisdagen ett försök att få till stånd en av FN övervakad folkomröstning i Algeriet. Den klargjorde emellertid att FN är skyldigt att hjälpa till att underlätta en lösning trots Frankrikes invändningar att algerietproblemet är en intern fransk angelägenhet.

Politiska utskottet diskuterade ingående flera nedrustningsförslag, men enades till slut om att inte ta definitiv ställning till något av dem förrän sessionen återupptas i vår.

Skall han och FN rida ut stormen

DAG HAMMARSKJÖLD

FN:s generalsekreterare som sedan det stora statsmannauppbådet på den gångna höstens FN-möte i New York ständigt utsatts för bister kritik för sitt sätt att sköta FN:s uppdrag i Kongo.

Chefsbyte i Kongo:

General Carl von Horn

Irländare efterträder von Horn

Generalmajor Sean McKeown från Irländska republiken skall den 1 januari ersätta general Carl von Horn som chef för FN-styrkan i Kongo, tillkännagavs det officiellt i FN-högkvarteret på onsdagen.

von Horn skall återgå till sin post som chef för stillestånds-kommissionen i Palestina, vilken han lämnade i juli när han fick kommenderingen till Kongo.

Generalerna Ben Hammou Kettani (Marocko) och Iyassu Mangasha (Etiopien) skall kvarstå som respektive biträdande överbefälhavare i Kongo och stabschef. Generalsekreterare Hammarskjöld sade, när han tillkännagav utnämningen, att general von Horn har viktiga uppgifter i hemlandet som gör att han inte kan stanna längre i Kongo.

Strejkerna lamslår nästan hela Belgien

BRYSSEL. (TT—Reuter)

Järnvägar, hamnar och skolor har drabbats värst av den strejk som det socialistiska oppositionspartiet satt igång som protest mot belgiska regeringens åtstramningspolitik.

I Antwerpens hamn rådde stor stillhet på onsdagen. Även de katolska och liberala fackförbunden i staden har anslutit sig till strejken trots att det är en katolsk-liberal koalitionsregering som vill tvinga landet att dra åt svångremmen.

I många städer har skolundervisningen inställts på grund av strejk bland lärarna och i Binche i södra Belgien hejdades barnen på väg till skolan av lärare som bildade strejkvakt.

Järnvägstrafiken präglades av stor oreda. Hamburg—Parisexpressen kunde inte köra över det strejkande Charleroi och sändes över Mons i stället. Belgiska järnvägen kunde inte garantera att godstrafiken skulle rulla normalt och persontrafiken gick med stora svårigheter. I Charleroi uppstod långa förseningar på grund av en stark minskning av järnvägspersonalen. I Bryssel och andra städer kom ingen och tömde soptunnorna och i el-, gas- och vattenverken arbetade endast ett fåtal man. Det har inte sagts hur länge proteststrejken skall pågå.

En officiell kommuniké på onsdagen omtalade att strejkläget hade förvärrats avsevärt sedan föregående dag. Arbetet har helt avstannat i Antwerpen, Gent, Malines, Louvain, Charleroi, Liege, Mons och Vervies. Belgiska järnvägen förklarade i en kommuniké att flera tåg i mellersta och södra Belgien hade måst inställas och att de internationella expresstågen blivit mycket fördröjda.

Väderbiten

Ett mindre högtryck över Norrland har där medfört klart och kallt väder medan vädret i Götaland och större delen av Svealand på onsdagskvällen fortfarande var mulet med nederbörd här och var och en temperatur nära noll grader. Ett lågtryck på Norska havet fördjupas men rör sig för närvarande endast obetydligt.

Utsikter: Svag vind. Nederbörd. Långsamt fallande temperatur. Kattegatt: Lätt till god bris först av växlande riktning, senare mellan ost och nordost och i Öresund något ökande. Disigt och tidvis nederbörd.

För fredagen: Sydostliga eller ostliga vindar. Någon nederbörd tidvis, huvudsakligen i Östersjöns kustlandskap. Oförändrad temperatur eller till en början något kallare.

LAHOLMS TIDNINGS

Julläsning

1960

22 Dec

Äro vi beredda för julens budskap

I samma nejd voro då några herdar ute på marken och höllo vakt om natten över sin hjord. Då stod en Herrens ängel framför dem och Herrens härlighet kringstrålade dem. Luk. 2: 8, 9.

I de välbekanta orden ur det gamla julevangeliet få vi möta de människor, som utvalts att bli de första vittnena om undret i Betlehem. När berättelsen för in herdarna på scenen, har det stora undret skett. Barnet är fött och vilar i sin krubba. Men evangelisten är icke så ivrig att hinna fram till julnatten, att han alldeles skyndar julaftonen förbi. Han vet, att Gud utför sina gärningar i historien genom att sammanfoga händelserna som länkar till en kedja, att ingenting går i fullbordan utan att ha haft sin förberedelse. Därför har han låtit oss följa Josef och Maria under deras långa sökande efter ett härbärge. Och därför få vi höra, hur herdarna, när skymningen föll på befunno sig ute i markerna och började sin långa vaka som så många nätter förr.

"De höllo vakt om natten". Detta är det betydelsefulla, som evangeliet har att berätta, det som var förutsättningen för att dessa namnlösa herdar skulle bli mottagare av julens budskap. Om det icke varit natt omkring dem, skulle de icke så starkt ha förnummit ljuset från Herrens härlighet, när det kringstrålade dem. Om de icke vakat, skulle den himmelska besökelsen ha gått dem förbi.

Det var ju intet märkvärdigt med denna vaka. Herdarna fullgjorde bara sin enkla plikt. Den hade alls icke någon andlig innebörd. De skulle ha sina ögon på hjorden som de blivit satta att vakta. Nej, i deras syssla fanns icke något som gör det begripligt, varför just de skulle benådas med en stor upplevelse. Mycket bättre kunna vi förstå, att en from kvinna som den gamla Hanna fick sin Messiaslängtan uppfylld, hon som tjänade Gud med fastor och böner natt och dag i helgedomen, eller att de vise männen lyckades finna den nyfödde judakonungen, dessa som ägnat många och långa nätter åt att forska efter tecknet på himmelen och som visste vad de sökte.

Men Gud vare tack, att Han icke frågade efter någon värdighet, när Han ville göra julens under känt för världen,

Ärkebiskop Gunnar Hultgren.

utan utkorade herdarna på marken, som höllo vakt på natten. Den tilltro, som de genast satte till budskapet från himmelen, den glädje och tacksamhet, som fyllde deras hjärtan vid anblicken av barnet i krubban, deras iver att berätta för andra om vad de hört och sett — allt detta vittnar om att de voro beredda att mottaga den nåd, som herren vill skänka alla sina barn. Men det visar också vad som kräves av en människa, om hon skall kunna helt och fullt uppleva julens under.

"De höllo vakt **om natten**". Natten är här icke en bild. För herden, som övernattade ute på marken, var mörkret fyllt av lurande faror. Där mötte honom det onda som en skrämmande verklighet i hans tillvaro. Där kunde han bli medveten om mörkret också i hans eget, inre och störtas i själens oro och ångest. Men de **höllo vakt!** Därför att han har något jordiskt att vaka över, behöver man icke vara en andligen sovande människa. Det är väl tvärtom så, att just ansvaret för det som blivit oss anförtrott och känslan av vår egen maktlöshet inför allt som hotar mer än något annat tvingar oss att söka en Starkares hjälp i vaksam bön och förbidan. Herdarna, som i långa vaknätter spanade efter de första tecknen till gryning, måste väl, om några, ha förstått profetians löften och delat sitt folks Messiasväntan och Messiashopp.

Den första julen ligger långt bakom oss i tiden. Men det som då hände sträcker sina verkningar genom seklerna. Det gamla budskapet om att en Frälsare blivit född till världen blir för varje år levande nytt. Det har sitt ärende till alla människor i varje tid. Och nu är det vi, som kallas att genomleva detta oförgängliga stycke av den heliga historien ännu en gång. Jag tror, att vi göra väl i att icke skynda för fort. Vi behöva innan högtiden rycker oss med sig, få dröja i stillhet med herdarna ute på marken, medan de ännu hålla vakt om natten över sin hjord.

Det blir ingen riktig jul, om vi icke äro rätt beredda att mottaga den himmelska gåvan. Vi begå ett gruvligt misstag, om vi försöka glömma allt annat för att bara vinna julens glädje ich ljus. Den skatt, som vi med giriga fingrar gripa om, mister sin glans. Förgäves skola vi anstränga oss att vara glada och göra oss glada. Falsk och overklig blir den feststämning, som skapas med konstlade medel. De lämnar hjärtat tomt och kallt. Nej, den sanna julglädjen är en gåva från ovan, som kräver beredda sinnen.

Vilja vi få se julens strålande ljus, måste vi vara medvetna om natten, som omger oss. Mörkret är nu som förr en verklighet i den värld, där vi leva vårt liv. Sorgen och prövningen har kanske gästat i vårt eget hem, och de kunna ej drivas ut med våld. Runtomkring oss leva medmänniskor, som hemsökts av nöd och bekymmer, dem vi icke med våra små futtiga ord eller gåvor förmå att borttaga. Hela världen genomlever en ond tid med jäsande oro och ångestfull ofrid. Natten omkring oss, det är den hårda verkligheten. Och mörkret blir icke mindre, därför att vi blunda. Men ha våra ögon vant sig vid det, måste de börja spana efter ljus. Känna vi hur djupt det är, måste vi sträcka oss efter den räddande handen. Då skall Frälsaren finna oss beredda att mottaga julens glädjebudskap.

Vilja vi få se julens strålande ljus, måste vi också hålla vakt i natten. Att försöka skaka av sig ansvaret och visa ifrån sig alla allvarstankar och inbilla sig att lyckan är en vinst, som skall falla oss till, är en väg. som bara leder till besvikelser. Vi ha rätt att gå in i julen med en stor förväntan. Men är det från Herren, som vi vänta ljus i mörklet, måste vår förbidan förvandlas i hjärtats ivriga bön. Det är till dem Han finner vakande och beredda, som julens Herre kommer med hela fullheten av sin nåds rikedom.

Så vilja vi samla alla våra önskningar och behov inför den högtid, som nu stundar i en samfälld bön till Herren vår Gud, att Han måtte förunna oss att i våra församlingar och våra hem fira en verkligt god och välsignad jul, då budskapet om Frälsarens födelse till jorden får lysa fram som ett ljus i det mörker, som omger oss, en jul som skänker våra hjärtan den glädje, vilken intet kan taga ifrån oss och som kan bära oss genom tiden till evigheten.

Gunnar Hultgren.

En vacker vintervy från Östra Karup

JANNE I LAXHULT
- ett gammalt original

Av

Sven Martinson

Det som dominerar platsen nu är kastanjerna och blodboken. De stora träden har tagit herraväldet över trädgården där förkrympta äppelträd står behängda med flor av lavar. En snårig hagtornshäck spretar vilt åt alla håll och gör ett avskräckande intryck.

I trädens skugga ligger resterna av gården. Husen är halvt nerfallna, taken har störtat in, fönsterhålen gapar tomma och frånstötande. Men ännu kan man se att det är en gård, en gammal kringbyggd gård, med halmtak och inkörsport till gårdsplanen. Snart skall dock husen definitivt störta samman, kommande höstars regn och dimma skall fortsätta sitt förstörelseverk, trädens löv skall lägga sig på bjälkverk och bräder. En ruin skall bli kvar där mjölkört och hallon frodas, en ruin som skall minna om de som en gång levde i gården under de susande träden: Janne i Laxhult och hans syster Hilda.

Jag minns Janne i Laxhult som en vidunderlig gubbe, som man skrämde oss barn med. Vid sina provianteringsturer till Knäred bar han alltid en slags korg, flätad av trädstickor. I den korgen samlade Janne in alla olydiga barnungar.

Jannes utseende, hans vildvuxna helskägg som dolde ansiktet, den stora grå överrocken, nästan fotsid; mössan som sjönk ner över det långa ovårdade håret. Allt det där räckte till för att injaga skräck i oss barn. Dock godtog vi hotet om barnen i spånkorgen utan att reflektera över hur i all världen Janne kunde få in någon i den.

Kvickt gömde vi oss då Janne nalkades. Bakom träd och buskar tryckte vi som harar, försiktigt framtittande då han sakta gick förbi.

Janne och hans syster Hilda brukade då fortfarande gården i Laxhult. Vi fick höra mycket talas om de två, om Jannes körning med sina stutar, om hur där såg ut i gården, om det primitiva liv syskonen levde.

Så småningom blev nyfikenheten övermäktig och vi gjorde försiktiga strövtåg runt gården. Vi var mycket nyfikna på om hur långt vi kunde komma. Den djärvaste av oss smög ända fram till porten och gluttade in på gårdsplanen. Men vid minsta ljud där inifrån störtade den djärve tillbaka med andan i halsen. Jodå, Janne var där inne, den djärve hade hört hur Jannes stora träskor klampat över gårdsplanen.

Man sa att Janne ägde en jättelik mynningsladdare, som han inte drog sig för att använda mot fridstörare.

Och fridstörare var vi i allt vårt oförstånd. Om så Janne hade använt sig av vapnet hade det inte varit så konstigt. Vem vill inte vara ifred i sitt hem.

Om vi nån gång fick syn på Hilda gick vi dock fram om hon skulle hämta vatten i den lilla källan ett stycke från gården. Hilda tyckte det var roligt att prata med oss barn. På våren plockade hon snödroppar och gav oss. Hela trädgården var då översållad med dessa blommor. På höstarna fick vi plommon och äpplen av henne.

Åren gick och de två syskonen blev oförmögna att längre driva något jordbruk. En dag sa man att Janne sålt gården. Köparen förvärvade inte fastigheten med tanke på något jordbrukande utan fastmer på den vackra skog som fanns. Köpet skedde innan jordförvärvslagen trätt i kraft och tyvärr fick inte skogsbehövande grannar det tillskott av ksog som så väl behövts.

Janne och Hilda bodde emellertid kvar i de förfallna husen. Hushållade gjorde de var för sig. Janne tyckte inte om Hildas litemer — som han sade — slösaktiga vanor. Den enda kost Janne bestod sig var bröd, kaffe, potatis och fläsk i olika former. Hilda kostade på sig vanlig enkel husmanskost och se detta tyckte Janne var slöseri i allra högsta grad.

Vårt stora mål var att försöka komma in i bonigshuset och se hur där såg ut. Folk som varit där berättade de mest underliga saker. I köket skulle finnas stengolv med en öppen eldstad. Då vi nu nån gång ställde våra strövtåg åt Jannes och Hildas, passade vi på då vi trodde att Hilda var ensam hemma. På så sätt skulle vi kanske få tillfälle att komma in i boningshuset. Men Hilda visade sig vara omutlig. Vi fick aldrig tillfälle bese deras bostad medan de ännu var i livet.

Husen förföll alltmer och det var ett under att det murkna trävirket inte störtade över de två gamla. Det trotsade envist mörkret och kylan år efter år. De klarade emellertid sig själv. Men Hildas rygg blev alltmer böjd då hon gick för att handla i Knäred eller då hon om söndagarna finklädd gick till kyrkan. Jannes steg blev alltmer stapplande och axlarna nertryckta.

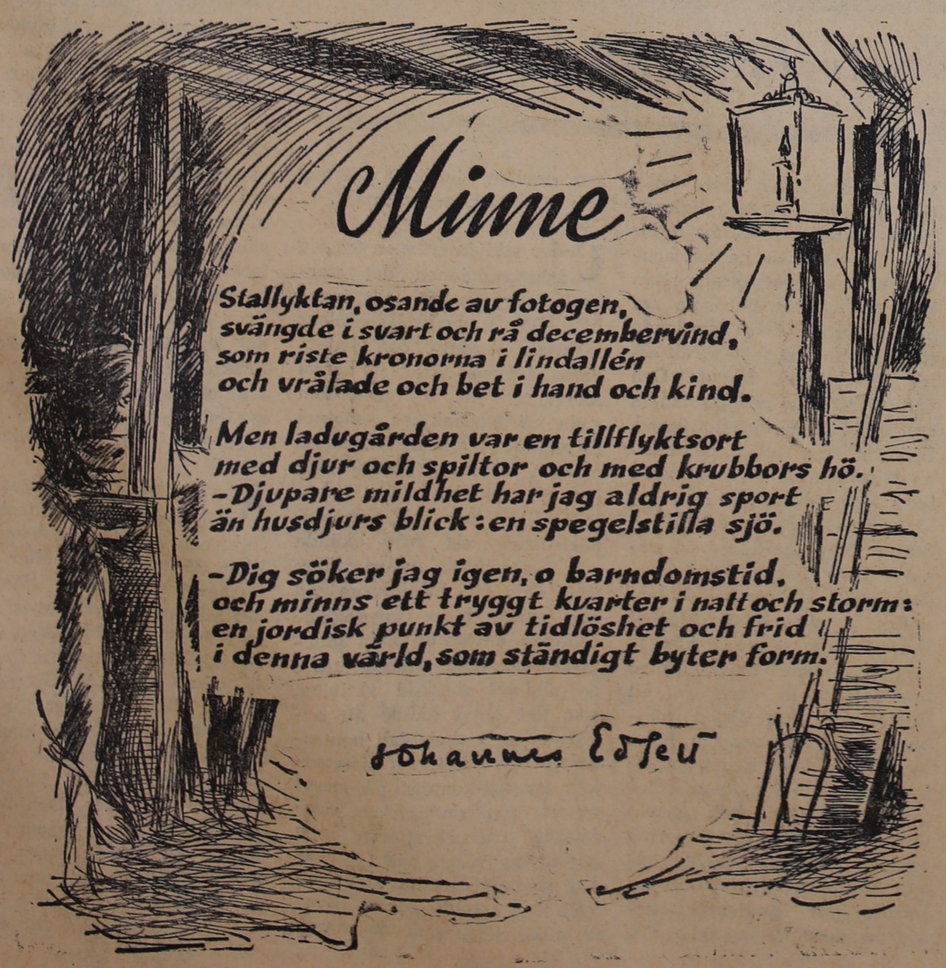
Nu hade barnaflocken skingrats. Inga strövtåg gjordes kring gården. Arbete och vidare skolgång drog iväg oss från barnaårens upptåg.

Under Jannes sista levnadsår blev jag många gånger i tillfälle att prata med honom. Länge förde han en skottkärra framför sig då han proviantera de i Knäred. Allt som oftast var han tvungen att vila sig på vägkanten.

Nu fanns ingen rädsla kvar för den vidunderlige gubben. Bakom det stretiga helskägget blickade ett par pigga blå ögon. Janne var glad då man pratade med honom. Han berättade gärna om gamla tider, om hur man gick till Laholm på marknader, om hur han till och med nån gång gått hela den långa vägen till Halmstad.

Ibland förde man kanske medvetet — det skall erkännas — in samtalet på jakt och jägare. Då sken Janne upp. Då berättade han de mest underliga jakthi-

(Forts. å sid. 4)

När tidningen kom till byn

En kustepisod från den tid då seklet var ungt och var fritt från våra moderna kommunikationsmedel: radio och TV.

Av
Ewald Danielsson

Detta hände långt innan tidningarna hade den spridningen, att de nådde ut till varje stuga i landet. Blott ett fåtal av Tångas innevånare höll sig med tidning. Det var handlaren bort i vägkrysset och så tulluppsyningsmannen, som alltid sågs med oblida ögon. Om de andra byborna hade tillfrågats, varför inte de höll sig med en tidning, skulle de inte svara som sanningen var; att deras ekonomi inte tillät det. Utan de skulle bortförklara det hela med, att nyhetsförmedling hade de mer än nog av i Mor Greta, änkan efter mästerlotsen, eller "Tångaposten" som hon även kallades för och som sålde nyheter för en kopp kaffe där och en kopp kaffe här.

Allt fick liksom en officiell prägel, bara det kunde hänvisas till henne.

Men så en dag fick Truls, skomakaren besök av tunnbindaren, Jysse, som han kallades för man och man emellan. Men som annars stod antecknad i kyrkböckerna för det gamla hederliga efternamnet: Jönsson.

— Du förstår, sa han, en tidning måste vi skaffa oss. Måste liksom följa med tiden. Mor Greta i all ära, men hon räcker inte till överallt.

— Och någon måste liasom bli den förste här ute, tillade han. Äh, så är de de förstår du, Truls, att de finns en sån bövla bra följetong i tidningen. Hörde hur de pratade om den framme hos handlarens i går kväll.

Han såg på Truls, som om han ville utläsa i hans ansikte hur hans ord hade fallit. Och hela tiden plirade han så där underfundigt med de vattenblå ögonen.

På så sätt kom länstidningen till Tånga. Allt tack vare en nyfiken tunnbindare och en händelserik följetong.

Skomakaren, som alltid hade de flesta stadsbesöken, hade verkställt prenumerationen. Det hade varit med pondus och med en viss känsla av självsäkerhet han hade sagt sitt namn inne på tidningskontoret. —Skomakare Persson, Tånga hade han sagt och liksom smasksugit på det sagda.

Han hade rätat ut den krumkrökta ryggen. Sträckt på sig och fick något i blicken såsom:

— Här ser ni mannen som vill följa med sin tid!

Så kom då äntligen tidningen. Brevbäraren kom med den. Han grävde djupt i väskan Det var med en viss undran i rösten han sa, om det verkligen var Truls, som skulle ha tidningen.

— Jojomen, hade denne svarat med munnen full av pligg. Och gloskisade på honom över de spräckta glasögonen.

Han satte tummarna i ärmhålorna. Sträckte på sig. Ackurat som handlaren brukade göra. Dymedelst bevisande, att det fanns fler karlar i byn, än handlaren och den efterhängsne tullaren, som liksom ville följa med vad som skedde ute i den stora världen.

Tunnbindaren Jysse glömde sina laggar och kärl, när han såg brevbäraren kliva in till skomakaren. Hals över huvud gav han sig iväg som han stod och gick. Det smutsgrå förskinnet hann han inte kasta av sig. Gav de bara en sidknuff, så att det inte skulle hindra benrörelserna.

Det stod som ett snipsegel efter honom, där han halvspringande kastade sig över pilhäcken, som gick som skilje mellan de båda hantverkarna.

— Tidningen har kommit, skrek Truls, då tunnbindaren visade sig i dörren.

Glömmande allt; utnötta skor, halvkistna laggkärl och uppfläkta stövlar, kastade de sig över de trycksvärtsdoftande tidningssidorna.

De slukläste. Sida upp och sida ner, allt medan skomakarens krokiga och beckträdsfärgade pekfinger följde raderna. För att så slutligen komma till följetongen.

Skomakaren läste med hög något andaktsmättad röst. Fick något av församlingsprostens mässande över sig.

På en pall vid sidan om satt tunnbindaren och lyddes. Ögonen spelade i huvudet på honom. Med små huvudnickningar underströk han det lästa. Och när tidningsnumrets avsnitt var slut och skomakaren avslutade högläsningen med att säga:

— Fortsättning följer i nästkommande nummer, slog Jysse sig på knäna och utbrast:

— Ja, jag säjer då de, att den där grevuschlingen han får nog sitt straff vad de lider, ska du få se, Truls!

De båda gubbarna glömde allting för tidningen och följetongen. När de träffades, och detta blev liksom en dagsvana, diskuterade de följetongens händelser och vidare utveckling. Sin följetongshunger fick de inte mättat mer än två gånger i veckan. Länstidningen kom bara ut varje onsdag och lördag. Och mellantiden blev en gissningstid och ett framför tidengående. Där de kommenterade och spann vidare och nästan gjorde sig en egen följetong utanför den verkliga.

Allt fler halvsulningsväntande skor samlades på hög. Låg och gapade med sina uppfläckta sulbottnar som stora torkgap.

Och borta hos tunnbindaren stod saltkaren och sillfjärdingarna halvfärdiga och torrsprack. Fiskarna, som skulle haft dem till att salta ned vintertorsken i, gick omkring och halvsvor över "tunnemagaren". Och "skobegaren" fick sig också en släng av svordomssleven för uteblivna halvsuleleveranser.

Att sko- och stövelhögen växte och att inga saltkar blev färdiga och att laggvirket låg ute på huggbacken och vred sig som korkskruvsspiraler, märkte inte de båda gubbarna. De levde i en annan värld.

I följetongsvärlden med den sköna grevinnan och den ädelborne trädgårdsmästaren. I sällskap med den nattsvarte greven, som var ondskan själv. I hjärtbankande händelser och skräckfyllda upplevelser i mörka källarprång.

Ja, till och med nätterna upptogs av denna skenvärld. Mitt under sömnen kunde de rusa upp med vilt stirrande ögon och ropa så att kärringarna och de vettskrämda ungarna for upp ur sängarna och pinnsofforna.

Gestikulerande med armarna och skrika:

— Nu mördar han henne!

eller:

— Oh, lilla hennes nåd, låt mig hjälpa Eder!

Gubbarnas respektive kärringar såg hur arbetet i de båda verkstäderna låg nere. Hur tystheten gripit omkring sig på dagarna. På samma gång som deras nattsömn blev orosfylld. Men det var nog inte det värsta. En förpinad svartsjuka mot den bleka, underskönа följetongshjältinnan, växte upp inom dem. En svartsjuka som födde tjat och stickord. Och gjorde att de båda kumpanerna framlevde dagarna under ett ständigt tjatgnatande.

När gnatet växte sig för stort, tog gubbarna sin tidning och gick ned till stranden. Slog sig ned i lä bakom någon sanddyn. Och lät så på nytt sig ryckas in i följetongsvärlden.

Men dagarna rann undan och följetongen närmade sig sitt slut. Båda skalv av spänning inför vad som skedde och vad som eventuellt kunde komma att ske i nästkommande nummer.

Så helt plötsligt hände något.

— Nähä, de ska jag säja dej, Jysse, utbrast skomakaren mitt under diskussionen angående följetongens vidare händelseförlopp. Jag tror att greven bättrar sej.

— Nu pratar du skit, skobegare, skrek tunnbindaren till. Gav därmed tillkänna, att han inte hade stor tilltro till skomakarens intellekt.

Det var då det skedde. Sprang liksom fram ut intet.

Helt plötsligt fann sig tunnbindaren liggande i skomakarens blötbalja, där sedan flera veckor läder legat i blöt och avgav en från garvsyrad stank.

Vattnet skvätte. Rann ut över det smutsiga verkstadsgolvet. Bildade små sjöar och floder och rann så småningom ut under tröskeln.

Jysse fräste och spottade som en gammelsäl. Var blöt från ryggslutet och ända upp i nacken.

Ilsket fräsande:

— Förbannade skobegare där! rusade han hem till verkstaden. Där den sorgligt försummade laggkärlstillverkningen åter kom igång.

Skomakaren lugnade ned sig sedan Jönsson och hans förskinn försvunnit ut genom dörren. Hans blick klarnade. Det var som om fjäll föll från hans ögon. Såg högen av trasiga skor och snedgångna stövlar. Vilka låg där som tyst, vältalig anklagelse mot de sista fjorton dagarnas utflykter i följetongens förtrollande skenvärld.

Småsvor lite för sig själv. Slog sig ned vid tavlan och snart ekade taktfasta hammarslag ut från verkstaden. Förorsakande samma undran hos hans gumma, som ljuden från tunnbindareverkstaden hade gjort hos granngumman.

Men borta i sin verkstad satt Jönsson och tänkte på det skedda. Såg liksom i andanom hur en bitter fiendskap växte sig stor emellan dem. En fiendskap som kanske skulle breda ut sig. Förtätas och fördjupas. Inplanteras hos barnen för att kanske så småningom bli en släkttradition.

Och borta hos skomakarens gick tankarna i samma banor med liknande framtidsperspektiv.

Truls rev sig i håret. Plirade med de mörkgrå ögonen över de spruckna glasögonen. Tyckte sig se hur hans Per och Jysses Greta, som så smått börjat kvällsgå med varandra, helt plötsligt började gå var och en sina vägar.

— Nähä, de duger inte, muttrade han för sig själv och slängde iväg en brun tobaksstråle bort mot en hög av gammalt läderavfall.

Dagen hade runnit bort. Natten låg tung över Tånga. Allt låg insvept i ett grått töcken. Från havet steg ett sakta brus, då bränningarna slog emot de skrovliga klipphällarna. Ett rofyllt, sövande sus steg upp över sanddyner och kryptallsskog.

Men borta hos tunnbindarens fanns ingen ro. Visserligen var det släckt i huset. Alla sov utom Jysse själv. Han låg och orovred sig i gemensamhetssängen. Ångestkänslor och skräcksyner steg fram ur nattmörkret.

Han låg och lyssnade på gummans jämna andedrag. Smått avundandes henne den goda sömnen. Hörde hur det pep och astmavisslade i det gamla bröstet.

Ett sakta skrapljud borta från västerfönstret gjorde honom helt klarvaken. Han klev upp ur tvåmanssängen. Asade sig upp utan att väcka gumman. Gick bort till fönstret. Drog undan gardinen och såg, hur skomakaren stod där ute med det rynkiga och småpliirande ansiktet tryckt mot rutan.

— Du, du, Jysse, viskade han. Kom ut ett tag!

Tunnbindaren drog på sig byxorna. Klev ut på stentrappan, där skomakaren stod och tryckte som en förskrämd hare.

— De var allt bra dumt de där, du! De är ju i alla fall bara påhitt allt de där i följetongen!

— Jo, jo, viskade tunnbindaren till svar.

— Ässå är de de, att vi inte har läst de sista stöcket. Tidningen kom lie ettter de du hade rusat hem. Äh jag tänkte som så att... att... Ja, om du vell följa mä mej hem, så skulle vi liasom konna fortsätta läsandet.

De båda kumpanerna gick bort till skomakarens verkstad där snart en svagt lysande fotogenlampa spred sitt trolska sken över gamla skor, stövlar, hemmagjorda läster fyllda av oräkneliga söm — och sylstick.

Med allvarlig och en något mässande röst läste så Truls det sista avsnittet. Då och då avbruten av tunnbindarens kommentarer.

— Jaha, sa skomakaren, när läsningen var avslutad. Nu va de roliga slut.

När de snusat upp sig ordentligt ur Jysses näverdosa sa Truls:

— De var en herrans välgärning att de geck så väl för fleckstackaren till slut. Hon töckte ju änna om greven i alla fall.

— Jo du, pep tunnbindaren med sin tunna röst. Det är ackurat som me ongarna våra. Greta och Per jag menar.

— Ja du, jag har allt gronnat på de i da, du.

— Åh de passar ju så rasande väl för varandra.

— Jo, jo, menade Truls på. Och så måste dosan fram igen.

— Ja, de blir kanske förlovningsgille till påska. Och så sig gråtungt över skomakarförtroligt på axeln.

Den lilla åttalinjers lampan blåstes ut. Nattmörkret lade sig gråtungt över skamakarverkstadens innehåll.

De gick ut. Ställde sig och såg bort mot osthållet, där en svag gryningsstrimma låg och tryckte på. Och ville uppåt mot den mörka förvårshimlen.

Och var och en gick till sitt.

Petter Jönsson alias Jensa Petter

Rubricerade person torde många, särskilt något äldre personer i södra Halland och norra Skåne, minnas. Född i Hishults församling, där föräldrarna hade ett mindre jordbruk, blev Jönsson genom olyckshändelse skadad för hela sitt liv.

Vid ett tillfälle skulle en ung flicka ha tillsyn över gossen. Ute på gården var det dans och lekar, och den tillfälliga vårdarinnan lade det lilla barnet ifrån sig på ett bord, för att en liten stund få själv deltaga i den allmänna glädjen och lekarna därute.

Då flickan efter en liten stund kom in för att se om sin skyddsling, låg denne på golvet och grät högljutt. Vid fallet från bordet hade den lille illa skadat sitt högra ben och knä. Troligen erhöll barnet, på grund av föräldrarnas stora fattigdom, inte den läkarhjälp som var av nöden, och som skadorna var omfattande blev gossen invalid, redan från sina första levnadsår.

Fot och ben, strax nedanför knäleden, blev bortamputerat, och ett träben och en krycka fick bliva de hjälpmedel, som den unge världsmedborgaren fick klara sig med, under sin blivande sjuttioåriga levnad.

Ganska liten och klen till växten orkade han efterhand inte att utföra tyngre arbete, varför han började så småningom att ambulera med lite handel.

I huvudsak bestod denna i hemtillverkad träslöjd såsom ösor, slevar, äskor, snurrebussar och diverse leksaker, som han sålde under sina vandringar till Båstad, Bjäre härad, Höganäs, Kullabygden och badorterna Arild, Mölle m. fl. platser. Vår man hade alltid sin lilla försäljning, och var alltid välkommen, enär han var gladlynt, ärlig och godhjärtad. Han trivdes bäst, då han var ute på vandring, och han hade humor, och gjorde sig lätt bekant med den stora allmänheten.

"Här kommer "Jensa Petter", vissångare, positivhalare och handelsman", var det korta introduktionstalet han brukade upprepa, då han trädde in i de många gårdarna och

PETTER JÖNSSON

stugorna, vid sina årligen återkommande besök. Under badsäsongen vistades han under en följd av år bland badgästerna, särskilt i Båstad, Arild och Mölle, där han alltid gjorde goda affärer och dessutom erhöll ganska betydande kontanta belopp. Vår handelsman hade alltid mycket att berätta vad han sett och hört och själv hade varit med om på sina färder, och det var ibland ganska lustiga poänger, ibland spännande nog, då han drog genom Hallandsåsens nog så vanskliga vägar, vilket allt kunde väcka munterhet och även förvåning.

Mat, kaffe och husrum erhöll han överallt gratis. — Sovplatsen reddes under sommarmånaderna ibland i stället eller i höladan, men båda dessa ställen voro fullt acceptabla.

En av de större händelserna Petter varit med om var, då kejsar Wilhelm av Tyskland en gång besökt Sverige, att de båda hade sammanträffat, det var tydligen i Mölle. Kejsaren hade då personligen, och mycket välvilligt, gjort sig underrättad om hans person, hur han bodde, levde och hade sin utkomst, och därefter genom sin adjutant låtit överlämna fyra riksdaler till den "sympatiske vandraren".

En annan gång hade Petter av en "mycket snäll badfru i Mölle" erhållit tio hela riksdaler, som en liten uppmuntran på "sin väg genom levnadsskären".

De gåvor, som goda människor ofta skänkte Petter Jönsson, torde i penningar betydligt överstiga den vinst som handeln inbringade. Vår glädjespridare kunde även sjunga både sånger och visor, och hans repertoar var ganska omfattande och hördes och applåderades gärna. I mina första ungdomsår hörde och såg jag ofta "Jensa Petter" på Hishults torgdag, och var det ofta både gamla och unga, som samlades omkring honom.

Då han inte var ute på vandring bodde han under många år hos lantbr. Elof Karlsson, Stubbhult. I sin ackordering därstädes åtnjöt han god vård och tillsyn, och stannade där till sin bortgång, nittonhundratjugofem.

Av
Leonard Jansson

Väl var din lott båd' tung och svår
Dock sällan klagan hördes.
Du tog dig genom alla år,
Och månget hjärta rördes.
Din väna blick, de muntra ord
De bjödo dig ett dukat bord,
En bädd för nattens vila.

Så kom en sista dag till slut
För trött och grånad broder.
Ett stoft till vila bäres ut
Till jorden, allas moder.
Vad ödet här ifrån dig tog
Du ödmjukt bar och allt fördrog.
Så vilja vi dig minnas.

Den fornsvenska julen

Av *ERIC BRÅNBERG*

Beträffande uppkomsten av ordet jul finns det en teori enligt vilken det sannolikt kan härledas från den fornsvenska symboliken för året som ett "hjul". Och härvid uppfattades detta som bestående av två halvor, vilka slöts tillsammans vid vintersolståndet och det alltså blev "jul". Vidare torde den fornnordiska symboliken för solen som ett fyrekigt hjul ha spelat in vid namngivningen för denna fest. Detta så mycket mer som midvinterfesten utom årsfest för god årsväxt och fred även sedan tidigt antropologt utvecklingsstadie var en fest till den återvändande solens ära.

Samtidigt ingick härtill ett moment för dyrkan av förfädernas andar i denna årets största högtid. Redan från början anrikades alltså julen med flera innehållsmoment, vilka under skilda tidsepoker mer eller mindre kunde dominera detta festfirande i den gamla bondekulturen. Men djupare sett bars alltsammans upp av tanken på äringsmakten, som det gällde att stå väl med samt vid denna tidpunkt rituellt vidare överföra till det nya äringsåret. Och härvid kom uttrycket: "Til års, til fridår!" att stå som det motto under vilket julhelgen firades fordomdags i Norden. Att förfädernas andar indrogs i detta trossystem kan antas ha berott på att dessa som enligt primitivt åskådningssätt om en tillvarosform bakom naturens förlåt, stod i närmare och mera påtaglig kontakt med den osynliga världen och sålunda troddes ha möjlighet till ett starkare inflytande på äringsmakten i önskvärd riktning.

Föreställningen om en äringsmakt var den genomgående centrala tanken i de fornnordiska bondereligionerna allt ifrån början. Och detta primitiva tankesystem, som tog sig uttryck i cereminiella riter och offerhandlingar var en intressant för-panteism, men av uteslutande praktisk karaktär.

Och liksom i den äldre folktron forntidens alla religioner finnes avlagrade, så avspeglar de gamla folksederna och bruken dessas agrarsakrala riter. Härvid framstår det som om allt tänkande och handlande tidigast var magiskt-sakralt eller för-religiöst färgat. Och den föreställda näringsmakten var än så länge opersonifierad. Sedan tillkom soltron och denna förknippades så småningom med den abstrakta tron på fruktbarhetsmakten varvid en början blev gjord för en senare fullt personifierad gudomsmakt. Genom de vidare under utvecklingsförloppet framträdande större hövdingagestalterna och i samband med uppkomsten av tron på ett fortsatt liv efter döden kombinerades alltså den nu halvt förkropps ligade, heliga naturmakten med den opoteosifierade hövdingen. Och genom denna intressanta syntesisering uppstår den första gudagestalten till sina grundkonturer. Därför var gudomspersoner sådana som exempelvis Frö, Ull, Frigg, Tor och Oden helt enkelt tidigare jordiska överhövdingar eller småkonungar innan de efter döden blev upphöjda till himmelska gudar och härvid tilldelade solgudomlig glans och makt. Och än i dag minner konungakronan, spiran och riksäpplet om trossyntesen mellan jordisk hövding och himmelsk gudomsmakt.

Under midvinterfesten tog sig äringsreligionen det starkaste uttrycket för sitt innehåll. Och under solsymbolens mäktiga skydds- och fruktbarhetstecken firades denna förkristna jul. Ty som den goda äringsmaktens motpol föreställde man sig mörkrets makter, en tanke som återför sig till till den allra äldsta mänskliga tron på demoner, härledande sig från okända och övermäktiga naturkrafters spel. Och vid jul, liksom vid alla andra mera särpräglade tillfällen, antogs de onda andemakternas hela anhang utöva en alldeles särskild aktivitet, som det alltså gällde att avvärja eller i varje fall neutralisera. Härvid torde offertanken ha uppkommit på grund av att urtidsmänniskan uppfattade naturkrafterna som personliga väsen, vilka i analogi härmed kunde antas bli välvilligt stämda genom gåvor av olika slag, som de alltså troddes ha andvändning för i likhet med människorna själva. Människan torde således till en början ha ägnat den negativa makten sina offer vilket också ett ord sådant som "gudsfruktan' 'ger en direkt antydan om. Senare antog man att själva symbolen för äringsmakten, eller den positiva fruktsamheten, hade inneboende magiska krafter nog både för ett avvärjande av det onda och ett vidare överförande av det goda i bondetillvaron.

Och som här förut har antytts var solsymbolen det dominerande fruktbarhetstecknet inte endast vid den ifrågavarande ljusfesten utan även vid andra årsfester, särskilt då midsommar samt dessutom ständigt omvänd som skyddstecken på bostäder, husgeråd, verktyg och vapen, och slutligen även på gravurnorna under bronsåldern. Den nyaste forskningen på området har kunnat fastslå detta med övertygande bevisföring från lösa såväl som fasta fornlämningar.

När det härvid kan sägas att det ursprungliga julteckнet först och främst var solsymboliken, så kan julbålet eller den festliga julbrasan på härden, det husliga altaret, anges som en tidigare offereld vilken därvid uppfattades som ett levande väsen och ställföreträdde solens högre gudomsväsende. Och som sådan torde julelden haft helighetskaraktär samt självt varit föremål för dyrkan och offerriter. Den forntida julen var liksom den sentida en ljusets stora fest, men forntidens jul var alltså detta inte endast till

(Forts. å sid. 8)

Rävboet

Det fruktansvärda som hände vid rävboet stålsatte två pojkars vänskap för livet...

Novell av Vilhelm Moberg

— Arvid och Sture låga och vaktade utanför rävlyan. —

En skara pojkar rusade ut från sockenstugan: det var slut för i dag för läsbarnen, och nu skulle var och en hem till sitt. Och det var slut med hela läsningen för resten: i dag hade det varit sista gången, på söndag skulle konfirmationen bli. Fyrtio pojkar från alla socknens byar hade gått till prästen två gånger i veckan hela vintern och våren, och för de flesta hade vägen varit lång. Men nu hägrade friheten...

Flocken delade snart på sig ute på vägen: ett par tre avundade bondsöner hade cyklar, men alla de andra hade bara apostlahästarna. Och det fanns de som hade mer än milen hem. Två av pojkarna skilde sig från de andra — de sprungo och kommo ett stycke före. Ingen förvånade sig över deras beteende: Arvid och Sture hade hållit ihop som de förtrognaste vänner under hela läsningen, och alltid skulle de gå för sig själva under hemvägen.

I dag hade de särskilt brått, innan de blevo för sig själva och kunde tala i fred. De sprungo en halv fjärdingsväg, innan de stannade, flämtande och röda. De sågo sig om — nej, ingen av läskamraterna hade följt efter. Då kunde de börja tala om det, som uppfyllt deras tankar hela dagen, ja, i flera dagar. De hade en hemlighet tillsammans, en stor, förunderlig, tjusande hemlighet, som ingen kunde ens ana sig till. Denna hemlighet hade börjat bli dem nästan outhärdigt tung, men de hade lovat varandra att bevara den ännu en dag.... I morgon, när de utfört sin plan, så skulle allt uppenbaras av sig självt... Till dess var de tvungna att tiga, hur svårt det än var.

De hade hittat en rävlya. I förrgår hade de strövat omkring i markerna kring Kärraflyet på spaning efter en flock tranor, som skulle hålla till där. De hade inga tranor sett, men i stället fått vara med om något betydligt märkligare. Längs kärrkanten kom en räv smygande med en orrhöna mellan sina käftar. Rödpälsen vädrade dem genast och var försvunnen, men Arvid och Sture nöjde sig inte med det. De förstodo ju, att de sett en tik, som var på väg med mat åt sina ungar. Räven måste ha sitt bo där i närheten, och icke långt från kärret låg en del stora stenrösen, väl undangömda inne i tät granskog. Där hade nog tiken sin lya... Försiktigt klättrade de omkring i skrevorna. Deras blod bultade av den starka spänningen, när de hittade orrhönans tappade fjädrar invid ett stort stenblock. Där under blocket skymtade de ett svart hål. Här måste lyan vara... Harull och avgnagda ben talade också sitt tydliga språk. De kikade ned i hålet och hörde svaga ljud därinifrån. Nu visste de vad de behövde veta: Det var rävungarna, som skreko därinne.

Arvid och Sture tog noga märke på stenblocket och gick hem. För ingen skulle de tala om vad de upptäckt. De skulle vara alldeles ensamma om rävlyan. Alldeles ensamma skulle de ta tikens ungar där inne. Ingen skulle få veta något, förrän deras dåd var utfört. Nog frestade det på — nog hade de velat väcka läskamraternas avund i dag och säga: Vi vet om ett rävbo! Och de hade ju inte behövt nämna något om platsen. Men de härdade ut och tego. Och i morgon skulle det ske.

— I morron bitti? sade Sture dämpat.

— Ja, i morron bitti går vi te lyan.

— Du tar din fars bössa?

— Var så säker! mente Arvid.

— Dä ä bra! mumlade vännen belåtet.

Vad de skulle göra var noga planlagt. De skulle skjuta tiken och fånga hennes ungar levande. Men för det förra fordrades det en bössa. Arvids far hade bössa, men det var inte mycket lönt att be få låna den. Arvids far var av den meningen, att pojkar och skjutvapen illa passade ihop. Men i kväll skulle han resa bort — och i morgon bitti da...!

I morgon innan det dagades skulle de vara på platsen. De antogo att tiken var ute på matjakt under natten och att hon skulle återvända med bytet åt ungarna frampå morgonen. Och då skulle de vänta vid boet och möta henne med ett skott. Och sedan skulle de sätta i gång och röka ut ungarna' som de visste att riktiga jägare gjorde. De hade bestämt sig för att hålla rävungarna i bur och försöka tämja dem. Det kunde bli pengar för de tama rävarna, när de växt till sig...

Sture gick just och funderade på hur mycket pengar det kunde bli för tiken, skottpengar och skinn sammanlagt.

— Tror du dä kan bli hundra kronor?

— Nää — inte så möcke, inte.

— Jag tänkte vi kunde få femtio var...

— Tjugofem var kanske...

Och Arvid visste redan hur han skulle använda pengarna. Naturligtvis skulle han köpa sig en bössa. Tjugofem kronor räckte kanske inte, men naturligtvis skulle han få det som fattades av far. En pojke som skjutit en räv måste naturligtvis därefter bära egen bössa i markerna.

— Va tänker du göra mä din del, Sture?

Sture hade blåa, öppna ögon under en röd pannlugg.

Hans svar kom litet förläget.

— Jag hade tänkt att... Om dä räckte... En bössa...!

Och pojkarna sågo på varandra och logo. Efter vanligheten hade de haft samma tanke.

Arvids och Stures varma vänskap hade föregåtts av hetsig ovänskap. I skolan kunde de inte tåla varandra till att börja med. De slogos ständigt och jämt — var och en av dem ville vara den starkaste i klassen. De brottades och de slogs, men ingen av dem vann. Ingendera var starkare än den andre. Och när andra ordentligt och fått rede kommo underfund med, att de var jämnstarka, så blevo de vänner. Nu hade de prövat varandra ordentligt och fått respekt för varandra. Och nu gjorde de som de gamla vikingarna: de ingingo fostbrödralag. Det blev en riktig ceremoni: De lossade en grästorva på två sidor och lyfte upp den. Så tog de sina slidknivar och skar sig i tummen, och under den upplyfta torven möttes deras händer med blödande tummar. De hade blandat blod såsom vikingarna gjorde, de voro fosterbröder.

Och sedan dess hade deras vänskap varit obruten. Pojkarna voro som en själ. De vågade anförtro varandra allt, tilliten var hel och ömsesidig.

I gryningen låga Arvid och Sture och vaktade utanför rävlyan, inkrupna och dolda inne i en stor enbuske. Morgonen var kylig. En rå, otäck dagningsdimma låg över skogen, och det kändes som om den krupit pojkarna inpå bara kroppen. De fröso, de skulle ha velat ta sig en ordentlig åkerbrasa, men de måste ligga stilla och vara tysta som musen.

Arvid hade smugit sig i väg med fars bössa, utan att man varsnat något därhemma. Och mor skulle väl bli lite häpen, när hon upptäckte att han stigit opp och gått ut så tidigt. Och sanningen att säga, så kändes det lite olustigt att stiga opp före dager och ge sig ut i skogen. Men så fort han träffade Sture, steg hans humör betydligt. Och nu uppslukades alla obehag av spänningen. Vilket ögonblick som helst kunde det hända något.

Pojkarna låga på magen, alldeles orörliga, och de stirrade på en punkt några famnar framför dem: ingången till hålan. Det var gott och väl skjutjust nu. Det var Arvid som hade hand om bössan; hårt och beslutsamt höll hans nävar om kolvhalsen. Det var en bakladdare, patroner var instoppade i båda loppen, allt var i ordning.

Han hade aldrig skjutit på någonting levande förr. Men i faderns närvaro hade han avlossat många skott. Han visste hur det kändes att skjuta — han kände till kolvens stöt mot axeln, ja han kände sig egentligen som en gammal van jägare. Om nu bara rävtiken ville visa sig... Väntan började bli dryg.

Sture var också otålig. Varför hände det inget? Hur var det fatt?

— Vi ä dumma! viskade han plötsligt. Tiken har förstås väder av oss!

Förklaringen föreföll Arvid naturlig. De kände ju till rävens fina väderkorn; kanske nu tiken inte kom tillbaka till lyan, emedan hon luktat sig till människor i närheten. Om det var så — vad skulle de göra?

— Vi letar efter en ingång till, föreslog Arvid. Di säjer ju, att räven har flera ingångar till boet.

Sagt och utfört. De gingo omkring det stora stenblocket, och det dröjde inte länge förrän de i en skreva hittade ännu en gång, som ledde in till hålan. På en vass stenskärva satt små hårtussar, som skavts bort från rävens päls — de kunde vara säkra på att räven brukade slinka ut och in även åt detta håll.

Efter denna upptäckt stod det ju klart för pojkarna, att deras vakthållning varit förgäves. De hade bevakat lyans ena ingång, men räven hade lätt kunnat komma in genom den andra. Vad var nu att göra?

Om de skulle röka ut lyan utan att skjuta tiken? Då skulle de väl åtminstone fånga ungarna, ifall de voro ensamma i boet. Sture hade tagit med sig eldon och fnöske och det gick lätt att samla ihop torrt ris i skogen, så att de kunde tända eldar vid båda ingångarna. Sedan borde de väl snart få höra av lyans invånare.

Men plötsligt ljusnade Stures fräkniga ansikte:

— Jag har'et. Jag kryper in i boet!

— Dä kan du inte!

— Vi ska se! Om tiken ä där, så skrämmer jag ut henne, å se'n skjuter du!

— Men du kommer allri in!

Arvid var inte vidare hågad för detta företag, men Sture var full av iver: Han skulle krypa in i lyan. Han var smal som en stör och förmådde åla sig in genom ett ganska litet hål. De undersökte den först upptäckta ingången, en lång käpp stacks in, och de fann att gången vidgades så fort man kom innanför själva hålet. Och Sture mätte noga och kom underfund med att han skulle kunna pressa sig in genom detta.

Arvid var ännu betänksam, men Sture gav sig inte. Nu skulle han in i boet, kosta vad det ville. Om han nu ändrade sig, så kanske vännen trodde att han var rädd, och något sådant fick Arvid inte tänka om den, som han blandat blod med. Kanske tiken låg därinne i hålan för att försvara sina ungar, men en räv var ju inget farligt rovdjur Och han hade sin slidkniv — han fruktade ingenting...

Sture lade sig på magen, tog slidkniven i handen och sköt sig med armbågarna fram genom den många gången. Han var nära att fastna, det såg ut som om han varken kom ut eller in, men Arvid tog i benen och sköt på — han kom loss, och nästa ögonblick var han försvunnen inne i det svarta.

Så gick Arvid och intog sin post vid andra ingången. Några famnar därifrån lade han sig framstupa bakom en sten, spände hanen på bössan och gjorde sig beredd. Här skulle rävtiken inte komma ut med livet...

Det gick minut efter minut ingenting hände. Inifrån lyan hördes inte ett ljud. Arvids hjärta bultade hörbart, åter var hans spänning så stark, att den ville ta andan ifrån honom. Han stirrade i ett ned i hålet... Så fort ett rävhuvud stack fram...

Men ingenting hördes av, och Arvid började bli ängslig för vännen. Vad hade hänt honom? Om tiken inte fanns, så kunde han väl krypa tillbaka samma håll han kommit...

Då prasslade det där borta. Någonting kommer krypande... Arvid kröker pekfingret om den spända hanen. Nu kommer det... Något rödaktigt skymtar nere i hålet. Rävhuvudet, som han väntat på... Han har siktet klart... En liten tryckning på hanen behövs det bara... Nu skall han skjuta...

Men vad är detta? En röd pannlugg dyker upp i hålet... Sture!

— Sture!

Arvid skriker vännens namn, och denne skall också svara och ropa något i detsamma: Han har ingenting hittat i hålan, rävungarna är borta... Men Sture hinner inte få ett ljud över läpparna. Just som han skall tala så smäller skottet... Arvid begriper det inte. Han begrep aldrig det som nu skedde. När han känner igen den röda pannluggen, så skall han spänna ned hanen, fruktande att skottet skall gå av. Men han har tryckt för hårt redan — bössan går av! Skottet smäller — och han skriker till i största fasa:

— Sture!

Han bergrep aldrig det som skedde. Men för första gången i sitt liv hade han skjutit på någontin levande.

När årets läsbarn konfirmerades söndagen efter, så saknades det två i skaran — två av pojkarna. Arvid och Sture. Och bland de övriga konfirmanderna rådde en tryckt stämning. De talade knappast om något annat än om de båda frånvarande kamraterna. Arvid och Sture, som icke var med, blev på så sätt nästan huvudpersoner under denna konfirmationsdag.

Det talades och gissades. Man visste, att Sture låg på lasarettet och att han var mycket illa däran efter en svår operation, som han undergått. Och det sades, att Arvid låg sjuk i sitt hem, men ingen kände riktigt till, hur det var fatt med honom. I alla fall så fick han inte vara med de andra kamraterna vid deras första nattvardgång. Det viskades om att han inte skulle ha fått "gå fram" med de andra även om han varit frisk. Händelsen vid rävlyan var alltför förfärande — den som föreföll skyldig till olyckan kunde inte vara beredd till Herrens nattvard.

Men där hemma låg Arvid, han låg där som bedövad och utan att lägga märke till det som försiggick i hans omgivning. Hans mor satt vid sängen, hans far kom och gick i dörren, och hans syskon lekte stojande ute på gården, men allt detta hände liksom i en annan värld än hans.

Arvid var knappast kroppsligt sjuk, det var till själen han kände sig liksom förlamad. Om Sture dör och han blir mördare... Om Sture dör och han blir mördare... Det är tanken som hamrar i hans hjärna. Det är den ständigt återkommande tanken: Om Sture dör... Än visste man icke hur det skulle gå med honom...

Dagar och nätter har detta borrat och hamrat i hans huvud. Och han har under denna vånda grubblat sig fram till vissheten: Om vännen går bort så måste han följa honom. Han kan inte leva efter som hans mördare. De har ju svurit att hålla ihop hela livet; om det nu är förbi med Sture, så är det också förbi med honom. Om han levde kvar, så hade han ju svikit deras fostbrödralag. Och han skulle inte svika Sture... Han skulle inte leva kvar...

Under dessa våndans dygn förvandlades Arvid från den lekfulla, sorglösa pojken till den brådmogne ynglingen. Han greps av grubbel över själva skeendets mening. Den tjusande hemligheten om rävboet, som Sture och han haft gemensamt, hade utmynnat i den oförklarliga olyckan... Fanns det någon mening däruti, att han sköt sin bäste vän av våda? Fanns det någon fattbar mening i det som skedde med honom? Var livet enbart grymt, hårt okänsligt? Virför skulle det ske, som man minst av allt önskade och som man sökte avvärja?

Därinne hänger fars bössa, ur vilken skottet kom. Den kommer han aldrig mer att röra. Och vad som än händer så dröjer det nog länge än, innan han får bära egen bössa i markerna...

Man säger honom, att Sture skall leva över, men inte hur han befinner sig. Man säger honom, att en del av hagelsvärmen träffat honom i huvudet, men ingenting om skadorna som uppstått. Kanske döljer far och mor något för honom. Kanske är Sture död... Man törs inte tala om det för honom bara... Och nästan var natt drömmer han att Sture är död: Fosterbrodern kommer till honom och betraktar honom med förebrående blickar och säger: "Det var du! Det var ditt fel! Jag som så gärna ville leva — det var ditt fel!" Ja, det är Sture med röda pannluggen, som så gärna föll ned över hans ögon... Men bäst det är, så är hans lugg förvandlad till ett rävhuvud med spetsig nos och uppåtstående korta öron, och då vaknar Arvid av förskräckelse...

Men efter ett par veckor börjar han hämta sig. Han går uppe, men han går för sig själv, han vill inte tala med någon. Och om Sture talar han aldrig. Han törs inte fråga någon, hur det står till med Sture. Han är rädd för vissheten. Och även om han frågar, så kan han ju inte vara säker på att man säger sanningen till honom. Bäst att ingenting säga.

Mor har sagt flera gånger att Sture nog kommer hem från lasarettet snart. Skall han tro henne? När han en gång vågade fråga om vännens skador, så fick han bara ett undvikande svar av mor. Hur skall han då kunna tro vad hon säger?

Arvid smyger gärna kring Stures hem; dock aktar han sig noga för att stöta ihop med hans föräldrar.

Men en dag ser han en välkänd gestalt sitta på en sten ute i hagen ett stycke från huset. Där är han! En varm blodvåg går igenom honom, Sture! Han är hemkommen. Han lever. Och Arvid känner det som om han med ens vaknade till ett nytt liv. Sture lever, då behöver han inte dö. Och nu skall han smyga sig fram och tala med honom...

Vännen sitter och solar sig på stenen med ryggen vänd emot monom. Arvid ropar:

— Sture!

Den andre rör sig inte. Han svarar inte. Han sitter alldeles stilla, han vänder inte ens på huvudet.

— Sture!

Arvid ropar igen, men får intet svar. Han går några steg närmare och ropar för tredje gången, men Sture låtsar inte om honom.

Då börjar Arvid ana hur det är fatt. Vännen känns inte vid honom längre — för olycksskottet skull. Sture har lidit så mycket för hans skull, att han inte längre vill veta av honom, att han inte vill se honom, inte tala vid honom. Deras fostbrödralag gäller inte längre. Det upphävdes när olycksskottet smällde.

Och Arvid fattas av en djup förtvivlan. Han störtar fram till vännen, griper efter hans händer och kastar sig ned på marken framför honom.

— Du...? Arvid...!

Stures röst låter vänskaplig och lugn som förr. Den röda pannluggen är klippt, men hans ögon skina lika blå och öppna som förr, och det tycks som om han vore glad att se den andre.

En ström av ord kommer ur Arvids mun. Det är förtvivlade ord, han ber om förlåtelse, han ber om förskoning, han vill offra vad som helst för vännen för att gottgöra. Men Sture svarar ingenting alls på dessa ord. Han säger efter en stund, helt sakta:

— Jag hör ingenting, förstår du. Jag ska allri höra någonting mer. Jag är döv, förstår du... Dä blev så...

Han ser bort som om han vore förlägen över det skedda — som om han rådde för det — och så tillägger han:

— Hageln kom i öronen.... Gick inte att göra nå'et åt'et!

Det uppstår en långvarig tystnad.

Arvid blir alldeles stilla. Det varar flera minuter, så börjar han tala igen, glömsk av att vännen är döv: Det kan inte vara sant! Och är det sant, så måste det botas! Inte kan Sture förbli döv i alla tider, i hela sitt liv. Det är för grymt, för meningslöst. Nej, han skall tjäna pengar när han blir stor och han skall gå till någon stor doktor, som botar honom. Så talar han tills han med en kommer ihåg, att Sture inte har hört en stavelse av allt det som han har sagt... Hur skall han då kunna tala med honom? Skall han aldrig kunna tala till vännen mer?

Arvid funderar lite. Så tar han fram en blyertsstump ur västfickan, letar reda på en spån och skriver några ord på spånen:

"Är vi fosterbröder än du och jag?"

Sture läser på det lilla trästycket, det kommer ett leende kring hans läppar och han svarar:

— Visst ä vi fosterbröder som förr! Dä tummar vi på!

Och pojkarnas tummar mötas hårt och trofast. Och Arvid tänker att han skall sluta att grubbla över skeendets mening: han behöver det inte nu, när han vet att det finns något som består oförändrat i den hårdaste prövning.

Så blev olyckan vid rävboet vänskapens prövosten för två fosterbröder.

Julens klockor ringa

ÖVER VÄRLDENS LÅGA HYDDOR,
FRAM TILL MÄNSKOR STORA, SMÅ,
BORT TILL FATTIGA OCH RIKA
VILL ETT BUDSKAP ALLA NÅ.
KLOCKOR I OÄNDLIGT ANTAL
UTI SKILDA LAND FÖR FOLK
RINGA JULEN IN I TONER.
SKÖNARE GIVS INGEN TOLK.

DERAS ROP UR MALM OCH SILVER
SJUNGA OSS EN HIMELSK SÅNG:
NÄRA NITTON SEKLERS UNDER,
KÄRLEKSVERK TILL VÄRLDEN, VRÅNG.
DENNA SANNING DEN HAR VITTNATS
UTI ORD, I SÅNG OCH SPEL.
SLÄKTLED EFTER SLÄKTLED LYSSNAT,
STÄRKTS, FÅTT VILA, VAR OCH EN.

DENNA TRO HAR FÄDER ÖDMJUKT
LEVAT PÅ OCH DÖTT OCKSÅ.
DEN HAR BURIT DEM I TIDEN,
HÅRD OCH FATTIG, KALL OCH GRÅ.
DEN HAR STYRKT MILJONER ARMA,
SOM AV BÖRDOR DIGNAT NED.
DEN HAR GIVIT MOD ATT LEVA.
HOPP FÖRTRÖSTAN FÖLJT DÄRMED.

DEN HAR SIGNATS, DÅ VI FÖDDES,
VÄXTE UPP, I SKOLA GICK.
DEN HAR FÖLJT OSS INFÖR PRÄSTEN,
SETTS I VARJE KÄRLEKSBLICK.
DEN HAR TALAT KÄRLEKSBUDET
TILL OSS ALLA, EN OCH VAR:
DEN, SOM LIVET HELT VILL LEVA
SKALL TILL GODHET VARA SNÅR.

JULENS BUDSKAP: "FRID PÅ JORDEN",
KOMMER FÖRST. DÅ FRID VI VILL.
HAR VI INTE RUM FÖR DENNA
BLIVER ORDEN BLOTT EN DRILL.
ÅREN FLYKTA, UNG BLIR GAMMAL.
HURU MÅNGA JULAR KVAR?
SLÄKTET GÅR ALLTJÄMT I MÖRKER.
NÄR BLIR VÄGEN LJUS OCH KLAR?

MÅ VI JULEN VÄRDIGT FIRA —
EJ I LYX OCH ÖVERFLÖD —
MED ETT ÖPPET, REDLIGT SINNE,
SOM KAN GIVA HJÄLP OCH STÖD.
SE I JULEN KÄRLEKSGÅVAN,
SOM VI SJÄLVA — OFÖRTJÄNT —
FINGO SEN DEN GRÅA FORNTID,
SOM DEN STÖRSTA JULPRESENT.

DÅ BLIR JUL, SÅVÄL SOM VARDAG,
GLÄDJEFEST FÖR STORA, SMÅ.
OCH VÅRT GÄSTSPEL UPPÅ JORDEN
FÅR EN HÄRLIG UPPGIFT DÅ.
RÄCK FÖRMENT OVÄN HANDEN,
ONT FÖRTAL EJ LYSSNA PÅ.
KNYT EN SYSKONRING PÅ JORDEN.
DAGARNA OCH ÅREN GÅ.

Leonard Jansson.

Från 1700-talets Halland

Janne i Laxhult...

Av LEONARD JANSSON

F. d. torparen Jonas Persson, som under fyrtio års tid innehaft ett litet torp under Faberholms herresäte, var sedan några år skild från torpet på grund av ålder och sjukdom. I likhet med sina föräldrar hade han hela sin levnad, så fort som han kunde göra nytta för sig, arbetat på herregården. Torpet, som han och hustrun bebott, hade han själv uppodlat, och husen — ett mindre bostadshus och uthusbyggnaden — hade han själv uppfört. För att få använda jorden, som vid tillträdet låg för fäfot, fick Jonas göra fem dagsverken i veckan. Hustrun Sara, som var några år äldre än mannen, hade varit sin make behjälplig med dikning, stenröjning och uppodling av de 6 tunnlanden, som torpet tilldelats.

Nu var Jonas uppsagd från det lilla torpet, och fick av nåd bebo en fallfärdig stuga vid skogsbrynet, men för detta måste hustrun lämna två dagars hjälp i veckan. Jonas var inte mer än sextio år gammal och hustrun sextiofem, men de syntes vara närmare de åttio. Jonas hade fått en svår gikt i benen och gestalten var böjd och svårighet med att gå. Hustrun var sedan många år tillbaka, uppsliten och med vacklande gång. De var nu inhysesfolk, och som sådana mycket fattiga.

De hade fostrat fyra barn, men de tre hade gått bort vid tidiga år. Gertrud, deras enda barn, som fyllt tjugofem år, hade plats i prostgården i en grannsocken, och den goda dottern sände med jämna mellanrum lite slantar till sina fattiga föräldrar. Varje gång hon hälsade på i hemmet hade prostinnan Lager alltid ihågkommit Gertruds föräldrar med både bröd och lite såvel, och det var en stor glädje för både dottern och föräldrarna, då ett-dygns besöket fick göras en gång i månaden.

Det var en kulen novemberkväll, och snön började att falla ymnigt över bygden då Gertrud gjorde sitt sedvanliga besök i det fattiga hemmet. Vinden började att spela i rymden och snöflingorna virvlade i en ändlös dans kring knuten. Fönsterrutorna dallrade och i ett nu tog vinden den ena rutan i sin nyckfulla famn, och strödde glasbitarna omkring. Den förut inte just så varma stugan blev nu ännu mera kall och dyster, någon timme framåt, inte minst därför, att det underhaltiga vedförrådet, bestående av fuktiga pinnar och ris, som gratis erhållits från den närbelägna skogen, inte gav den värme, som fullgod och torr ved skulle ha gjort.

Dotterns första åtgärd blev att insätta ett i hast förfärdigat trasbylte i glasets ställe, och på båda sidor av fönstret påspika några ribbor, som höll det hela samman. Efterhand började det bliva lite varmt i spiselvrån, och nu var kaffet färdigt. Två stora kakor bröd, litet svinflott och en bit fläsk var den förning som Gertrud haft med sig från prostgården, och nu skulle det bliva en festmåltid tillsammans med den kära dottern.

Under måltiden framkastade föräldrarna små diskreta frågor hur det kunde vara med Ola Bryntesson på Lyckåsa. Ola och Gertrud hade haft sällskap under två års tid, och det var väl meningen att så småningom skulle bliva man och hustru. — Jo, nog är det bra med Ola alltid, och han är en både snäll och skötsam ung man, som nu, efter faderns bortgång, tillsammans med modern, Olivia, sköter sitt lilla lantbruk med både kraft och förstånd. Ola har dock inte ännu kommit för att fråga mig om jag vill bli hans hustru. Att Gertrud på sista tiden inte hört av Ola så ofta som tidigare, ville inte dottern tala om för sina föräldrar. Ryktet ville berätta, att en grannflicka till Ola vid namn Ingrid, sökte Olas bekantskap, och att Ingrids mor på alla sätt försökte att föra de unga två tillsammans, enär Ingrids föräldrar voro välbergade. Det var med stor sorg i hjärtat som Gertrud, för sin fattigdoms skull, skulle på detta sätt förskjutas av den vän, som hon skänkt sin varma kärlek.

Tiden gick och Gertrud fortsatte sin tjänst i grannsocknen, och for hem varje månad för att hälsa på föräldrarna. En dag kom det bud till prostgården att moderns hastigt avlidit, och att dottern måste sluta sin anställning, då fadern inte kunde klara sig ensam, sjuk och svag som han var.

Prästfolket förstod alltför väl att dotterns hjälp i hemmet var nödvändig, och fick så Gertrud sluta sin anställning med det bästa betyg i flit, ordning och godhet och rekommendationer utöver de vanliga, som en i allo första klass hjälp. Gertrud skyndade sig nu hem och ordnade med begravning, tröstande sin far så gott hon förstod. Hela huset undergick rengöring, nya mattor vävdes och lades på golven, ved bars hem ifrån skogen, sönderhöggs och blev sommartorr, arbete på herrgården utfördes, som gav bröd, och bärgning. Snart blev det bekant för bygdens folk, vilken utomordentligt duktig och rask flicka Gertrud var, som på detta sätt vårdade sig över sin utslitne far och i övrigt var hon avhållen av alla, som en av de sötaste flickorna i bygden. Gertrud var mycket begåvad, och hon använde mycket av sin fritid att förkovra sitt vetande i skilda ämnen inom lantbruk, hushåll och slöjd.

Det hade nu blivit maj månad och solen hade lockat fram grönt och blom, och det var söndag. Gertrud satt just och läste dagens evangelium för sin far, då en diskret knackning hördes från dörren. — Stig in, ropade Gertrud, och i nästa ögonblick visade sig Ola Bryntesson, något tafatt och försagd. — Välkommen, Ola hälsade både Gertrud och Jonas på en gång. Det var ganska länge sedan. — Ja, nog är det några månader sen vi senast råkades, och mycket har hänt sedan dess. Jag vill först uttrycka mitt deltagande i den sorg ni haft och har. Kära tant Sara, en älskad maka och mor, har avslutat sin långa och tunga arbetsdag. Må hon hava tack härför, och må hon få vila gott i sin tysta jordegrift. — Tack, Ola, för dessa vackra ord, var Jonas svar. Gertrud grät och torkade ögonen med ena snibben av förklädet. — Gertrud, sade fadern, nu får du koka lite kaffe, och hoppas jag att Ola vill stanna en stund och göra oss sällskap med vad huset förmår. — Det vill jag mer än gärna, var Olas svar, och såg frågande på Gertrud, om hon delade faderns inbjudan. Det ögonens svar, som Gertrud lämnade Ola gav honom hopp om att allt inte var förlorat.

Nu var bordet färdigdukat med en god kaffefrukost, och blev denna måltid en vacker återseendets minnesstund efter tunga månader. Nu berättade Ola för både Jonas och Gertrud hur han genom fagert tal nära nog låtit sig förvillas av en grannflicka och hennes moder. Båda hade utlovat ett rikt gifte, om Ingrid, för så hette flickan, träda in i Gertruds ställe. — Jag var en narr, som på detta sätt försökte glömma Dig, Gertrud, för att vinna en obetydlig och förgänglig penning med en flicka, som jag aldrig älskat. Så småningom blev jag mer och mer betänksam, då jag märkte att Ingrid inte alltid talade sanning, och därtill gärna ville leta upp fel på sin rival.

En dag, det är nu en månad sedan, sade jag bestämt ifrån till både Ingrid och hennes mor, att jag aldrig kunde gifta mig med dottern, Ingrid, detta på grund av ovan anförda. Dessutom begagnade jag tillfället att nämna, att jag inte gillade Ingrids koketteri och högdragenhet.

Det blev hårda ord och tårar, och därtill hårdragning, då jag sist hälsade på Ingrid för att säga farväl. Men jag är glad idag att vara fri, och få fråga dig, älskade Gertrud, om du vill bliva min hustru. Och vill jag naturligtvis även fråga farbror Jonas, om farbror inte har något emot att få kalla mig måg.

Farbror Jonas svarade genast, att han inte önskade någon annan svärson än Ola, och han var säker på, att Gertrud inte önskade sig någon annan man än Ola

Gertrud hade av rörelse gått några steg från bordet, och Ola sökte sig nu bort till henne, och väntade med en ynglings hela obeskrivliga kärlek få höra sin älskades ja-svar. Och svaret kom i en omfamning, ett ja och en kyss, som varade minuter. Sen var det svärfar in spe, som räckte ungdomarna sina händer och lyckönskade dem båda, och hoppades, att de skulle få det lite drägligare i livet, än vad han och hans hustru hade haft det. Ungdomarna nickade vänligt till far Jonas, och nu föreslog Ola att få en liten promenad tillsammans med Gertrud.

Hand i hand vandrade de nu genom godsets ägor och bort genom herrgårdsallén, och ut mot kyrkobyn. Många människor mötte de på sin färd, men lade knappast märke till vilka, då de voro så helt upptagna av varandra, sin framtid och sina drömmars mål. Ola ville att de skulle trolova sig till påföljande söndag, och ville gärna att giftermålet skulle ske i oktober. Olas mor, Olivia, hade mer än en gång yttrat, att hennes största önskan var, att sonen skulle få till hustru Gertrud Jonasdotter, för då visste hon att lyckan skulle bliva bofast i det lilla odalhemmet, som snart skulle övergå i sonens ägo. Ola föreslog att farbror Jonas skulle, liksom Olivia, bo och äta hos de nya ägarna till Lyckåsa, och detta till död-dagar. Gertrud tyckte att detta Olas förslag var mycket vackert, en morgongåva, bättre än någon annan, och de ville båda göra allt för sina föräldrar så länge de levde.

Påföljande söndag blev det en liten trolovningsfest på Lyckåsa, och någon nära släkting, jämte prosten Lager med maka, ägarna till Fabersholm, ryttmästare och fru Faber, var då inbjudna. Gertrud och hennes far, den gamle trotjänaren och torparen, fick nu för första gång åka i fjädervagn, efter två bruna hästar, tillsammans med sitt herrskap till Gertruds blivande hem.

Dagen blev mycket lyckad och både prosten Lager och ryttmästare Faber höllo varmhjärtade tal till ungdomarna, önskade dem allt gott, lycka och framgång i det äktenskap, som de snart skulle invigas uti.

Olivia Bryntesson, Olas mor, och Jonas Persson, Gertruds far, gräto av glädje för den lycka, som skulle följa deras barn.

Det blev så bestämt att bröllopet skulle äga rum den förste oktober, enär Ola behövde hjälp både ute och inne med gårdens skötsel. Olas mor var ganska utsliten, och hade svårt att klara av de göromål som tillkom henne, varför Gertrud var mer än välkommen; ju förr ju bättre.

Nu fick Gertrud bråtta med att göra sin hemgift färdig. Visserligen var en hel del iordningställt under de senaste åren, men mycket återstod ännu.

Sin plats på herregården behöll hon de månaderna som var kvar till giftermålet. På kvällarna, och delvis på natten, skulle de mera personliga arbeten utföras. Dessutom skulle fadern ha sin mat och i övrigt sin tillsyn.

Dagen för bröllopet var inne och detta hölls på Faberholms herregård och bekostades av dess ägare, ryttmästare Erik Faber och hans maka.

Ett stort antal släktingar och vänner till båda kontrahenterna, och godsets alla tjänare voro inbjudna.

Prosten Johannes Lager med prostinna, Gertruds förra arbetsgivare, voro inbjudna, och förrättades vigselakten av prosten, som höll ett vackert tal till brudparet, där han särskilt poängterade dessa båda ungdomars varma och rena kärlek för varandra, deras flit i arbetet hemma och borta, deras omtanke om föräldrar, redbarhet och vackra föredöme, och sist men inte minst deras levande Gudstro i livets alla skiften.

Vid den bröllopsmiddag som följde höll, bland andra ryttmästare Faber ett mycket hjärtligt tal till det unga brudparet, där han framhöll brudens mycket vackra egenskaper, hur hon alltid, redan som liten flicka, varit ett föredöme för många. Flit och ordning, artighet, vänlighet o gudsfruktan var några av de egenskaper hon ägde. För sina föräldrar var hon allt, en solstråle, som värmde och lyste. I tjänsten, här på herregården, har hon varit en av dem, som vi alla tyckt om. Av kamrater var hon avhållen, som få. Av alla var hon älskad. — Brudgummen Ola Bryntesson, känner jag mindre personligen, men har det vittnats av många, att han är värdig sin kära Gertrud. I likhet med bruden har han arbetat på jordens torva, den, som föder oss alla, och han är där Ni båda skola arbeta Eder trötta, men där Ni också skola hämta krafter, glädje och tillfredsställelse. Må Ni båda få äga livets högsta gåva, hälsan, och må det gå Eder väl i Edert kära Lyckåsa.

I detta sammanhang vill jag och min make gärna tacka Gertruds far, Jonas Persson, för de många trägna arbetsåren, först i min faders tjänst här på egendomen, och sedan under de tjugofem år jag varit ägare till Fabersholm.

Detta tack och detta erkännande är även ägnat Jonas Perssons hustru, Gertruds mor, Sara. Båda har Ni, så länge krafterna räckte, gjort ett gott dagsverk, trogna i allt. Minnet av Eder hänsovna maka och mor är ljust och vackert.

Så vill jag och min maka gärna överlämna till bruden ett antal Daler silvermynt, inlagda i denna sammetspung, som bröllopsgåva. Gåvan må gärna räknas som en erkänsla för det arbete Gertruds föräldrar utfört här på godset, och må beloppet bliva en del av den hemgift, som Gertrud överför till sitt nya hem, dit Gertruds far går en tryggad ålderdom till mötes.

Det halländska ryttmästarparet blev mycket applåderat för visad välvilja mot underlydande, och godsägarens aktier steg betydligt ibland folket.

Bröllopsfesten varade långt in på kvällen, och alla kände att kärlek och godhet förenar fattig och rik. Makarna Gertrud och Ola Bryntesson fick leva tillsammans under många lyckliga år, och i äktenskapet fingo de sex barn, fyra pojkar och två flickor, alla skötsamma, och till nytta och heder för sitt land.

(Forts. fr. sid. 1)

storier. Många var de villebråd som bitit i gräset för hans förskräckliga mynningsladdare. Det allra mesta jag hörde Janne skjutit på en och samma jaktdag var tretton harar och en räv. Och detta var utan hund!

Gamla bybor berättade att Janne var säker skytt, men hans utläggningar om lyckade jakter var med all säkerhet till stor del frukter av hans fantasi. Men roligt var det att lyssna på honom.

Så småningom orkade Janne inte föra sin skottkärra framför sig då han gick till Knäred. Han blev alltmer hopsjunken och gick med små stapplande steg. Men lämna Laxhult och sitt hem ville han inte, även om han och Hilda kunde levt gott evad ekonomin beträffar.

Icke utan grämelse åsåg Janne hur hans forna jord blev vanskött, hur den utomordentligt vackra skogen, som han var så rädd om, avverkades i stor skala. Även Jannes och Hildas far var medveten om vad skogen skulle komma att betyda. Det vittnade de utmärkelser han fått av skogsvårdsstyrelsen.

En dag fanns Janne inte mer. Hilda blev ensam kvar i de förfallna husen. Mycket motvilligt flyttade hon in i ett renoverat hus intill den gamla gården. Någon längre tid bodde hon inte där. Ensamheten blev kanhända henne övermäktig. Efter en tids avtynande avled även hon.

På den sedvanliga auktionen efter Janne och Hilda fanns en myckenhet av gamla saker, vilka väckte stort uppseende. Bland annat fann man en fin gammal väggbonad, som nu pryder en av väggarna i Knäreds ålderdomshem. Stor sortering av träskor fanns också. Janne använde under hela sitt liv enbart träskor, vilka han lagade med brädbitar, då de var nerslitna. En mångfald gamla saker fann lätt köpare. Alla dessa primitiva redskap för jord och hushåll var resterna av ett bondehem för en generation sedan. Nu finns det inget kvar. Kanhända endast några av Jannes gamla träskor som ansågs värdelösa och slängdes i en vrå i den förfallna gården.

Nu står skogen hög och tyst kring husresterna. Snart är förödelsen fullständig. Ingen kan hindra tidens tand att förinta Jannes och Hildas gård i Laxhult.

Det är bara snödropparna som varje vår på nytt sticker upp och ger lite liv åt den mossiga trädgården där barn en gång smög från träd till träd på jakt efter äventyr.

I skogens fridfulla sköte...

En sydhalländsk torpare

Ute i de halländska skogsmarkerna hittar vandraren ofta stenrös och murrester av gamla torpstugor. Kanske några gamla aplar också minner om att här bodde en gång för länge sedan människor, här sprang barfota barn och lekte, här surrade spinnrocken och slog vävstolen under mörka vinterdagar. Här bodde och levde fattigdom och nöd.

Ett ungt par, oftast en dräng eller piga, slog sig ned i ljungmarken, brände, röjde, odlade. Byggde i enklaste slag ett boningshus och ett skjul för djuren. Men de flesta dagarna fingo de arbeta hos bönderna ute på slättbygden. De hade sina dagsverken och dessutom måste de ha pengar till så mycket som skulle till. Torparklassen har många heroiska livsöden — blott få äro kända.

Detta är historien om en sydhalländsk torpare som lämnat ett minne efter sig i bygden.

Per Pålsson var född i Södra Rörum, Skåne, år 1829. I unga år "emigrerade" han till Halland och tjänade dräng på Andersfälts gård, Eldsberga. Här träffade han en ung smålandstös, som vandrat ned till Halland för att söka tjänst och försörjning. Hon hette Matilda och var från Angelstad. Det blev bra som det heter mellan de unga tu och så gällde det att gifta sig och sätta bo. Båda ägde mycket litet av jordiska ägodelar. Knappast mer än en god vilja, gott humör och vana att arbeta. Nu ville det sig att ett ledigt torp stod till buds på Brostorps gård, Veinge. Brostorp ägdes den tiden (det var i början 1860-talet av häradshövding Fredrik Tonnérhjelm, smålänning till börden och tillhörig Ljungby domsaga. Hans namn har kommit att fortleva som upptäckare av Kristina Nilsson, den världsberömda småländska sångerskan).

Per och Tilda voro verkliga arbetsmänniskor men man var den tiden ytterst orolig när s. k. obemedlade utsocknes in i en bygd. Någon fällde yttrandet: "Har vi inte tillräckligt med tiggare i Veinge, utan vi ska ta in en ny." Det låter hårt och frånstötande för våra öron. Någon "tiggare" blev sannerligen inte Per Pålsson. Han var visserligen liten till växten men fast och seg och utrustad med en enastående energi — eller kanske vi ska säga ihärdighet. När det gällde att rothugga träd, röja, odla, gräva upp och transportera stenbumlingar var Per något av en specialist. Det blev också hans stora livsintresse.

På 1880-talet bodde här en kapten Borglin, som också var livligt intresserad av odlingsarbetet på gården, d. v. s. han begränsade sig till passiv åskådare. Men han följde ibland odlaren Per Pålsson varje dag och stund, så att denne till sist blev alldeles utträttad av karlens prat och kommenterande. Han visste till slut ingen annan råd än att kasta jordskoporna mot den envise följeslagaren. Då äntligen avlägsnade sig kaptenen. Brostorps lilla herrgård (åkerjorden omfattade på den tiden 200 tunnland) bytte rätt ofta ägare. Under tre år (1876—79) hette gårdens ägare också Per Pålsson, liksom vår torpare, vilket ibland kunde orsaka lustiga poänger. Efter patronen-namnen kom en Berg von Linde. Han var av tysk börd och på sitt sätt en ideellt lagd man — han var varmt religiös och därtill nykterhetsivrare och såsom sådan prenumerant på och propagandist för "Arbetarens vän", en tidning som utgavs av predikanten C. O. Berg och hade till motto: Nykterhet, sedlighet, gudsfruktan.

Berg von Linde fruktade den underliga rörelse som kommit in i landet och kallades socialism, den ville ju göra arbetsfolket upproriska mot sina husbönder. En gång när han var och hälsade på Per på torpet fick han se ett nummer av Stockholms-Tidningen, som han misstänkte vara radikal och rabulistisk, ligga framme. "Jasså", sa han "du håller dig med den rackartidningen. Den ska du inte ha. Du ska i stället ha Arbetarens vän". Per var en lugn och sansad människa, mycket måttlig med brännvinet, så gott som absolutist. von Linde ansåg Per vara en man efter sitt sinne och en glädje för fäderneslandet. När nu Per inte ville eller hade råd att hålla "Arbetarens vän" fick han till skänks både denna och annan lämplig litteratur. Han visste att hans torpare var glad för läsning.

Det var mycket gårdsarbete — man levde ju också före maskinernas tid. När skördetiden kom syntes sju par ute på sädstyckena för att meja och ta upp. Det kunde vara besvärligt med bärgningen. År 1868 var en våt, sur höst. Ägaren fick då idén att torka säden inne på logen medelst eld. Men det blev eldsvåda och uthusen brunno ner.

Per fortsatte oförtrutet sin odlargärning. När han på 1860-talet övertog torpet var åkern bara en plätt omkring husen. Backarna omkring bar ljung omväxlande med busksnår, men i dalsänkan fanns kärr — odlingsbar men vattensjuk jord. "Fly" kallade man det. Det ena tunnlandet åker lades till det andra. Bostad, stall och lada var inrymt i ett hus. Huset såg gammalt och en smula ruggigt ut. Bostaden bestod av kök, stuga och kammare. Golvet var av kullersten. En gammal s. k. uteliggare av gjutjärn fanns i stugan. I köket hade man öppen eldstad. Vardagen var slitsam och kosthållet i enklaste laget. Potatis och sill, mjölk och mjölgröt var vardagsmat. Sillen köptes valvis (1 val = 80 stycken). Kaffe vankades bara om söndagarna.

Per och Tilda hade fem barn: August, Gustav, Maria, Fritiof och Karl. Barn med gott gry och vana att reda sig själv, födda med arbetshåg. När de gått fram för prästen tog de plats ute på slätten och reste sedan till det stora framtidslandet väster. Det var i den stora torparfattigdomens och amerikafeberns dagar. Den yngste Karl, var den ende som blev hemlandet trogen som det brukade heta.

Per fick en husbonde som sålde torpjorden och den nye ägaren drog in denna för eget bruk. Detta hände 1892. Per fick nu flytta ett stycke längre bort i vildmarken, bygga samt börja odla ett nytt torp. Han var nu 63 år, men trots åldern och slitet spänstig som en ungdom. De yngsta pojkarna hjälpte honom att resa de nya husen, liksom att röja till ny åker. Omkring den nya torpstugan var det bara fäladsmark med tuvor och moras, undantagandes en liten gräsplätt. Nu var Per torpare under Östergård och öringebo. Bröderna Lars och Per sa: Vi har jord tillräckligt som vi har, här kan du bo och odla som du vill mot att du gör några dagsverken om året när det är som värst brått. Per Pålsson kände till Öringe bönder förut. De hade sin fäladsmark strax intill. Till en början var den allmänning. De hade sina kor och får häruppe och herdar som vallade dem. Herdarna ("hyrarna") voro pojkar eller flickor i skolåldern. De voro mästare i att blåsa i lur. "Det var ett sådant tutande utåt igenom", berättas det. Sen blev det laga skifte, lantmätaren kom och Per var med i tre veckor och satte gränskällror. Han var så duktig på sådant, tyckte man.

Så gick åren. Alla barnen utom Karl, den yngste hade rest över "pölen" och med vilja och energi som de förde med från det gamla landet, slog de sig fram bra.

Per levde enkelt och sunt. Pojkarna hade följt faderns exempel. De arbetade och slet på byggen, i skogar, på farmar i det vidsträckta fjärran landet. Men de satt sällan eller aldrig på "saloonerna", de sparade och planerade och tänkte på sina fattiga föräldar hemma i Sverige. Som de slitit och kämpat i en ond och vrång värld var det en skam att inte sörja för att de gamla fick en trygg ålderdom. Det ena pengabrevet följde det andra — de visste här väl far och mor behövde varje krona. Det blev också allt bättre ställt på det nya torpet. Alla som

Denna artikel om en sydhalländsk torpares liv bygger på anteckningar och skildringar av dennes barn Karl och Maria Persson. Maria dog nära 91 år gammal i fjol. Torparens närmaste släktingar nu är syskonbarn bosatta i USA samt kusiner till barnen bosatta i Hamneda.

kom dit såg beundrande på Per Pålssons odlings- och stenbrytargärning. Ja, nog var här sten alltid. Hundratals lass som blev gärden och rös. Men här fanns också bärande mylla. Ur vildmarken växte bröd. För varje år växte tegarna.

Men Tilda, Pers hustru, var också ett fruntimmer av bästa småländska virke. Hon spann, stickade och framför allt vävde — vävde de vackraste golvmattor för att inte tala om allt annat. Kanske tog hon det litet häftigt — hon var mer temperamentsfull till sin natur än maken.

Kalle, yngste sonen, fortsatte att bo hemma hos föräldrarna. Han var duktig i arbetet (samt skojfrisk) och livligt efterfrågad inte bara i bygden också "längdan ifrån" och hade fullt knog som jordbruksarbetare. Dessemellan såg han till hemmet. Han fick med tiden stå helt för det. Den gamle Per brydde sig allt mindre om sådd och skörd, han gick helt upp i sin odlargärning. Om sommarmorgnarna var han uppe tidigt med solen och bröt sten och grävde.

Under den kallaste årstiden och vid regnväder snodde han ihop potatiskorgar av en. Korgarna fick en strykande åtgång. Han fyllde 70, 80 och 90 år — alltjämt i den trägna odlingens tjänst. Han var också socknens mest berömde man, den lille anspråkslöse och något tystlåtne torparen.

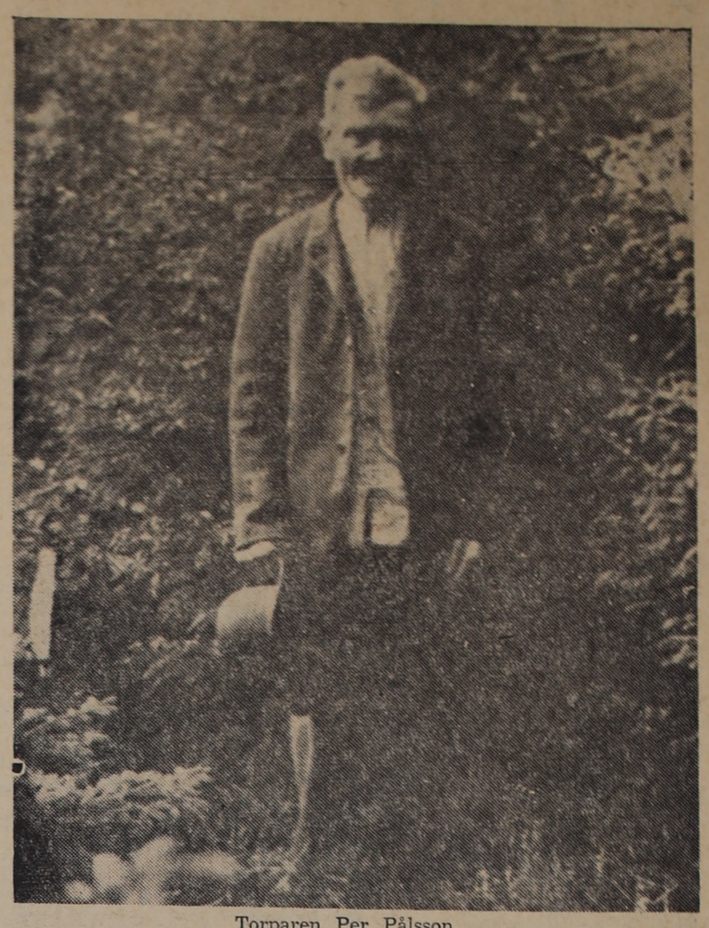
Folk kom dit och tittade på åkern han skapat — de förundrades och beundrade. Själv tyckte Per att det inte var så märkvärdigt. På söndagarna satt han som en bild av stilla andakt och söndagsfrid och läste bibeln eller annan uppbyggelsebok. Han talade inga tungomål, gjorde inga utläggningar, förde ingen teologi till tals, men han var en stilla, försynt och djupt religiös man. Hela sitt liv hade han varit glad för läsning. Kalle köpte hem böcker från bokauktioner uppe i kommunalrummet. Per läste det han tyckte var något med. Tidningen Svensk-Amerikanaren kom punktligt och lika intresserat läste han vad landsmännen därute hade att förtälja, antingen det var nyheter eller berättelser. Ludvig Jönsson, kommunalordföranden, ordnade så att Per fick pris från Hallands läns hushållningssällskap för odlingsflit. Och så kom han i tidningarna när han fyllde sina år. Vid det laget var pojkarna i Amerika välbesatta karlar.

Men då hade hans trogna maka vilat från sitt verk sedan tre år tillbaka. Mitt under brinnande krig hade hon slutat sina dagar.

I Maria hade de haft en god dotter. När modern hade blivit sämre till hälsan hade hon offrat förtjänstmöjligheterna i dollarlandet och sin plikt likmätigt rest hem till de gamla föräldrarna för att vara dem till hjälp på ålderdomen. Åren rullade hän och Per fortsatte att odla. Folk häpnade — det var järn i den gubben. 93 år och stod i med järnstång, spade och slägga. Men så var det en stor och tung sten han skulle flytta bort i en stor jordhåla. Han tog väl i litet för hårt den gången — trots att han alltid varit lugn och aldrig förivrat sig. Hur som helst hans järnhälsa var förbi sen dess — han blev aldrig i riktig kondition igen. Någon fysisk skada kunde inte konstateras, men magen krånglade och annat stötte till. Folket trodde fortfarande att han, socknens ålderman skulle bli 100 år. Ännu gick några år. Men den våren då Per var på väg mot sitt 97:e år försämrades han och snart stod det klart för Maria och Kalle att fadern inte hade långt igen, att hans livs långa dagsverke var slut.

Så gick Per Pålsson, som brutit upp så mycket mark, byns främste och siste odlare och torpare ur tiden. Lugnt och stilla som han levat och verkat. — Man skrev år 1925.

Torpet friköptes. Kalle, sonen som blivit hemma i Sverige, övertog det helt. Han slutade sina dagar där 1952, 74-årig. Dessförinnan hade bröderna i Amerika gått ur tiden, och i fjol avled Maria, den sista av syskonskaran, nära 91 år gammal. Såväl Kalle som Maria voro ogifta.

Torparen Per Pålsson.

Av CHARLES

Lite bygdehistoria . . .

(Forts. fr. sid. 7)

var enastående maktpåliggande och drygt. Den kokades i stora brygghusgrytan, och till att passa den, vid en fotogenlampas sken, lita nog Mor bäst på sej själv. Det hände nog att vi ungar förpassade oss ditut när vi tyckte den kunde vara färdig, för att få en smakbit om det turade sej, och de' var mums de'. Till julmattn hörde ost, men den köptes inte, den skulle vara av eget fabrikat och gjord på hösten medan korna ännu gingo på bete. När vetebröd och kakor bakats, och drickat bryggts, då var det väl inte långt till julafton, när man skulle julbada. Det gick till så som en gubbe i Radion sa' nyligen, att hela familjen, en efter en bada i bykekaret i brygghuset, "antingen det behövdes eller inte". Och så var det julafton, ibland med julgran, och ibland utan, med lampan tänd och sprakande brasa i stugan, och doft av god mat och dryck från köket. En högtidlig känsla av att vara ren och helgdagsklädd. Några julklappar vankades i egentlig mening ej hemma när vi var små, förr än störstsyskonen varit borta och till julafton kommo hem, med någon liten överraskning i väskan, åt såväl stora som små. Far läsande julevangeliet, och Mor vid spisen rörande i gröten, och sång och orgelmusik. Sådan var julaftonen. Och juldagen ibland hela familjen åkande till julottan. Kanske inte fina, men välklädda, och när det var som turligast ackompangerade av bjällerklang, bjällerklang . . . . ., väl nerpackade i fäll o. filtar, och med snön från träd o. grenar yrande om, både åkande, och om små raska pållar.

En Julaftonsdröm

Av HILDING STRANDH

Det var julafton. Sen julafton. Snön föll i täta flingor. Nordanvinden tjöt i knutarna. Men ändock tyckte Curt Waldemar att julen inte var som förr. Visserligen var hemmet sig likt. Julgranen stod på plats och både från den och ljusen på bordet lyste det på samma sätt som det gjort varje jul. Men mitt i det hela var det ändock något som fattades. Något som gjorde julen mindre angenäm. Curt Waldemar hade blivit änkeman och detta var hans första ensamma jul. Hans kära Solveig var borta. Hon som varit hans allt i åren som gått. Då Curt och Solveig inte haft några barn hade de blivit så mycket mera beroende av varandra och den kärlek som band dem samman. Men nu var hon borta. Det var detta ödesdigra fakta som gjorde att Curt inte längre med samma förväntan kunde se fram mot julen. En jul utan Solveig blev för honom ingen jul.

Visserligen hade Curt vänner. Trogna vänner som på allt sätt sökte förljuva livet för den ensamme mannen. Inte ens denna julafton hade de glömt honom. Curt var nämligen nyss hemkommen från julaftonsfesten hos Agne och Märta. Det hade varit hur angenämt som helst. Mat och dryck hade han fått, både god och riklig. Till och med julklappar hade han förärats. Men när han nu kommit hem till sin ensamma lägenhet och sett Solveigs stora porträtt på pianot omgärdat av deras gemensamma bröllopskort, ja, då hade Curt inte långt till tårarna, trots att det var jul och glädjens högtid.

När Curt tagit av sig ytterkläderna hade han alla ljusen och satt sig i en av fåtöljerna trots den sena timmen. Han kom sig inte för att gå till sängs. Oupphörligt sökte sig hans tankar ut till kyrkogården där hans Solveig sov sin sista sömn ovetande om rum och tid, ovetande om att just nu genomled hennes Curt en av de många svåra stunder som ingen annan än han själv kunde begripa, om han nu gjorde det.

Men medan han nu halvlåg i fåtöljen upptagen av sina egna funderingar om allt som varit men inte var kom trötthet och lade sin befriande hand över den ensamme mannen. Mot den hade han ingen makt. Han slumrade till. Men någon riktig sömn blev det inte. Hjärnan hade inte hunnit koppla av alla enerverande tankar. Den tycktes arbeta även i sömnen.

Det var då han ryckte till ptan att vakna. Som av en osynlig hand öppnades tamburdörren: Svetten pärlade i pannan på Curt. Vem kunde så omärkligt öppna ytterdörren, som han bestämt visste med sig att han låst? Det verkade obegripligt, för att inte säga övernaturligt. Men dörren öppnades och stängdes och en kvinnogestalt blev synlig. Curt såg förvånat på den inträdande som stannade mitt i dörröpningen till rummet där han satt.

Plötsligt hörde Curt en röst. En röst som lät bekant men som han ändock inte hört på bra länge.

— Känner du inte igen mig? frågade kvinnogestalten, med ett tonfall som musik för hans öron, så mjuk, innerlig och nära.

Curt gnuggade ögonen. Tog sig omedvetet för pannan. Såg och såg, men visste inte om det han såg var dröm eller verklighet. Men hans reaktion var brinnande.

— Du här . . . hos mig . . . Solveig, min kära . . . men du är ju död, stammande han.

— Är jag? För världen kanske, men inte för dig, hoppas jag, svarade gestalten som var en direkt avbild av hans egen Solveig.

— Du har rätt! För världen . . . för alla människor . . . men inte för mig! Du kan ALDRIG dö från mig! Välkommen Solveig, och god jul, kära du, sade Curt och hans ögon lyste av inre glädje, för nu visste han att det var jul, verklig JUL som förr om åren.

— Tack, detsamma kära Curt! svarade gestalten, — men ska du inte ge mig en välkomstkyss? fortsatte Solveig medan hon fortfarande stod kvar i dörröppningen.

Då återvann Curt sin sans efter all den överraskning som bemäktigat honom. Med ett par långa steg var han över golvet och framme hos Solveig. Kärleksfullt slog han sina armar om hennes liv kysste henne lika innerligt som nygifta blott kan göra. Och i den stunden visste Curt att det verkligen var Solveig han hade i sin famn. Att hans döda maka kommit igen för att som förr fira jul med honom.

Men plötsligt stod han ensam med händerna i fria luften som i ett famntag. Det blev för mycket för Curt. Som en berusad raglade han tillbaka till sin fåtölj. Där satt han förstummad och slagen med häpnad en lång stund. — Solveig, var är du? Solveig, ropade han i ensamhetens vånda. — Här är jag! Ser du mig inte? undrade rösten.

Då såg Curt igen att han såg. Såg Solveig i köket, rörande sig lika hemvant som förr. Han stirrade på henne utan ord. — Vi ska väl fira jul gemensamt, inte sant? sade Solveig, — och vad vore julen utan mat? Sitt du nu kvar, så gör jag i ordning och så äter vi tillsammans precis på samma plats som förr om åren. Du tycker ju om mat, eller gör du inte? — Jag tycker om dig och då tycker jag om din mat också. O, Solveig om du visste vad glad jag är för att du kom, mumlade Curt från sin fåtölj.

Sedan minns han ingenting på en lång stund. Men julbordet såg han och rätterna åt han, även om han inte kunde begripa varifrån mat och dryck kom. — Det smakar bra kära du, men var har du fått maten från? Jag hade ingenting köpt hem. Jag vart ju bjuden bort till Agne och Mätha. — Just det älskling, och när du var där handlade jag hem, svarade Solveig hur naturligt som helst.

Men Curt begrep ingenting. Affärerna var absolut stängda, tänkte han. Men vad betydde den frågan nu. Han hade ju allt både jul, mat och fest, en fest som bara Solveig kunde ge honom.

— Stannar du kvar hos mig nu? frågade Curt när han efter en god stund, mätt och lycklig åter tog plats i fåtöljen.

— Jag är alltid hos dig, käre Curt, var du än är. Jag är alltid vid din sida precis som förr. Jag vet att jag måste vara det. Men du ser mig inte. Det är bara i kväll, nu på julafton, du ser mig. Men jag är alltid hos dig så länge du vill.

— Jag VILL alltid, svarade Curt. Det finns bara du för mig, det har jag sagt och säger till alla som vill höra på . . .

— Jo, men då är ju allt bra. Vad sörjes du för? Du har ju alltid mig. Vi är ju ETT. Jag lever i dig och du i mig, följaktligen kan jag inte dö så länge du lever, Har du inte tänkt på det, käre Curt?

Då förstod Curt att han inte var ensam. Att han aldrig kunde bli ensam. Med ett leende tog han hennes hand i sin.

— Du är min, bara min, och vet du vad. Du kan aldrig bli någon annans, viskade han i det ett leende lyste upp hans bleka ansikte.

— Du har rätt Curt, tänk på det i dina svåra stunder så går allt så mycket lättare. Men nu måste du sova. Natten är redan långt liden.

— Sent, vad gör det när du är hos mig, förresten är det bara julafton en gång om året, viskade Curt.

— — — — —

Utanför fönstret tindrade stjärnorna. Snöfallet hade upphört. Stormen hade bedarrat. På bordet hos Curt hade ljusen brunnit ner och slocknat av sig själv. De sista glöden i den öppna spisen hade falnat. Julaftonsnatten sänkte sin frid över rummet där Curt fortfarande satt kvar i sin fåtölj och sov. Men nu var sömnen lugn och djup. En stilla frid lyste från hans ansikte. Julaftonen hade blivit vad han önskat, precis som så många gånger förr.

Jul

Vår julhögtid är åter här
med gran och tända ljus.
Den frid och glädje till oss bär
till varje hem och hus.

Betlehems stjärna lyser än
kastar sitt ljus över världen
för varje jul den tänds igen
leder oss alla på färden.

Jesusbarnet på krubbans halm
är julens höge gäst.
Och tempelklockors helga malm
de kalla oss till fest.

Störst julens glädje är ändå
för den som endast anar
för liten fot som böjs på tå
för barnablick som spanar.

Julkvällen våra tankar tar
minnena komma så nära.
Barndomshemmet med mor och far
minnen så glada och kära.

När juleljusen brunnit ner
och tystnaden sig sänker
du knäpper händer stilla ber —
Tack Gud för allt Du skänker.

Mimmie Bergh-Johansson.

Allmogekonst som försvunnit med åren

Julbonaderna var onekligen ett bildmaterial, där i äldre tider både stämning och ett visst religiöst inslag gjorde sig påminda. Det dåtida enkla byggnadssättet med sina s. k. "bålastugor" och ryggåstugor fick med åren en patinerad färg av sol och rök. På 1800-talet kom en ny typ, benämnd "höstuga", där taket nedsänktes och bildade plant tak. Dessa underhölls genom att man för julen skurade dem med vit sand och sammanflätade halmviskor. Detta gav ganska bra resultat. Efter detta mödosamma arbete på de nakna båleväggarna och snedtaken, uppburna av kraftiga takåsar, kunde stugan få ett åtskilligt fördelaktigare utseende. För att huset ännu mer högtidsbetonat — om man hade råd till det — brukade allmogemålarnas alster tagas upp ur kistorna och hängas på de sluttande taksidorna och på gavelröstena.

Där kom på bonaderna österlandets konungar ridande med kronor på huvudena och skänkte sina gåvor åt den nyfödde Frälsaren. Där fanns andra bilder med allmogens alldagliga klädsel. Särskilt framställdes kvinnorna, och där gavs belysande exempel på deras klädsel. Även vävda rödlakansräckor lades på väggfasta soffor och bänkar. Vita, vackra flätningsarbeten, utförda av kvinnorna och benämnda "trär", uppsattes på takåsar och hyllor och förhöjde ytterligar julstämningen. Man skulle kunna säga, att bonaderna var julhögtidens festkalender i färg.

Den tidens allmoge kunde förfärdiga sådana alster, som sedan sentida ättlingar har beundrat. Låt vara att de var av en ganska enkel beskaffenhet.

Bonadsmåleriet har på senare år väckt ett allmänt intresse. I "Årsbok för Kulturen i Lund 1955" behandlade Sven T. Kellberg och Johannes Lindblom ämnet om bibelns betydelse för detta måleri. Därtill är boken fullspäckad med olika bonadsbilder, som har insatts med anpassning till bibelordens förklaring. Det är ej någon historia om bonadsmåleriet utan om bibeln i dess helhet. Det är ett rikligt material bonader som använts, däribland flera kända från Halland. Det finns inte många alster kvar i de trakter, där bonadsmålarna haft sin verksamhet. Numera har muséerna runt om i landet fått verken i sina ägor. Den nya generationen satte inte så stort värde på dessa intressanta målningar. Nya bostadstyper med "lägre till tak" och en annan stil på möblerna har gjort att dessa bonader inte passat in i miljön.

I detta sammanhang skall jag nämna någon av de äldre, som levde fram till sekelskiftet, hur de höll mycket av sina bonader, som de haft under årens lopp. De ville inte slumpa bort dem medan de levde. Så var det med "Gumna Annika" i Högaholma, Hishult. Hon kallades så, ty hennes fader hade hetat Gudmund. Hennes stuga låg i en lycka i den östligaste delen av byn. Stugan var uppförd av plankväggar med bjälkar i taket och hade ganska små fönstergluggar. Invändigt fanns inga tapeter eller andra "nymodigheter". Däremot var stugan fullspäckad med påklistrade pappersbonader, som troligen var utförda i Småland. De lär ha haft större värde än hela stugan. En okänd person från Halmstad ville köpa hela stugan vid sekelskiftet för att tillskansa sig bonaderna från väggarna. De mycket dekorativa bilderna var komponerade efter bibliska förebilder. Något köp kom dock ej till stånd, och allt fick sitta kvar till dess Annika dog år 1912. Alla de vackra målningarna gick till förgängelsen, när hennes stuga revs. Det enda, som kunde räddas, var en bonad på c:a 30 cm bredd och 10 m längd, som satt överst vid taket. Den var ej fastsatt utan kunde tagas lös och såldes sedan på auktion för 6 kr. I andra hand köptes den av muséet i Kristianstad för 18 kr. Så berättar Adolf Svensson i Högaholma.

Ytterligare en vacker bonad.

Albertina Johannesson f. Johansson, född 1869 i Norr Össjö n:r 5 och bosatt i Hälsingborg berättar om Ingvar Nilssons ryggåsastuga i n:r 2 Kornhult, som låg på d. s. k. Bolet, där flera gårdar låg tillsamman i äldre tid. Hon yttrade: Jag minns så väl hur denna stuga var prydd med flera vackra bonader. Efter mätningen 1881 blev bland annat Ingvar ålagd att utflytta och därmed försvann både ryggåsastugan och bonaderna. Även Sven Persson i samma by ägde en bonad målad på väv med många stora mörkklädda figurer. Denna följde dock med när han utflyttade och fanns kvar till 1906 då den efter båda makarnas död såldes åp auktion. Sådana bonader fanns säkerligen på sin tid i de flesta allmogehemmen, men de flesta har gått till förgängelsen.

Annorlunda var det när eldsvåda brutit ut och härjat ryggåsastugorna. Då har förutom byggnaderna många värdefulla bonader gått upp i rök. En sådan förlust förekom i angränsande by, Källstorpsbygget vid smålandsgränsen. På förmiddagen den 7 augusti 1897 hade Bengt Andersson och hans hustru Elna Jönsdotter varit upptagna av att bärga råg. Maken skulle senare på dagen på begravning efter skräddamästare Sven Froedsson i Tränget. Under hans bortovaro inträffade något ödesdigert, åskan slog ned i deras ryggåsabyggnad. Endast hustrun och en son och en 9-årig flicka — Jenny — var inne

Blixten snuddade vid flickans fot, slog i väggen och strax var allt övertänt. Sonen Sander försökte förgäves släcka elden med vatten. Endast ett par kistor kunde räddas, allt annat blev lågornas rov. Denna ryggåsastuga med häbbare som på "stackarebjälken" hade inskurit årtalet 1777 var av ganska god kvalitet, omtalade sonen. Med de vackra och värdefulla bonaderna — med t. ex. Jesu intåg i Jerusalem som motiv — och långa räckor av "träar", som fanns i deras hem, gjordes en stor förlust i kulturhänseende. Dock bevarades en bonad av profan karaktär, dekorativ, 50×400 cm i storlek och utförd på papper. Beträffande färgen dominerar blått och rött. Bonaden var uppdelad i smårutor med plommon och stjärnliknande bilder samt avdelad med två längsgående bårder i mitten. Bonaden låg troligen i en av kistorna, som blev räddad. Vid olyckan var det redan bestämt, att en mera tidsenlig byggnad skulle uppföras, men den gamla byggnaden skulle få stå kvar. Även här hade dykt upp en halmstadsbo med stort intresse för stugan. Han hade till och med uppgjort en ritning över ryggåsastugan med därtill hörande häbbare. Om den ej brunnit ner hade den med säkerhet blivit flyttad till annan plats.

Av
Zander Jacobsson

En månad efter eldsvådan, den 7 sept., fick Bengt Andersson tillstånd av Hishults brandstodsbolag att uppbära 1.333 kr. och 30 öre för sina nerbrunna gårdsbyggnader. Bonadernas värde var väl ålls inte medräknat.

Flera sådana olyckor om åsknedslag inträffade, men dessa skall vi lämna och i stället ägna oss åt bonadsmåleriet.

Vilka är då förebilder till dessa bildverk, som gav religiösa stämningsbilder åt den tidens allmogefolk eller kanske mest åt de mera uppburna borgerliga ståndena? Det framgår, att den, som spred bonadsmåleriet till södra Halland, var förre soldaten Nils Lindberg, som skulle vara född i Vittsjö i Skåne 1719, (enligt N. Strömbom) men efter soldattiden bosatt i Södra Unnaryd i Småland som bonadsmålare omkring 1740. Denne Lindberg skulle ha varit mycket ute som vandrande gesäll. Hans vägar sträckte sig genom södra Halland ner till Skåne. Givetvis har han efterlämnat bonader i den sydliga delen av Hallad och även i Örkelljunga. I Grytåsa fanns en bonad från år 1765, som hembygdsföreningen har förvärvat. Det kan möjligen vara ett av Nils' arbeten. Det ger en antydan om, att han skulle fått en efterträdare i Knäreds socken någon gång på 1770-talet, men vem är denne? Däremot är det mera säkert att Lindbergs maner upptogs av Nils Svensson i Gyltige. Han är en föregångare till den s. k. "Gyltige-skolan", och hans verk daterar sig mellan 1758 och 1780.

Nils var en framstående bonadsmålare och arbetade sig fram till en ledig och självständig stil med större variationer. Tomrummen på bilderna utfylldes t. ex. med olika blommor. Han efterträdare blev sonen Johannes Nilsson, som fadern utbildat och som sedan blev en av de mest framstående bonadskonstnärerna. Hans levnad sträckte sig mellan 1756—1827. Med honom började en ny bo- inte förrän i slutet av 1700-talet. Så skriver Albert Sandklev och Nils Sandberg i Vår Bygd 1932.

Johannes Nilsson började kring 1820 få allvarligare bildmotiv på sina dukar, t. ex. nattvarden och dödsriket. Livsinställningen hade blivit förändrad — mera religiös. Efter denna tid lämnar han den förliga fläkten över sina figurer. En mera stel och dekorativ utsmyckning blir framträdande i bilderna.

Sigurd Erixons "Liv och folkkultur i Breared i Halland" skriver Nils Strömbom att, enligt muntliga traditioner, som delgivits Nordiska muséet, skulle en Alexander Jönsson ha sålt en bonad med helvetesscener till muséet och därvid berättat, att målaren, som utfört den, blev "konstig" efteråt och aldrig ville ta upp några beställningar. Han ansåg även, att målaren till förebild för dessa scener haft målningarna i Hishults gamla kyrka. Själv hade sagesmannen deltagit i rivningen av denna kyrka och fann en slående likhet mellan dess målningar och bonadens figurer. Även en annan person har berättat något likartat. Det ger alltså en antydan om, att Johannes Nilsson skulle ha hämtat detta motiv från C. Holts målning över läktaren i Hishults gamla kyrka.

En av Johannes Nilssons lärljungar eller efterföljare var Anders Pålsson i Trönninge, som troligen gått i skola i Gyltige. Avståndet mellan orterna var något mer än 2 mil. Pålsson saknade det säkra sinnet för färg och komposition. Likaså var han ej noggrann med detaljarbetet, penselföringen gjorde hans figurer något stela. Även om han var sin mästare underlägsen, kunde han på bilden ge mycket tydliga upplysningar om den tidens klädsel. På ett särskilt sätt hade han förmåga att kunna framställa hantverkets olika grenar, en framställning, som har ett historiskt värde. I Fataburen 1956 skriver Anders Lindblom, att "denne hallänning haft tillräcklig konstnärlig fantasi att självständigt skapa verklig konst".

Gyltigemåleriet eller denna "skola" hade även en lärljunge från Femsjö socken i Småland. Det var Per Svensson i Duvhult, som levde åren 1787—1862. Dennes målningar bär påfallande spår efter Johannes Nilsson, som troligen har varit hans lärare. Likställighet med sin läromästare uppnådde han dock aldrig. Däremot var han kunnigare än sin samtida Anders Pålsson i Trönninge. För att övergå till Per Svenssons produktion, har en av hans dukar funnit vägen till Hishults socken. Den föreställer bröllopet i Kanan och är en scensammansättning, fördelad på två plan med stående format 70×100. Över det översta fältet finns en ovanligt vacker textning med tyska bokstäver: "om Brölopp. I Cana, skåll mit hiär(t)a. År 1841." Därunder finns Jesus och hans moder, brudparet, prästen och riddaren, eller svärfadern. Det är en noggrant och skickligt genomförd komposition över denna stämmningsfulla tilldragelse. Variationen är ganska riklig med sammansättning av klädesdräkter och färger i tala till brädden de sex stenkrukorna. I likhet med sin läromästare Johannes Nilsson, utfyllde han tomrummen med den stilleserade, "gyltigeblomman". Även ansiktsprofiler och ögonens blick äro påfallande lika han läromästares figurer på denna bonad. Om den är målad som årtalet anger är inte säkert. Den kan möjligen vara målad som minnestavla över ett bröllop. Denna bonad kan anses vara en av de bästa som Per Svensson åstadkom med sin pensel, vilken han handterade med stadig hand på ett mästerligt sätt.

En annan grupp av bonader, som utfördes i olika byar, har sammanförts till en skola som kallades för "Sunnerboskolan". Detta bonadsmotiv är ganska sällsynt och har följande sammansättning: I mitten sitter konungen med gyllene kläder med krona på huvudet. På den högra halvan av bonaden visas, hur han sänder ut sin svartklädde tjänare med hatten i handen med inbjudan till personer som upptagas i tre olika avdelningar. Dessa hade emellertid förhinder, den ene hade köpt ett par oxar, den andre hade köpt ett jordagods och den tredje hade tagit sig en hustru. Bilderna äro avdelade med stående bårder och illustrerar deras förhinder. Texten i det första fältet berättar hur tjänaren återkommer till sin konung och säger: "Ack Herre de willa icke komma". Till de tre övriga bilderna lyder texten: "Jag är sänd aw min Härra". "Allting är nu redo", och Kommer till bröllop".

På den andra halvan av bonaden, är de samlade som äro inbjudna från vägar och gränder. Kvinnorna med sina färgrika klädnader, stående med svarta hattar som huvudbonad. Däremot männen har tagit plats vid ett långbord med olika storlekar av bröd. Bonaden har troligen tillkommit omkring 1840-talet, vilket anges av de klädesdräkter som användes av allmogen under den tiden.

Den andra bonaden som tydligen är från en senare tid visar de betydande framsteg som konstmålarinnan har gjort i både textning och penselföring och anger en säkrare hand.

Motivet är däremot mer vanligt, den behandlar de tre vise männens väg till Betlehem och har ett format av 52×235 cm. vilket får anses vara rätt kraftigt för att vara av detta material. Färgernas sammansättning är densamma som i den föregående med varma toner med talrika skiftningar. Rödbrunt dominerar men kompletteras av blått, gult, violett samt svart och vitt, m. fl. I männens klädesdräkt förekommer ganska riklig variation i färger. De bär långa rockar, som bonden hade vidhögtidliga tillfällen, samt har svarta hattar på huvudet.

Hästarnas proportioner äro kraftiga. Över deras trav och galopp är inget svep. Bättre är färgerna med skimmelteckning i märkbrunt, ljusbrunt och gult. Tomrummen äro utfyllda med ett dekorativ chattering i blått på vitt, likartad som i den föregående bonaden. Dessutom utfylles med stora kraftiga stiliserade blommor. Denna scen med ryttare är i ett enda fält så när som i det övre högra hörnet, där Herodes, boven i detta sammanhang, sticker fram sitt huvud, I fältet där intill är de tre konungarna, som angives varar komna från Österlandet" uppställda med sina kronor på huvudet, har i högra handen de skänker, de skola överlämna till det lindade Jesusbarnet som Maria har i sitt knä. Emellan henne och Josef är en rund vriden pelare med stjärnan ovanför som symboliserar den männen hava följt på sin väg.

Det utmärkande för dessa bonader från Sunnerbo är att de är utfyllda mellan bilderna med blåvita chatteringar i den övre delen och nederst med diagonala smårutor, ett småmaskigt rutnät, med varannan tråd blå, varannan brun, men även helt brun. Dessa rutnät når icke högre upp än i nivå med figurernas axlar, som kliché 2 visar.

En mera profan pappersbonad finns också. Detta slags måleri kan också ha sitt intrisse och är ett inslag på det dekorativa området. Den är troligen också utförd i Småland, där brukade allmogen sins emellan säga. "Sot och krita gör målarna rika". Men där fick mer till för att få fram färger.

På den översta delen står en påfågel. Givetvis har inte målaren varit i stånd att helt kunna beskriva den färgskala som en levande påfågel har. Den övriga delen, består av ganska kraftiga stiliserade yviga blommor i övervägande röd färgton. Denna komposition har sin mjuka stil. En ljum fläkt ligger över de avtonade lätta färgerna, som är dominerande på denna bonad. Formatet är stående 50×85 cm.

Förutom vad här har nämnts, har andra privatpersoner bonader av Anders Svensson i Ön, Knäreds s:n. Hans figurer har genomgående judisk karaktär därför att han kopierat eller, om man så vill, komponerat efter enn illustrerad bibel. I regel framställde han bildschemat med olika scenerna inpassade i rektangulära fält. Han utförde sina motiv, som vanligen uppgingo till sex på en duk uppdelade genom bårder. Han var ganska produktiv under mitten av 1800-talet. Dessa bonader, av vilka några finns bevarade även inom Hishults s:n. äro av mindre format. En framställer två avsnitt, nämligen "Jephta" kommer från striden (Domareboken 11 kap.) och är den dödssjuke Hiskia åter blir frisk, återges från Andra Konungaboken, 20 kap. På en annan är det konung Salomo med sin tempelbyggnad, där drottningen av Saba kommer med följe. En häst är röd, en annan blå. (2 Krönikebok 9 kap.). Det tredje motovet är från Lukas 16 om den orättfärdige fogden. Tydligen har dessa bildverk tillhört en större bonadsduk med fyra rektangulära scener. Endast halva bården finns kvar på någon. måhända har bonaden delats upp emellan syskonen.

Anders Svensson i Ön, (1798—1876) tillhör också en bland de siste som utövade sin bonadskonst under benämning "knäredskolan 2". Han skiljer sig i väsentlig grad från de övriga bonadsmålarna. Karaktäriska judeprofiler äro genomgående i hans bildschema, vilket han fick från en illustrerad bibel. Hans färgsammansättning var ganska riklig med olika matta toner. Över de mörka och dystra färgerna som han använde, vilar inte något starkare lyster, men det var hans teknik.

På ett annat ställe i Hishults by finns några bonader med religiösa motiv, utförda av okänd målare på papper men tyvärr något defekta och sönderklippta. I det hem där de funnits en gång, hade husets lilla dotter fått dem att leka med och då C. G., som var en kulturintresserad person, oförmodat kom på besök satt flickan och klippte ut figurerna och lade dom i en hög. Den besökande köpte de skamfilade bonaderna och räddade därmed något av dem till eftervärlden även om de genom särskilda omständigheter kom att hamna hos någon annan än den, som köpt och räddat dem.

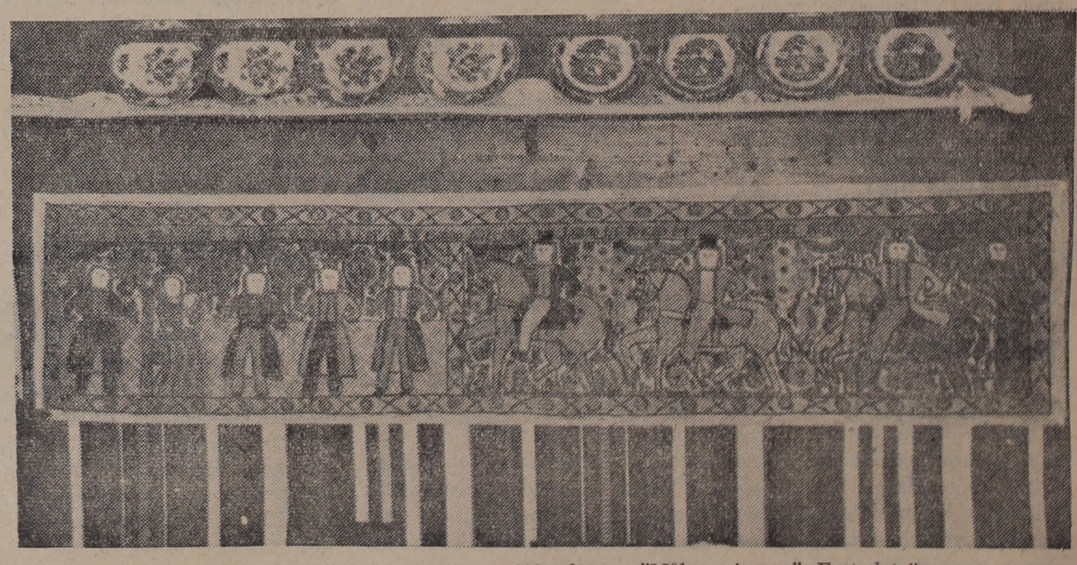
Dessa bonader ha troligen kommit från prästgården. Av vissa bevarade fragment framgår att bonader på juteväv och linne av stora format har funnits i prästgården. Dessa försvann ifrån nämnda plats när kyrkoherde B. Sellen inflyttade omkring 1911. Deras tillkomst och mästare är obekant.

En liknande historia hände omkring sekelskiftet i Göstorpshult då Christian Bengtssons bonader klipptes sönder och förstördes av dennes barnbarn. Säkert har genom dylika åtgöranden massor av dessa stugornas julprydnader förstörts, sedan människorna tappat intresset för dem och inte förstod deras kulturella och museala värde.

Vad som nämnts om mästarna bonadskonstens område, ger bekräftelse på hur samma maner och tekniker har fortsatt genom olika generationer. Här skall vi knyta kontakt med en annan mästare i den sydliga delen av Halland, som också har varit en begåvad representant för denna konst. Han uppges vara en bland de äldsta av dem som räknas till första Knäredsskolan och anses vara en av de mest avacerade från denna landsdel. Det, som finns på olika museer, kan visa vad som åstadkommits av denna mästare på området.

Per Svensson har enligt kyrkoboken sin härstamning från Hishults sn, där man kan följa hans släkt bakåt i tiden. Hans farfar, Pär Sifvedsson, var född omkring 1685 och bodde med sin hustru Anna Svensdotter i Havshult. Denna by, som i forna dagar var upptagen till ½ mantal och hade samröre med säteriet Sjöboholm, hr troligen gått upp i Hishult nr 4. Där föddes nämligen den 26 januari 1731 åt makarna en son — Sven.

(Forts. å nästa sida)

Bonaden är troligen målad kring mitten av 1800-talet av "Målare Annan". Fast det är en pappersbonad har den inte alls changserats i färgtonen.

Detta anses vara Per Svenssons i Duvhult bästa alster.

Bonaden är troligen från 1841 av Per Svensson i Duvhult och tillhör kategorin "Femsjöskolan". Hans dukar med denna scensammansättning om bröllopsmåltiden och förvandlingsundret har han utfört i olika variationer. Genom dessa bildverk uppnådde han toppen av sin bonadskonst.

Allmogekonst som har försvunnit . . .

(Forts. fr. föreg. sida.)

Han hade i dopet fyra vittnen och gudmoder var arrandatorns på Sjöboholm, Nils Persson, hustru. Emellertid har en omflyttning skett på så sätt, att familjen har kommit under säteriet Oshult i St. Sjönhult där fadern vid ett tillfälligt besök i Fåglasång den 4 nov. 1754 dog i en åledr av 79 år. Efter några år hämtade sonen Sven sin maka Karin Bengtsdotter från grannbyn Bögehatten, och vigseln skedde i Hishults kyrka den 16 aug. 1758. Hon var sex år yngre än sin make. Efter ett och ett halvt års äktenskap föddes den 8 jan. en son, som då han fem dagar därefter kristnades, erhöll namnet Pär efter sin farfar. Han bars till dopet i kyrkan åtföljd av gudmor och fyra dopvittnen, som garanterade hans kristliga uppfostran. Så dröjde det över två år och åter hade bonden Sven och hans hustru att rusta till dopkalas. Denna gång blev det en flicka, som föddes den 16 maj, och fick namn efter sin farmor Anna. Hon blev senare hustru åt Peter Ågren i Hishult. Detta något om Per Svenssons släkt, där det mest förekom små familjer.

Per (Pär) Svensson hade sin uppväxt och ungdom i Stora Sjöhult. Denna by var belägen söder om Smedjeån strax intill den bro, där vägen leder mot Krogshult i Växtorps socken. (Stora Sjöhults brukningsrätt upphörde, sedan kronan i slutet på 1800-talet köpte säterierna).

Byn med sina fyra åboar var i regel ganska representativ. Mantalslängderna ger en upplysning om, att Pers fader har underskrivit mantalslängder flera gånger mellan 1750—65, där han även infört sitt bomärke, som är ett vågrätt streck med två diagonala streck överst och nederst. Någon dräng synes han inte ha haft, men hans syster Bengta och dessutom en piga tillhörde hushållet.

Föräldrahemmet i Sjönhult bestod av ¼ mantal. Djuren skulle om sommaren ut på bete, och vaktpojkens syssla slapp. Per lika litet ifrån som andra pojkar i socknen. Måhända har denna tid ute i naturen med dess rikedom av blomster och färger givit den blivande målaren en viss inspiration för kommande år och berikat hans fantasi och skaparglädje, som sedermera fick sinn utlösning i måleriet. Alltså kan det vara flera faktorer, som ha medverkat till att Per blev en berömd bonadsmålare. När han som yngling följde med sina föräldrar till sin hembygds kyrka, såg han alla dessa färgrika målningar, som fanns där. Även därifrån har kanske inspirationen kommit och påverkat hans val av levnads-bana. Christian Holtz' målningar i Hishults kyrka var ingalunda dåliga. Han tillhörde de bästa kyrkomålare, som fanns i Skåne på hans tid. Det framgår tydligt, att Per tagit intryck av dessa målningar vid utförandet av sina figurer, såväl änglar som djur och människor. Att se och njuta av vackra motiv är ej det samma som att kunna utföra dem. Därför måste Per Svensson haft förbindelse med något, som kunnat delge honom om penselföring och färgblandning. Han var inte så väl lottad som sin samtida Johannes Nilsson i Gyltige, vilken lärde i hemmet av sin fader Nils Svensson. Även på socknens säterier Sjöboholm och Oshult kan Per möjligen ha kommit inom dörrarna och där fått en del intryck. Där lär nämligen, liksom på de flesta herrgårdar, ha funnits en del vävda bonader eller gobeliner med bildmotiv. Sjönhult, som låg strax intill Oshult, var för övrigt den by, som var "afhyst under detta säteri" står det i mantalslängderna för år 1789. På nämnda säteri har kanske Per kommit i kontakt med den mångsysslande möllaren Sjunne Holmgren, som var med om att försköna Hishults kyrka invändigt. Denne hade oshultskvarnen på arrende, dessutom utövade han både snickeri- och åleriyrket. Men den huvudsakliga förutsättningen har varit, att sjönhultspojken Per haft medfödd begåvning och talang för detta slags figurmåleri, annars hade han aldrig kunnat åstadkomma, vad han sedan utförde med sina penslar.

En bland de första kända bonader, som Per Svensson utfört, visar att han haft sinne för proportioner och redan från början varierade karaktärsdragen hos sina figurer. Snittet i klädedräkterna tyder på, att det är välsituerade personer han målar. Han har varit påverkad av Nils Svensson i Gyltige, som hade samma stil på de korta och långa rockarna och på kvinnornas kjolar. Som forskaren Strömbom påvisar var Per i Sjönhult ganska avancerad i tidiga år, ty vid 20 års ålder gjorde han en bonad på 90×399 cm. (Bild 2). Bonaden, som är något skadad, är indelad i två bildrader med textbård överst och emellan bårderna. Övre raden föreställer bl. a. Adam och Eva med överskriften "frukten af kunskapens träd skolen I icke äta ty då skolen I döden dö, 1 Mos. 2 Cap 2", och ett dansande par, vid vilket man på ett hjärtformat fält kan läsa: "Jag håller i deg min däka ha ha ha". Till höger härom står en traktör vid en bröllopsmåltid, troligen är det bröllopet i Kana. Nedersta bildraden visar de åtta saligheterna i den ordning de förekomma i Matt. 5. Här finns också tempelbyggnader, som dock är något slarvigt utförda. Han har anbragt sin faders bomärke som murankare på tempelväggarna i bonaden. Tomrummen är utfyllda med blommor. Bonaden inköptes av friherre Lejonsköld—Oxenstierna i Ängelholm redan 1894.

Dessutom förfogar Kulturen över en annan stympad bonad av samme mästare. Den består av tre bitar, som varit uppklistrade på plankväggarna under tapeterna hos Johan Karlsson i Brånalt, Knäred. Harald Nilsson köpte den 1928 och överlämnade den till Kulturen åtta år därefter. Denna bonad var av betydligt mindre format än den föregående, ca 75×108 cm. En del av de motiv som finns på den första återkommer här, särskilt de åtta salighetera. I stället för tempelbyggnaderna har han använt sig av Christian Holtz' änglafigurer i Hishults gamla kyrka och satt en kartusch under med bildtext. En betydande förbättring har skett redan i detta tidiga stadium målaren har haft ett fastare grepp om perspektivet och djupet. Änglafigurerna är fulländade, likaså Kristusgestalten. Textningen ger ett gott prov på de lediga penselsvepen. Denna bonad ger en belysande bild av vad Per Svensson åstadkommit som bonadsmålare. Det är nog inte överdrift att kalla honom för den klassiske bonadskonstnären i Knäredsskolan. Hans senaste kompositioner är väl utförda, dekorativa alster med väl valda färger. Per Svensson var ingalunda någon ensidig målare utan varierade både med bilder och fältindelning.

Per Svensson har tydligen lämnat sin hembygd omkring 1788 för att ge sig ut på en bonadsmålareturné mot Göteborg. Hans hägrande mål var troligen att komma i kontakt med någon mästare där för att utbildas till målaregesäll. I samband med utflykten antog han namn efter sin födelseby Sjönhult. Det är ganska tyst omkring honom ända till 1792 den 17 dec., då han är upptagen som vittne vid dopet av en liten dotter till klockare J. P. Killberg. Enligt Hishults kyrkobok är hans titel både snickare- och målaregesäll. På den tiden utövades dessa yrken gemensamt. Hans boupptecknings ger en bekräftelse på, att han utövade även snickeri, det vill säga målning på pannå med listverk. För att framställa dessa listor hade han många olika kälhyvlar till sitt föfogande. Efter göteborgstiden har hans verksamhet varit förlagd till hembygden.

Senare stöter man på honom i rådstuveprotokoll från Ängelholm. Han inlägger den 25 mars 1793 en ansökan till stadens myndigheter om "burskap", där han anhåller om två års frihet från borgerliga utgifter på grund av sin medellösa ställning. Magistraten behandlade ansökan den 26 juni. Utslaget har följande lydelse:

"Ehuru wäl afthal wid Målare Gesällen Pehr Sjönhult ansökan om Bur och Mästerskapswinnande här i staden fogade Betyg, utgifwit af Målare Embetet i Göteborg den 25 maj 1791 icke kan inhämtas, det han längre än från sistnämnda tid, och således blott något öfwer 2ne år uti denna konst och Profession warit Gesäll likwäl, enär Kungl. Majests. Nådiga Skrå — ordning af den 27 Juni 1720 Art. VI § 1 som påbjuder 3ne Gesällsår, innan Mäster Skap får winnas, lämnar undantag härifrån, om andra wiktiga Skäl sig dertill förete dhen föreställde och Gesällen finnes dugelig och i sitt Handtwärk svars god; samt icke allenast en Målare, wid här warande bewist på en slik arbetare, är för staden och kringliggande negd högst nödig och oundgänglig, utan äfwen then ifrågavarande Gesäll Pehr Sjönhult af Magistraten bliwit kännd och prowad såsom ganska erfaren och dugelig uti konst och Profession; thertill Målare Embetet i Göteborg förut nämnda Betyg så mycket mindre är stridigt som ther under uprepande af goda och ärbara upförande, innefattar ett särdeles förord för honom till alla wederbörande uti hwad Stad han sig häldst vill nedsätta, och uti hwad Målare Embetet här åstundar antagen bliwa; så; och då härtill kommer att Herrar Stadens äldste förklara sig mot Gesäll Sjönhults Burskaps ansökan ingenting hafwa att påminna samt jämwäl erkändt nödvändigheten för stade och orten af en nog länge saknad i denna Profession, pröfwad Magistraten, uppå desse skäl och med stöd af M. Cap. Handels Balken, tillbörligt och billigt bevilja meranämnde Målare — Gesäll Pehr Sjönhult, att här i staden på dess lärde konst och Profession som Borgare sig få nedsättja, sedan han wisat sig wid ett lagligt Embete förut wara till Mästare antagen därtill han sig genast äger anmälade Börandes han i öfrigt, innan Borgare Eden afläggas får, för sig ställa twänne wederhäftiga Löftes män som dess borgare utskylder i Sex års tid, uti gemensam Borgen träda, samt derjämte till Stadens Cassa erlägga then wanliga afgiften. Efter hvilket att honom Behörigt Burbref meddela skall.

Hwad för övrigt angår then af Sjönhult tillika föredragne begäran om erhållande af twänne års frihet från Borgerliga utskylder; så, emedan Herrar Stadens äldste härtill för sin del samtyckt och ansett samma frihets år för Sjönhult, uti dess nu förefinnas torftighet, nödiga till afböjande af wanmagt och undergång för Sjönhults Bur Skap i the begynnelse, will Magistraten äfwen uppå slika skäl, samt i anseende till Målare Professionens wanskliglhet och stundom saknade arbete och förtjänst, till samma begäran bifall lämna."

Namnet Sjönhults stavsätt är från första början lika med namnet på hans födelseby, fast i förekom istället för j, som har samma betydelse. Kring 1796 har däremot j utbytts till ch. Troligen har det varit mer i hans egen smak. Den förstnämnda stavningen är troligen från gesällsbetyget. Joel Wangö har påtalat detta stavsätt i sin bok Historier från lagadalen 1955. Både hans förnamn och efternamn från hans födelse till hans död har många olika stavsätt, så var det på den tiden. Den som har sysslat med arkivforskning är väl införstådd med detta.

Schönhult, var ingalunda så "dubiös" som Wangö gör honom till, ej heller någon "sagofigur", utan har haft både kött och blod. Ett bevis på detta är hans ättlingar som finns i kullabygden. En av vårt lands störste kännare på bonadskonstens område, Nils Strömbom har skrivit flera artiklar om Schönhults bonadsmåleri t. ex. i "Halland, en bok om hembygden" 1938 sid. 310, där han framställt honom som bland en av de bästa i landet som bonadsmålare.

Nämnda protokoll ger oss klart besked om, hur tillmötesgående stadens myndigheter voro mot denne 33-årige målaregesäll, som de voro ytterst belåtna med. Tongångarna äro påfallande hänförda över Schönhults utmärkt goda gesällbetyg. De hade fått begrepp om att han var både erfaren och duglig i sina båda kombinerade yrken. Enligt bestämmelserna skulle två vederhäftiga personer gå i borgen för Schönhults utskylder i sex års tid. Borgensmännen voro fiolmakaren mäster Önnert Mothe och handelsmannen herr Peter Bremberg.

De lyckönskade honom till framgång sedan han "troligen som skrifteligen avlämnat Tro-, Huldhets- och Borgare Ed. Skolande behörigt Bur-Bref i jämklädda. Material saknas dock för att bekräfta dess riktighet.

För någon tid sedan kom jag i kontakt med en sonsonson till Schönhult, Esaias i Nyhamsläge, som också är målare. Han visade en artikel av Olof Sjöström från Engelholms tidningen. Denne hade stött på ett stämmeprotokoll från Höja av den 31 maj 1818, vari man i föreslog en restaurering av kyrkans gamla altartavla. Förslaget gällde först att de skulle anlita en "Academi Ritmästare i Lund-den näst skickligaste i provinsen." Vid närmare undersökning funno de att reporna, som funnos på duken, ej voro av svårare beskaffenhet. Därför enades man om att anlita målarmästare Schönhult i Ängelholm att utföra detta bete.

Även på andra platser i landsorten utförde Schönhult (enligt Patrik Haller: Boken om Hov, sd 144) måleriarbeten i flera kyrkor, t. ex. i Västra Karups. Av de fyllningar som fanns över orgelläktaren i den gamla kyrkan skulle Schönhult ha målat en del med evangelister.

Under dennes första tid var han en och annan gång i kontakt med sin födelseby i slutet på 1700-talet. Han är upptagen som dopvittne till klockare J. P. Killbergs barn samt hans syster Annas dotter. Han var givetvis också angelägen att om sina föräldrar. Hans mor dog den 4 sept. 1798, 60 år gammal. Själv trädde han vid mogen ålder in i det äkta ståndet, som det är angivet i Ängelholms kyrkobok: "Målarmästaren Per Schönhult den 16 april 1801 med jungfrun Maja Lang. Hon var 18 år yngre än sin blivande man." Ett år därefter dog hans fader i 71 års ålder.

Som familjefader fick han så småningom större familj att dra försorg om än hans fader haft. Några år förlöpte innan det första barnet kom, men sedan ökade familjen ända fram till 1818. Då hade makan fött sex barn, först två döttrar och sedan fyra söner. Ganska många faddrar äro upptagna vid barnens dop. Den sistfödde hade 8. Det var uteslutande olika hantverksgrenar som då var representerade. Några sonnamn förekom inte alls bland dessa.

Schönhult gav sina söner utbildning som hantverkare, två fingo sin lärdom av fadern, den tredje som krukmakare. Den yngste vet vi däremot ingenting om. Han var ej myndig när fadern dog. Enligt boupptecknings ser det ut som om döttrarna ej voro gifta. Schönhult fick dock se sina barn ha hälsån ända till den 22 sept. 1837, då "Petter Sjönhult" dog af ålderdom, 77 år gammal.

I korta drag skall vi nu snudda vid hans boupptecknings från samma år. Den är mer tillförlitlig och styrker att Petter och Per är samme person och har följande lydelse: "År 1837 den 16 nov. förrätade Magistraten i Engelholm efter Målarmästare Pehr Sjönhult som genom döden aflidit den 22 sistledne September och efterlämnat enka Maria Brit Lang. Söner Målarmästare Jacob Peter Sjönhult, Krukmakaregesällen Sven Christiansson (f. 1810) Målare Gesällen Johannes (f. 1814) alla myndiga samt omynd. Son Andreas (i kyrkoboken Anders, f. 1818) tillika med myndiga döttrar Catharina 33 år och Elna Maja 31 år. Av den kvarlåtenskap som finns, fastigheten nr 7 i första kvarteret, taxeringsvärde 200 riksd. Inventarierna bestodo av ½ dussin silverskedar som taxeras till 4rd 24 skill. Tennfat, större och mindre, och skålar uppgingo till 15 st. Det fanns ej mindre än 33 st kälhyvlar och mycket virke i form av bräder, samt omkring 10 st målarverktyg. Av möbler fanns 24 st nr, hörnskåp, blåmålade skrin och 8 stolar. Alla möblerna voro målade. Hans gångkläder utgjorde 16 olika plagg. Den efterlämnade kvarlåtenskapen uppgick inte till några större summor.

Av sönerna flyttade krukmakaren till Stockholm. Målarna däremot stannade i hemtrakten, där den äldste var kyrkomålare. Denna släkt är mest utbredd i kullabygden, men har sin härstamning från Hishult.

Lite bygdehistoria från Knäred

Av

Doris Morin

Så ofta komma de för mitt minne, min barndoms jular. Till julen räknar jag nu inte bara julafton och de närmast därefter följande dagarna, utan också den långa tid före jul, som alla förberedelserna pågå. Därför tänker jag i första hand på julgrisen, som ju måste pysslas om i månader för att han skall bli stor och fet och tung. Till mjölken han fick som liten skulle han ha nytt gott havremjöl och längre fram också potatis. — När säden var bärgad var det till att vid något lämpligt tillfälle tröska ett "puste", och så harpa. Sedan en kvällsstund en gång, trampade Far med en säck på en kärra ner till Lagan, över på en båt, och så uppför backen på andra sidan, till Martin i Bassalt, som hade elektriskt driven kvarn, och kvickt malde ett par fot havre till mjöl, medan han och Far pratade om varjehanda.

Före mitt minne skulle det göras malt till juldricka. Det var korn som bringades till groning, och sedan torkades. Ett stycke bortom vår gård fanns ännu som jag minns, en "maltkölna", fast i mitt minne var den Fars och storebrors första smedja, och något senare min och min lillebrors enastående fina lekstuga, ingrävd i en backe och med ett jättestort stenblock som gavel. — Till juldrickat skulle också humle, det växte vilt i gammelgårdens trädgård där det slingrade sig i mossiga plommonträd...

Efter gammalt bruk, skulle, när rönnebären var mogna, kvinnorna på kvällen spinna en rulle garn. Av ull från egna får kardade och spann mor, garn till strumpor och tröjor, och garn till inslag till klänningss- och kostymtyger. Sticka gjorde mor med döttrarnas hjälp, och klänningar och kjolar syddes hemma, men kappor och kostymer av skräddare eller sömmerska.

Kanske tyckte inte alltid vi barn det var fint med dessa hemvävda kläder, men vad barn på den tiden tyckte. hade inte så stor betydelse. Någon gång beställdes till jul, ett par kängor till någon av oss ungar, men till vardags och i skolan gick vi sällan med annat än tofflor, och när storebror var hemma gjorde han dom åt oss. Också Far försökte sej på detta hantverk, men bara när han själv ville ha ett par "specialgjorda" tofflekängor eller stövlar. I skolan gingo några av kamraterna med träskor, men inte voro de så många, för träskomakarna var i utdöende.

Far var smed till husbehov, och lite till ibland. Ofta i snöiga ruskiga dagar fick man i smedjan dra bälgen åt honom när han lagade och smidde redskap av olika slag eller stålade hästskor. När järnet i elden började leka tomtebloss, då var det färdigt att smida, och ibland fick man med den långa tången hålla ämnet på städet, medan Far eller storebror släggade så gnistorna yrde. Någon gång, när hästarna skulle skos, hände det att jag, fastän flicka, fick "hålla opp" eller annars vara handräckning.

Under nov. dec., med sina korta och ofta gråa dagar fick man titt och tätt följa med ut på logen och tröska. En av oss små fick fly "nekar", en annan trampa i halmen när den lilla stifttröskan surrade som ett ilsket bi, och halmresten stampade. Far matade någon "stack undan" halmen, medan någon fick trampa runt efter dom små energiska hästarna. Det tröskades havre och någon gång råg så det blev höga "drösar" på logen, sen var det till att hjälpa till att lra harpan, när man blev så stor så man orkade, innan fick man bara "ta undan". Någon dag i god tid före jul kördt Far med ett stort lass säd, till den, på sin tid stora kvarnen i Knäred, där han, om han dröjde i byn länge nog kunde få "malet hem med sej".

(När ungar **omgående** fingo däng för något ofog, kallades också det, att få "malet hem med sej"). Havren skulle gröpas, till kor, hästar och svin, och rågen skulle malas grov till grovbröd, och malas och finsiktas till siktebröd till julen. Under väntetiden vid kvarnen hände det, att Far handlade till jul hos Alfred Jakobssons. Kaffe, några kilo orostat, det ville handlaren så gärna sälja, en sockerstopp på 7 kg., och något kg. fint till julbaket. Några kg. vetemjöl, risgryn till julgröte, brödkryddor och peppar och salt, hel kanel, en påse med sviskon o russin för något festligt tillfälle, med flera oumbärliga tilg. Kanske något klädesplagg till Far själv, och kanske ett förklädestyg till Mor, om hon skrivit upp det. Så var det förstås lutfisken, och den skulle ju läggas i blöt nionde december på Anna-dagen för att bli färdig till jul. När det blev tid för julbak, då skulle dtt bakas många bak så att brödet kom att räcka långt fram. Till julen skulle det ju så göras så rent som möjligt, väggar tapetseras, muren kritas och golven skuras.

Så nära inpå julen som möjligt skulle grisen slaktas, och då blev det mycken mat och god mat. Nästan det bästa var pölsan, (blodkorven). Med den var det arbetsamt. Sedan tarmarna med mycket besvär blivit riktigt rena, och legat i ättikvatten eller surt dricka, och blodet var lagat till med alla de sorter, så skulle skinnen fyllas i genom "fjelehorn", för ändamålet tillskurna kohorn. Att sedan koka pölsan

Forts. å sid. 5.

JULTOMTARNA

Av Lars Sjöholm

De båda sorkbröderna Balle och Bolle vandrade sida vid sida genom den stora skogen.

— Det sägs att det snart är jul, sa Balle. När det är jul ska man ge bort allt vad man äger och själv få allt vad andra äger

—Vad ska det tjäna till? sa Bolle och skakade på huvudet. Vi kan ju säja att jag har en potatis och du har en. Så ger du mej din potatis . . .

— Nej, minsann! Du får ingen potatis av mej.

. . . och så ger jag dej min.

— Vi kunde ju lika gärna behålla våra potatisar.

— Visst. Men jag har hört att Gammalmormor Sork har det lite knalt nu i vinter. Hon är så gammal att hon inte orkade samla något förråd i höstas.

— Vi har vårt skafferi fullt. Det räcker hela vintern — blir nog över också. På julafton kan vi ga till henne borta i Vindfället med några potatisar, föreslog Balle.

— Jultomtar ska vi vara på julafton. Absolut!

— Absolut! fastslog Balle.

I sorkvåningen under Jättegrans stubbe — där Balle och Bolle alltid bott — slog sorkbröderna in julklappar. Rött julpapper med tomtar i röd kappa och vitt skägg, vita snören med "Nu är det jul igen i stora skogen . . ." på. Och på paketen skulle det stå julklappsversar.

— Kan jag skriva så här? undrade Bolle. Vad tycker du?

"Tag härom ingen notis
detta är bara en potatis"

— Men du ska väl inte avslöja för Gammalmormor Sork att det ligger en potatis i paketet. Det ska hon ju gissa så klart.

— Då kan det bli så här i stället:

"Det behövs ingen spis
för detta är en kokt potatis"

Så får Gammalmormor gissa om det är en spis eller en potatis.

— Det låter bättre, fränsett att potatisen inte är kokt. Men hör på mej! Så här ska det låta:

"Utan kniv och gaffel
kan man inte äta potatis"

— Ah, det rimmar ju inte alls. Nej, då har jag ett bättre förförslag:

"Allra första pris
tar Balles och Bolles potatisar".

— Nu har jag det, skrek Balle och stampade i golvet av förtjusning. På det första paketet skriver vi så här:

"Allra första pris
tar denna potatis".

På det andra paketet ska det stå så här:

"Andra pris
tar denna potatis".

Och på de andra paketen skriver vi likadant. Vi ändrar bara andra till tredje och så fjärde och så . . .

— Femte. Sen blir det inte fler paket och inte verser heller.

— Börja du nu och skriv. Men skriv riktigt stort för Gammelmormor Sork ser så dåligt.

Paketen blev riktigt fina. Bolle skrev med stor stil. Överst skrev han "Till Gammalmormor Sork på julafton från bröderna Balle och Bolle". Därunder följde julklappsverserna.

— Vi bör nog klä ut oss så att inte Gammalmormor känner igen oss, tyckte Balle. Nu när vi ska vara jultomtar.

Och Balle letade upp mossa och satte i pälsen och band röda snören om halsen. Men det blev inte riktigt bra.

— Vi har mera julklappspapper kvar. Kom, Balle, ska jag slå in dej i paket, sa Balle.

Bolle klippte till en pappersskostym åt Balle och tog på honom kostymen. För att den verkligen skulle sitta på ordentligt band han julklappssnören kors och tvärs om honom.

— Nu blev du riktigt stilig! Men jag vill ha en också.

Sådana jultomtar som Balle och Bolle hade aldrig förr setts i den stora skogen. Jultomtar som gick omkring i julklappspapper! För varje steg som de tog knastrade papperskostymerna — knirk, knark, plutt; knirk, knark, plutt. Plutt!

— Som du ser ut! skrattade Bolle.

— Du också!

— Vi går när det skymmer.

— Det är nog bäst så. Annars kanske polis Rätta tar oss. Vem vet?

Det är inte så långt till Vindfället där Gammalmormor bor.

— När det är julafton behöver man inte knacka innan man går in.

Knirk, knark, plutt! Så knirkade då Balle och Bolle in i Gammalmormors sorkvåning.

Hon satt inne i finrummet. Kände sej gammal och skröplig — för all del, lite hungrig också. Hon läste i en sagobok för sorkar. Där berättades om sorken Joakim i Snåret — han bodde i ett snår och kallades alltid Joakim i Snåret. En gång tappade Joakim sin svans. Det var minsann inte trevligt för en sork att vara utan svans. Men på julafton kom tomten till honom i Snåret med ett paket under armen.

"Här har du en svans, Joakim
sätt fast den med Karlssons lim"

stod det på paketen.

Tänk vad tomtar är snälla, tänkte Gammalmormor och strök bort en tår ur ögat.

Knirk, knark, plutt!

— God Jul! sa Balle och Bolle på en gång.

Gammalmormor hoppade till. Hon tappade sagoboken, vände sej om och såg två paket som kunde gå alldeles för sej själva och som kom mot henne och det prasslade så.

— Åähhh! ropade hon och skuttade iväg, snubblade, reste sej upp — åähhh! — skuttade iväg.

— Vilken överraskning! sa Balle.

— Ja, för oss.

Sorkbröderna tittade förvånat på varandra och ropade:

— Det är bara Balle och Bolle från Jättegrans stubbe.

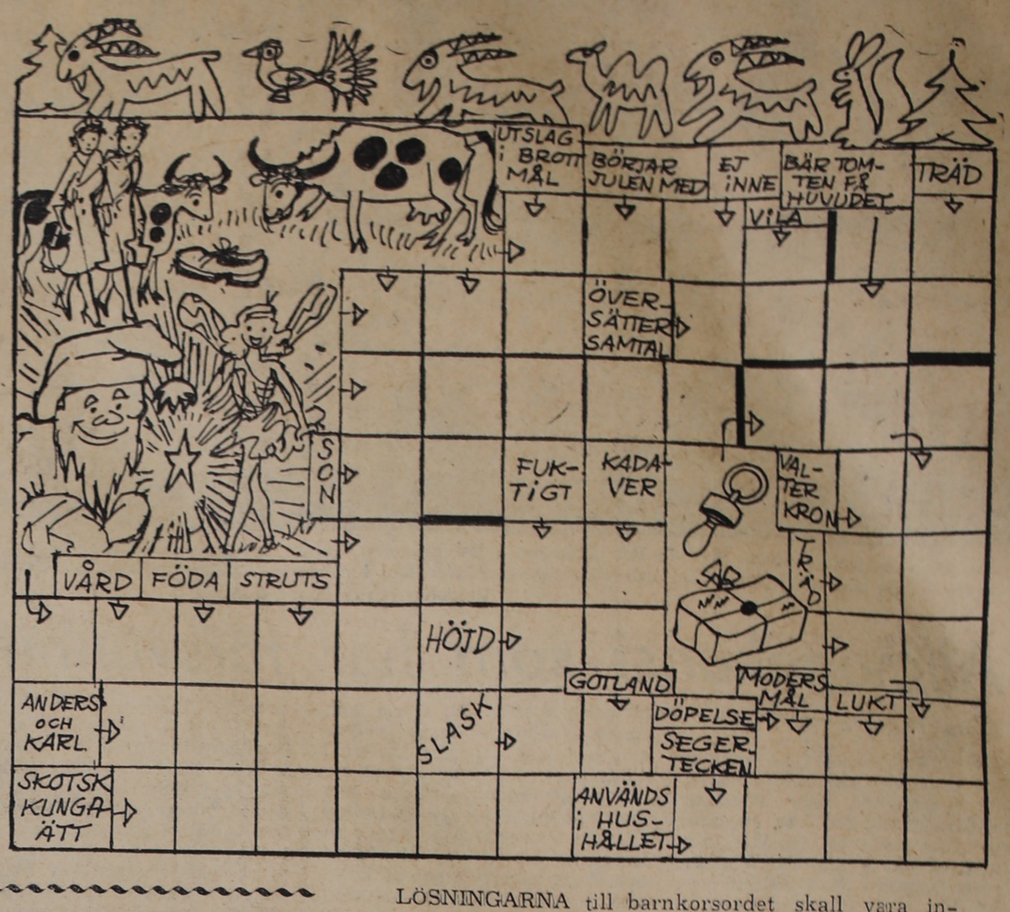
Strax förstod Gammalmormor Sork att det verkligen var sorkbröderna från Jättegrans stubbe. Med släpande och trötta steg kom hon in i finrummet och satte sej på sin stol.

— Vad ni skrämde mej, pojkar, sa hon.

— Vi ville överraska Gammalmormor med några paket, sa Balle.

— Kan Gammalmormor gissa vad det är i detta paket? sa Balle.

BARNENS JULBILDKORS

LÖSNINGARNA till barnkorsordet skall vara insända under adress Barnkorsordet, Laholms Tidning, Laholm, senast onsdagen den 4 januari 1961. Flera bokpriser kommer att utdelas och vinnarna presenteras tisdagen den 10 januari.

Namn .....

Adress .....

Julkorset

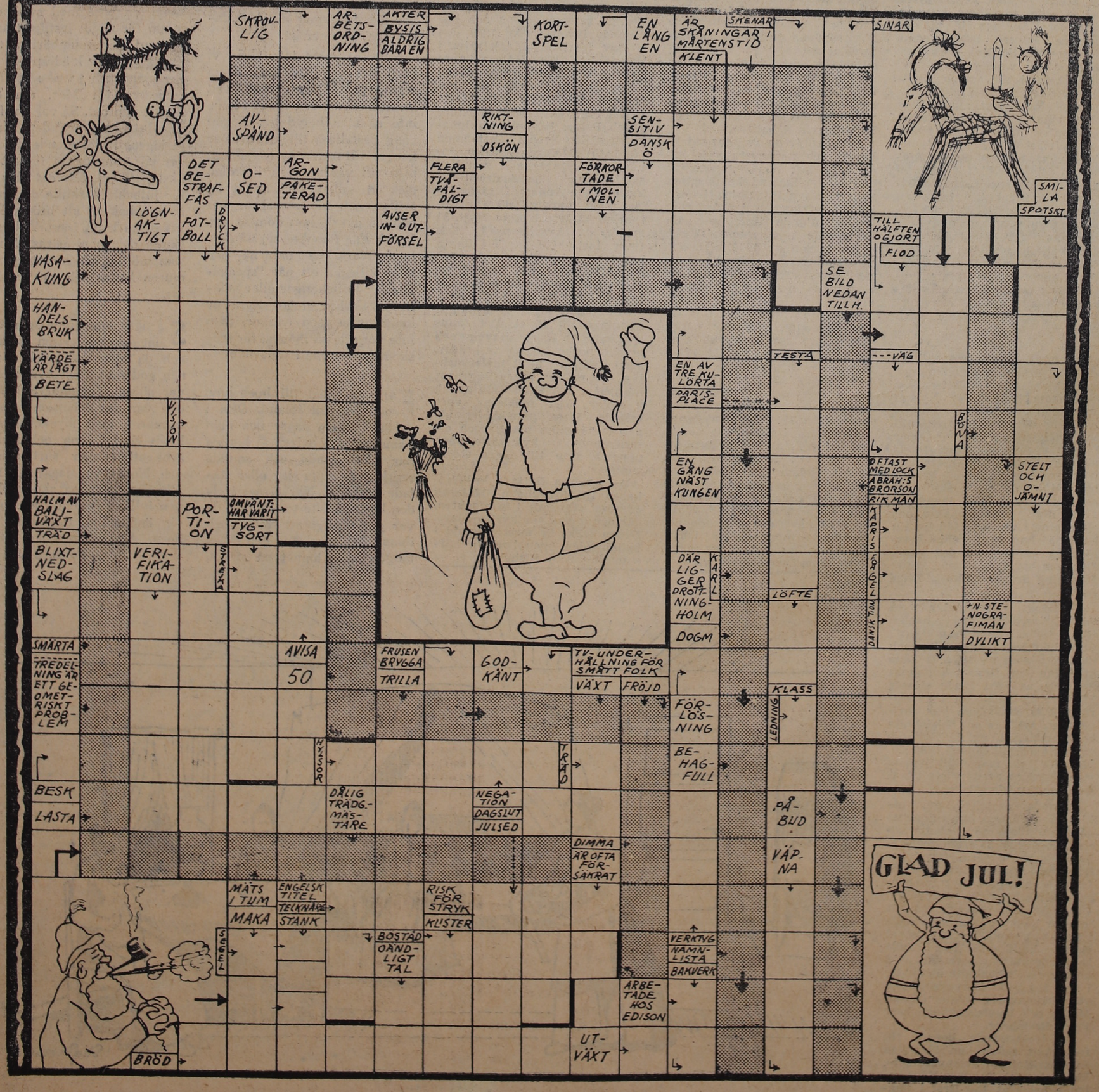
Lösningen skall vara insänd under adress Julkors Laholms Tidning, Laholm, senast fredagen den 30 december 1960. Som vanligt kommer bokpriser att utdelas. Vinnarna presenteras tisdagen den 3 januari 1961.

Titel .....

Namn .....

Bostad .....

Postadress .....

Den fornsvenska julen . . .

(Forts. fr. sid. 2)

glädjen utan framförallt till gagnet genom styrkan av sina traditioner från den urprimitiva jordbrukskulturen att vara til års, dvs att ge bonden rätt tid och tillfälle för magisk överföring av det gamla årets äringsmakt till det nya. Denna grundönskan lång nämligen alltid högst uppe i bondetankarna.

Andra mera framträdande former för solsymboliken vid julhögtiden var julstången, en påtaglig parallell till majstången. Och som en sannolikhet kan antagas, att båda dessa jämte den liknande s. k. bröllopsstången, till sin ursprungliga utformning är av en och samma grundtanke: Det grönskande trädet rituellt tillformat och försett med solkors därmed utgörande både magiskt verkande fruktbarhetssymbol och skyddsmedel att avvärja förgöring och således ge skydd mot de onda andemakterna som alltid tänktes lurpassa bakom naturens förlåt. Likheten framträder tydligt vid jämförelse med den enkla grundformerna: en högt uppkvistad stam och under toppruskan det välkända ringkorset, solsymbolen.

I många gamla bygdeområden hade bondetron vidare i sitt agrara-sakrala tänkande kommit fram till vissa konsekvenser genom sina förutsättningar. Således gjordes solkors av det sist skördade kornet eller rågen. Sådana likarmade kors fästes upp på dörrarna till ladugård, lada eller loge. Vidare lades ett sådant under julbordet, allt i den dubbla förut nämnda avsikten att övergå "till års" dvs till ett "gott nytt år" som det numera heter.

En alldeles särskilt välfunnen symbolisk handling för den gamla vintersolståndsfesten samt för tanken på året som ett hjul, var härvid seden att rulla in ett hjul i stugan vid julens början och ut igen vid dess slut. En intressant parallell härtill är sägnen om att Oden på sin vita snabbfotade häst red ut från Valhall när julen började och tillbaka dit när den slutade. Under tiden sades guden jaga skogsjungfrun för att slutligen infånga och hemöra henne som brud till sin himmelska boning.

Här föreligger med största sannolikhet en symbolisk diktning på grundval av den tidigare bondereligionens båda huvudmoment. Odensgestalten låter sig nämligen identifieras med bronsålderns solgudomlighet; och skogsjungfrun, eller fruktbarhetsgudinnan Freja med de yppiga brösten, är synonym med äringsmakten som inneboende i naturen.

Det är intresseväckande ur religionshistorisk synpunkt att blicka in i forntidsmänniskans föreställningsvärld. Och härvid låter den sig alldeles särskilt klart avspeglas genom den vetenskapliga tolkningen av de berörda julsederna, som alltså är olika uttrycksformer för den bakomliggande enhetliga tron på äringsmakten och dess årliga kretslopp. Från jul till jul räknade man detta kretslopp och när det var fullbordat blev det alltså fornsvensk jul.

Det kan här slutligen tilläggas, att våra förfäders kultiska tro på och intitiva känsla för solen som tilvarons stora livgivande kraftkälla, främst då uttryckt och rikast nyanserad i det rituella firandet av de två största årsfesterna jul och midsommar, dock var inne på en rätt linje, och sålunda föregångare till vår egen tids empiriska-experimentella vetenskap. Och dett förhållande gör, att deras annars primitiva livsåskådning väcker intresse samt tilltalar genom sitt för oss litterära och poetiska värde.

Hon läste med sprucken och hes röst: "Allra första pris, tar denna potatis". En liten stund funderade hon — vad kunde det vara i paketet? La huvudet på sned och sa:

— Tänk om det är några vetekorn — eller en liten potatis.

Så vecklade hon upp paketet och började genast mumsa på potatisen.

— Och jag som var så hungrig. Tack ska ni ha, pojkar!

— Det var så lite så, smålog Balle.

— Vi unga bör hjälpa de gamla, sa Bolle så högtidligt han kunde.

LAHOLMS TIDNING

önskar
sina läsare
och gynnare

God Jul